MUHYİDDİN

İBN-İ ARABÎ

EŞ-ŞECERETÜ'N-NUMANİYYE Fİ'D

DEVLETİ'L OSMANİYYE

PROF. DR. AHMET ŞİMŞİRGİL'İN SUNUMUYLA

MÜTERCİM

HARUN ÇETİN

İNCELEME - ARAŞTIRMA

IQ

Eş-Şeceretü'n-Numaniyye Fi'd Devleti'l Osmaniyye

Muhyiddin İbn Arabî (k.s.)

Şerh: Sadreddin Konevî

Tercüme ve açıklama: Harun Çetin

®

IQ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

Eş-Şeceretü'n-Numaniyye Fi'd Devleti'l Osmaniyye
Muhyiddin İbn Arabî (k.s.)

Şerh: Sadreddin Konevî
Tercüme ve açıklama: Harun Çetin

Yayıncı Sertifika No: 31109
1. Baskı : Mayıs 2017 / İstanbul
ISBN : 978-975-255-465-8
Genel Yayın Yönetmeni: Cevat Mustafa
Editör: Ahmed Mohamed Khalifa Eid
Mizanpaj: Ahmet Mercan
Kapak Tasarım: Yunus Karaaslan
Halkla İlişkiler ve Dağıtım Sorumlusu: Murat Arabacı
Baskı-Cilt: Çalış Ofset
Davutpaşa Cad. Yılanlı Ayazma Sok.
No: 8 Davutpaşa/Topkapı/İstanbul
Tel: 0212 482 11 04/Sertifika No: 12107

IQ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

Alemdar Mah. Molla Fenari Sok. No: 26/A

Cağaloğlu - Fatih - İstanbul

www.iqkurtursanat.com

bilgi@kitapyuvasi.com

Sertifika No: 31109

Eseri kontrol ederek eksikliklerimizi tamamlayan ve muhtevadaki bazı müşküllerin hallolmasına yardımcı olan muhterem M. Feyzullah Konyevî hocamıza, emeklerinden ve dualarından dolayı teşekkür ederiz.

IQ Kültür Sanat Yayıncılık

İÇİNDEKİLER

Eseri kontrol ederek eksikliklerimizi tamamlayan ve muhtevadaki bazı müşküllerin hallolmasına yardımcı olan muhterem M. Feyzullah Konyevî hocamıza, emeklerinden ve dualarından dolayı teşekkür ederiz.

IQ Kültür Sanat Yayıncılık

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

Zulüm yakan ateş yaklaşsan yakar
Adalet akarsu nimetler çıkar

Şüphesiz ki Osmanlı Devleti'ni yüce ve kudretli kılan en bariz vasfı adil oluşudur. Devlet, sistemini Şer'i şerif üzerine bina etmiş, kuruluşundan nihayetine kadar ila-yı kelimetullah için gaza etmiş, mazlumlara yardım elini uzatmak için üç kıtada bıkmadan usanmadan at koşturmuştur.

Bu sebeple hangi kavme mensup olursa olsun, İslam âlimlerinin takdirine ve duasına mazhar olmuş ve hatta daha kuruluşunda Osman Gazi'nin rüyası gibi nice tebşirata nail olmuştur. Osmanlıların saymakla bitmeyen fazileti ve cihad ruhu bütün Müslümanlar için ferahlık olmuştur.

Tercüme edilen bu eser, Muhyiddin İbni Arabî hazretleri tarafından kaleme alınan ve ona Sadreddin Konevî hazretleri tarafından şerh yapılan, Eş-Şeceretü'n-Numaniyye fi'd Devleti'l Osmaniyye'dir.

İbni Arabî hazretlerinin asıl adı Ebubekir Muhammed bin Ali olup Endülüs'de Mürsiyye kasabasında doğdu (1165). Almış olduğu akli ve nakli ilimler ve tasavvuf yolunda ilerlemesiyle büyük veli ve müctehid oldu. Ehl-i Sünnet alimlerince Şeyh-i Ekber diye anıldı. İbni Teymiyye ve yolundakiler kendisini kafirlikle suçladı. Bilhassa tasavvuf karşıtları kendisine ağır hakaretler ile düşmanlıkta bulundular. Konya'ya gelip Sadreddin Konevî hazretlerinin üvey-babası oldu. Devlet ve mevki

sahiplerinden pek çok hediyeler gelir, o bunların tamamını fakir fukaraya dağıtırdı.

İbni Arabî hazretleri yüzlerce eser verdi. Naklettiği bilgilerin hepsi birer vesikadır. Elinizde bulunan Eş-Şeceretü'n Numaniyye fi'd Devleti'l Osmaniyye isimli eseri hem Osmanlı Devleti'nin manevi manada ne kadar büyük ve kıymetli olduğunu göstermeye ve hem Allah dostlarının nasıl ihsan sahibi kullar olduğunu ifadeye kâfidir. Zira Hazret-i Peygamber (sallallahu aleyhi vessellem) Efendimiz buyurdular ki; "Müminin ferasetinden sakının! Çünkü o Allah'ın nuruyla bakar."[1]

O, Cenab-ı Hakk tarafından kendisine ilham olunan gaybi haberleri bu eserine yazmış ve hatta kendi kabrinin kaybolacağını, asırlar sonra Yavuz Sultan Selim Han tarafından keşfedileceğini ima ile ifade etmiştir.

İbni Arabî hazretleri ayrıca Hilafet mührünün sahibi Osmanlının kuruluşunu, kudretini, Mısır ve Bağdat gibi diyarların fetihlerini, padişahların isimlerini, yıkılış sürecini anlatmıştır. Türkiye için mühim, Müslümanlar için ise sevinç vesilesi olacak müjdeler vermiştir.

Bu kitabın ismini bilmeyen yok gibidir, ünü her tarafta yayılmış olmasına rağmen eserin kendisi, sadece el yazma kütüphanelerinde atıl haldeydi. Eseri gün ışığına çıkaran IQ Kültür Sanat Yayınlarını ve mütercimi Harun Çetin Bey'i tebrik eder böylesine güzel ve kıymetdar eserlerinin devamını dilerim.

Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil

---

[1] Tirmizi, *Sünen*, Tefsiru'l-Kur'an, 16; Suyûtî, el-Câmiu's-Sağir, 1, 24.

MÜTERCİMİN ÖNSÖZÜ

Hamd, bizi topraktan yaratıp, eşref sıfatını bahş eden ve acziyetimize acıyıp bize bağş eden Hazret-i Allah'adır. Salat u selam, iki cihan güneşi, gecelerimizin dolunayı, karanlıklarımızın kandili efendimiz Muhammed Mustafa Aleyhisselamadır. Ve onun tâhir olan pak Ehl-i Beytine ve hepsinin âdil olduğuna iman ettiğimiz ashab-ı güzin efendilerimize de selam olsun.

Bir eser tercüme etmenin, en az yeni bir eser telif etmek kadar zor olduğunu, hem eser sahibine karşı mesuliyetin ağırlığını hem de okuyucuya tesir etmenin endişesini taşımanın zorluğunu idrak ettik.

Hele bu eser, İbn Arabî hazretleri gibi bir zatın eseri ve Sadreddin Konevî hazretlerinin de o esere şerhi ise, bu manevi ağırlık inanın insanı iki kat daha fazla yoruyor. Nitekim biri Şeyhü'l-Ekber biri ise Şeyh-i Kebir'dir.

Eş-Şeceretü'n-Numaniyye fi'd-Devleti'l Osmaniyye isimli bu meşhur ve mağfur eser, yüzyıllarca konuşulmuş ve üzerine nice şerhler yapılmış keramet mahsulü bir eserdir.

Bu eser, İbn Arabî hazretlerine ait küçük bir risalenin Sadreddin Konevî hazretleri tarafından yapılmış olan şerhidir. Eseri tercüme edip, bir de küçük şerh niteliğinde açıklamalar ilave ederek, ifade edilmek istenilenlerden anladıklarımızı istifadenize sunduk.

Bizim tercümede esas aldığımız nüsha, İstanbul'da Süleymaniye Kütüphanesinde Halet Efendi Koleksiyonunda 625 numaralı nüshadır.

Ayrıca, Muhyiddîn İbn Arabî hazretlerinin hayatını, kendisine yöneltilen tenkitleri ve cevaplarını verdik. Hakkında verilmiş fetvaları ve Osmanlı Devleti açısından önemini de ifade etmeye gayret ettik. Daha sonra Sadreddin Konevî hazretlerinin hayatı hakkında malumat verdik.

Bu kitabın tercümesinden daha zor olan şey, kitabın serüvenini tespit edip tarihçesini ortaya koymaktır. İsmi meşhur ve mağfur, kendisi ise hala tercüme edilmemiş bu eser hakkında bilgi toplamak oldukça güçtür.

Kütüphanelerde pek çok yazma nüshası bulunan ve tarihçilerin de haber verdiği bu eserin serüveni, varlığı-yokluğu tartışması, aidiyeti mevzusu gibi dikkat çekicidir.

Zira Türkiye'de kütüphanelerde pek çok nüshası olmakla beraber, istinsah tarihlerini 1600'den geriye götürememiz, bazılarının zihninde kitabın İbn Arabî hazretlerine ve şerhinin de Sadreddin Konevî hazretlerine aidiyetini sorgulamasına sebeb olmuştur. Bu şüphe var olmakla beraber hakikat olan şey, eserin varlığı ve İbn Arabî hazretlerine ait oluşudur. Çünkü zaten İslam fıkhına, tarihine, hadis ilmine ait eserlerin kahir ekseriyetinin musannıf nüshası yoktur, istinsah nüshaları ile bilinir. İbn Arabî hazretlerinin eserini eğer sadece böyle bir şüphe ile yok sayarsak, 1000 senelik müktesebat da aynı yokluğa mahkûm edilebilir.

Bu şerh ile alakalı bir makale kaleme alan İrfan Gündüz hocamız makalesinde, deriler üzerine daireler halinde yazılmış orijinal bir nüshanın bulunduğunu hatta bu nüshanın Osman Ergin Kitaplığı no:1774'de kayıtlı bulun-

duğunu ifade etmiştir. Yalnız bu mezkûr kütüphanenin Atatürk Kültür Merkezi kitaplığına nakledilmesi ve tasnif yetersizliği sebebiyle görme imkânımız olmamıştır.[2]

İstanbul'da, Ankara'da ve başka şehirlerde kütüphanelerde el yazması halinde değişik şerhleri bulunan bu eserin dini boyutu ile tartışmalara mesele olması, yani gayba ait haberler barındırdığından dolayı hedef tahtasına oturtulmuş olduğu bir gerçektir. Biz bu meseleyi, tercümenin içinde dipnotlarda Şer'i kaidelere istinaden uzunca izah ettiğimizden dolayı burada tekrarına lüzum görmüyoruz.

İbn Arabî hazretlerinin eserine, el-Lem'atü'n-Nuraniyye fi Hall-i Müşkileti'n-Nu'maniyye adı ile Sadreddin Konevî hazretlerine[3], Şerhu's-Salah es-Safedi ala Rumuzi'ş-Şecereti'n-Numaniyye adıyla Halil bin Aybek es-Safedi (vefat:1363), en-Nemetü'l-Ekmel adıyla Ahmed bin Muhammed el-Magarri el-Mağribi (vefat:1632) ve ed-Dairetü'l-Kübra adıyla da Mustafa Efendi bin Suhrab tarafından yapılan şerhler içinde ilki ve en önemlisi şüphesiz Konevî'nin şerhidir.[4]

Bu eserin varlığından Osmanlı tarihçilerinden bazıları haberdardır. Müneccimbaşı Tarihi'nde Osmanlı Devle-

---

[2] İrfan Gündüz, Sadreddin Konevî'nin Eş-Şeceretü'n-Nu'maniyye Fi'd-Devleti'l-Osmaniyye'ye Yaptığı Şerhin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, sayı:4, 1989, s.101.

[3] Nüshaları için bkz., Esad Efendi, 3738; Ş. Ali Paşa, 1824; Carullah, 2057; Laleli, 3663; Hamidiye, 657; Halet Efendi, 625; Köprülü, 176; Topkapı Sarayı Ahmed III, 98, Nuruosmaniye, 2286; İ.Ü. Kütüphanesi, A. 2513.

[4] İrfan Gündüz, s. 103.

ti'nin kuruluşuna işaret eden sahih rivâyetler bahsinde; İbn Arâbî'nin Osmanlı Devleti'nin şânının yüceliğini ve kıyâmete kadar dâim olacağını keşf ettiği ifâde edilerek, bu eseri Osmanlı'nın kuruluşundan yetmiş sene evvel (yani vefat tarihi olan 1240'tan 11 sene önce) kaleme aldığı belirtilir.[5]

Ayrıca, Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde Yavuz Sultan Selim ile Kemalpaşazade'nin Şam'da fetihten sonra bu kitap üzerine mütalaa yaptıklarını yazar.[6]

Esere takriz yazma lütfunda bulunan Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil hocama, kitabın ortaya çıkmasında büyük emeği geçen Abdullah Karakullukçu ağabeyimize, maddi manevi desteğini esirgemeyen medrese ehli Musa Yiğit hocaefendi kardeşime ve dostum Cafer Selek'e şükranlarımı arz ederim.

Muvaffakiyet, Cenab-ı Hakk'tandır.

Harun Çetin

---

[5] Müneccimbaşı Ahmed İbn Lütfullah *Camiü'd-Düvel (Osmanlı Devletinin Kuruluş Tarihi)* , terc: Ahmet Ağırakça, Akdem Yayınları, İstanbul 2014, s. 68.

[6] Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, haz: Seyit Ali Kahraman, 10. Cilt, YKY, s. 108-109, İstanbul 2011

ŞEYHÜ'L-EKBER MUHYİDDÎN İBN ARABÎ HAZRETLERİ KİMDİR?

Sürmedir hâk-i deri Hazret-i Muhyiddin'in
Kimyâdır nazarı Hazret-i Muhyiddin'in
Bin cihân mes'ele-i râze verir reng-i edâ
Ma'nî-i muhtasârı Hazret-i Muhyiddin'in[7]
Nâbî

Şeyhü'l-Ekber unvanıyla maruf Muhyiddîn İbn Arabî'nin doğum tarihi 17 Ramazan 560 / 28 Temmuz 1165'tir.[8] Endülüs'te Mürsiye'de dünyaya gelir. Arap olduğunu ve soyunun Benû Tayy kabilesine ulaştığını kendisi kaydeder.

Babası Ali b. Muhammed'in takva sahibi, fıkıh ve hadis üzerine çalışan ve çok Kur'ân-ı Kerim okuyan, her ne kadar hangi görevi yerine getirdiği tam tespit edilemese de dönemin Endülüs'ünde bazı önemli resmî görevlerde bulunan ayrıca İbn Rüşd'ün dostluğunu kazanmış bir zat

---

[7] Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı gönül gözünü açan bir sürme; bakışı, kimyâdır

Hz. Muhyiddin'in hülâsa ettiği mânâlar, bir cihân dolusu sırlı meseleleri farklı bir üslupla ortaya koyar.

Mustafa Tatcı, Şair Nabi'nin Muhyiddin-i Arabî'ye bir Medhiyesi, *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-2)*, [2009], sayı: 23, ss. 413-423.

[8] Claude Addas, *İbn Arabî, Kibrit-i Ahmer'in Peşinde*, çev.: Atilla Ataman, Gelenek Yay., İstanbul 2003, s. 36; M. Erol Kılıç, "İbnü'l-Arabî", *DİA*, İstanbul 1999, c. XX, s. 493.

olduğu kaydedilir.

Annesi çok dindar, dönemin meşhur kadın sûfîlerinin sohbetlerine devam eden ve soyu Ensar-ı Kiram'a kadar ulaşan Nur isimli bir kadındı.[9] Amcası Abdullah b. Muhammed, *Fütûhât*'ın kaydına göre, bizzat İbn Arabî'nin delillerini gözleriyle gördüğü üzere kutbiyyet makamına ulaşmış ayrıca müspet ilimlere de vakıf bir zat idi.[10]

Dayılarından siyasetle yakın ilgisi bulunan Ebu Müslim el-Havlânî, İbn Arabî'ye göre kutubların büyüklerindendi.[11] Diğer dayısı Yahya Bin Yâğân, Tilemsan hükümdarıydı. İbn Arabî'nin anlatımına göre, Ebû Abdullah et-Tunûsî'nin tesiriyle hükümdarlığı bırakıp sûfiyye silkine sülûk etmiş, kendini geliştirecek makam-ı kutbiyyete ulaşmış, duası makbûl bir zat olmuştur. İbn Arabî işte bu karâbet örgüsü içinde, manevî atmosferi güçlü bir dünyada ortaya çıkıp yetişmiş ve bu yakın çevresinin de etkisiyle temel karakter yapısı inşâ olmuş bir sûfîdir. Aile çevresinden gelen bu yapılanması, onun ömür boyu temel karakter çizgisini oluşturmuştur.

Şeyhü'l-Ekber denilmesinin sebebi, tasavvuf yolunda ve ilminde âdetâ bir dönüm noktası teşkil edecek tarzda zirve noktalara ulaşmasıdır. Ayrıca dînî ilimlerde yenileyici (müceddid) olduğu için kendisine Muhyiddîn lakâbı

---

[9] Bk. Addas, *İbn Arabî,* s. 41; Ahmed Ateş, "Muhyiddin Arabî", İA, VIII, 533-534.

[10] İbn Arabî, *Futûhât*, c. I, s. 207.

[11] *Aynı eser*, c. II, s. 20.

verilmiştir.

İbn Arabî'nin dünyaya geldiği Mürsiye şehri, o sıralar Muvahhidlerin yönetimi altındadır. 1163'te Muvahhidlerin, kendilerine muhalif olarak Mürsiye'ye hâkim olan İbn Merdeniş'i yenmesi ve akabinde 1171'de İbn Merdeniş'in vefatıyla onun oğulları, Mürsiye eşrâfıyla birlikte Muvahhid Sultanı'na bağlılıklarını bildirmek için İşbiliyye'ye giderler. Daha sonra Mürsiye'nin pek çok eşrâfı gibi İbnü'l-Arabî'nin babası da, belki de Muvahhid Sultânı Ebû Yâkub Yûsuf'un davetiyle İşbiliyye'ye göç etme kararı almıştır. İbn Arabî, sekiz yaşına kadar doğduğu Mürsiye şehrinde kalmış, daha sonra ailesiyle birlikte 568/1173'de önemli bir kültür merkezi ve Muvahhidlerin başkenti İşbiliyye (Sevilla)'ye göç etmiştir. İbnü'l-Arabî ilk tahsilini Muvahhidûn Devleti yönetimindeki bu şehirde almıştır.[12] Yani Tefsir, Kıraat, Fıkıh, Hadis, Kelam gibi ilimleri burada tahsil etmiştir denebilir.

Makkarî'ye göre o, erken dönem gençlik yıllarında, burada bazı valilere kâtiplik görevi de yapmıştır.[13]

Kendi ifadelerine bakılırsa, onun öğrenciliği uzunca bir süre devam etmiş, geniş İslam coğrafyasının birçok farklı merkezinde karşılaştığı ulemâdan dersler okumuş, onlardan icâzet almış ve o dersleri okutarak icâzet vermiştir. Bununla da yetinmemiş hayatının hemen her döneminde âlimlerle görüşüp onlardan ders okuyup çok sa-

---

[12] Bk. Addas, *İbn Arabî*, s. 42, 43; Ateş, agm, c. VIII, s. 534.

[13] el-Makkarî, *Nefhu't-tıyb*, c. I, s. 568.

yıda icâzet almıştır.[14]

Bir kere hummaya yakalanmış ve kendinden geçmişti. Asık suratlı bir takım kimselerin gelip kendisine işkence yapmaya kalkıştıklarını, güzel kokulu ve yakışıklı bir zatın gelip onlara engel olduğunu hayal etmeye başlamış, İbn Arabî ona kim olduğunu sormuş, o da ben Yâsin Sûresi'yim, seni korumaya geldim, demiş. Kendine gelince babasının gözyaşı dökerek Yâsîn okuduğunu görmüştü.[15] İşte bu vaka, İbn Arabî hazretlerinin tasavvufa yönelmesine sebep olmuştur.

İlk Kur'an derslerini Ebû Abdullah el-Hayyât'tan almıştır. Mana âleminde Hazreti Resûlullah'la görüşen İbn Arabî, O'nun kendisine: "Bana sıkıca tutun, kurtulursun!" diye hitap ettiğini, bunun üzerine uzun yıllar hadis tahsiliyle meşgul olduğunu kaydeder.[16] Mana âleminde Peygamber Efendimizden aldığı bir işaretle, hadis ve diğer dallarda derslere başlar. *el-İcâze*'sinde bütün hocalarının listesini[17] vermiş olup bir kısmı şöyledir:

İbn Hubeyş, İbn Ât, İbn Bâkî, İbn Vâcib, Abdullah es-Süheylî, Lahmî, Abdurrahman b. Abdullah es-Süheylî, Kadı İbn Zerkûn, Ebû Ya'kûb el-Kaysî, Sâlih el-Adevî,

---

[14] Aynı yer.

[15] İbn Arabî, Futuhât, IV. 552.

[16] İbnu'l-Arabî, *Kitâbu'l-Mübeşşirât*, s. 90.

[17] İbnü'l-Arabî, *el-İcâze,* neşr.: Abdurrahman el-Câbi, Istılhâtu Şeyh Muhyiddîn İbnü'l-Arabî içinde, Beyrut 1990, ss.23-32. 19 Kılıç, agm, s. 494.

Ebu'l-Haccâc Yusuf, Muhammed ve Ahmed el-İşbilî (2 kardeş), Ebû Muhammed el-Bâgî, Ebû Abdullah Muhammed, Fatıma bintu'l-Musanna', Şemsu'l-Ummi'l-Fukara. Bunlar içinde, İbn Ât, İbn Bakî, İbn Vâcib ve İbn Hubeyş gibi hadisçilerden hadis okudu. Lahmî'den Kıraat-ı seb'a, aşere ve takrîb tahsil etti. İbn Şureyh'in *el-Kâfî*'sini okudu. Ayrıca Abdurrahman b. Abdullah es-Süheylî'den bazı hadis kitapları ve *Sîretu İbn Hişam*'ın *Ravzu'l- Unuf*'unu okudu.

İlk şeyhi, Ebu'l-Abbas Uryebî olmakla birlikte, tahkikte mertebe kazanması, kendi ifadesiyle Hızır Aleyhisselam'ın hırka giydirmesiyle olmuştur.[18] Ancak, burada şu hususu belirtmekte fayda var: Kendi ifadesiyle, tecrübî olarak doğrudan marifet elde etmesine rağmen o, çok sayıda Allah dostuyla görüşerek onlardan da istifade etmiştir. Görüşüp, istifade ettiği şeyhlerin sayısı 300'ü geçmiş olup, İbn Arabî özellikle *Rûhu'l-Kuds* ve *ed-Dürretü'l-Fahire* isimli eserlerinde[19] görüştüğü bu şeyhler hakkında bilgiler verir ve *Fütûhat*'ta da yer yer onların sözlerine atıflarda bulunur.

596/1200'de ilk kez Hacc'a gider. Hac vazifesini yap-

---

[18] İbn Arabî, *Futûhât*, c. I, s. 186.

[19] İbn Arabî'nin bu iki eseri *Sufis of Andalusia* adı altında İngilizceye çevirmiştir. İbnü'l Arabî'nin şeyhleri hakkında doğrudan bilgi bulabildiğimiz bu iki eseri esas alınarak oluşturulan bu kitap, dilimize de çevrilmiştir. Bk. Ralph W. Austin, *Endülüs Sûfîleri*, çev.: Refik Algan, Dharma Yay., İstanbul 2002; İbn Arabî, *Futûhât*, c. IV, s. 242.

tıktan sonra Şeyh Ebu Medyen'le görüşmek üzere Bicâye'ye geçer. Ancak Şeyh vefat etmiştir ve bu yüzden onunla mülâkât gerçekleşemez.

597/1201'de Şeyh Mehdevî ile görüşür ve ikinci kez Hac için Mısır'a geçer. Burada İşbiliyye'li Ahmed ve Muhammed kardeşlerle buluşur. Ramazan'ı onlarla geçirir. Orada Takiyyüddin Abdurrahman'ın eliyle Hızır'ın hırkasını giyer.[20] Oradan Mirâc sırrının zuhur ettiği Kudüs'e geçer. Oradan Halil'e uğrar. Hz. İbrahim'in kabrini ziyaret eder. Orada bir süre ikâmet ettikten sonra, önce ziyaret için Medine'ye, ardından Mekke'ye gider. 598/1202 senesindeki bu yolculuğunun Kudüs-Mekke arası, yaya olarak gerçekleşmiştir. Mekke'de ders halkalarına katılır. Tavaflar yapar ve zamanının geri kalanını Harem-i Şerif'te murâkabe ile geçirir. Orada Herevî'nin *Derecâtü't-Tâibîn* isimli eserini okur, Gazâlî'nin *İhyâ*'sını okutur.[21]

İbn Arabî, Mekke'de İsfahan asıllı Mekînüddîn Ebu'ş-Şuca' Zahir b. Rüstemi'den başta Tirmizî'nin *Sahihi* olmak üzere bazı eserler okur.

Burada Futûhât'ı kaleme almaya başlar. İbn Arabî, *Futûhât*'ta yazdıklarının tamamının, ya Kabe'yi tavaf ederken veya murakabe için Harem-i Şerif'te oturduğu sırada, Allah'ın gönlüne açtığı bilgilerin mahsûlü oldu-

[20] Addas, *İbn Arabî,* s. 155; Ateş, agm, s. 536.

[21] İbn Arabî, *Futûhât,* c. IV, s. 13; *el-Emru'l-Muhkem*, s. 224. Ayrıca bk. Addas, *İbn Arabî,* s. 206, 207.

ğunu kaydeder.[22]

Hal tercümesi bakımından önemli olan *Ruh'l- Kuds*'u 1203'te Mekke'de yazmıştı. Yine Dîvânı, *Tercümânü'l-Aşvâk*'ını da burada kaleme almıştır.

İbn Arabî Mekke'de yaklaşık 2,5 yıl kaldıktan sonra 601/1204'te Bağdat'a geçer ve burada on iki gün kalıp Musul'a gider. Orada ulemadan Ahmed el-Mevsılî el-Mukrî, Ebû'l-Hasan Ali b. Ebu'l-Feth ve Ali b. Abdullah b. Câmî gibi zevatla sohbet eder.

Bir yıllık Musul ikâmetinde *et-Tenezzülâtü'l-Mevsıliyye*'yi yazar. Bu yolculukta, daha önceden aldığı bir davet üzerine Urfa, Diyarbakır ve Sivas'tan Sadreddîn Konevî'nin babası Mecdüddin İshak'la birlikte Malatya'ya gelir.[23]

O sırada ikinci kez tahta çıkan I. Gıyaseddîn Keyhusrev, eski dostu Mecdüddin İshak'ı Konya'ya davet eder. Bunun üzerine Mecdüddin, yanında İbn Arabî ile birlikte 612/1215'te Konya'ya gelir. İbn Arabî bir süre burada ikâmet eder; o devrin önemli simalarından Evhadüddin-i Kirmanî ile tanışır.

Gıyâseddin, orada kendisine 100.000 akçelik bir ev hediye eder. Ancak, İbn Arabi bu evi, ihtiyaç sahibi bir dilenciye bağışlar. Mecdüddin, halîfenin oğlu Keykâvus'a öğretmen olarak tayin edilince, bu yeni talebesiyle Ma-

---

[22] *Aynı yer.*

[23] Kılıç, agm, s. 494. 35, *Nefhu't-Tîb*, I., 569

latya'ya döner, İbn Arabî de onunla beraber Konya'dan ayrılır. Buradan Haleb ve Kudüs yoluyla 3. kez olarak Mekke'ye giden İbn Arabî, dönüşte Bağdad yoluyla yine Konya'ya gelir. Orada 606/1209-10'da *Risâletü'l-Envâr*'ı yazar.

615/1218'de Mecdüddin İshak'ın vefatı üzerine onun eşiyle evlenir ve Malatya'ya yerleşir. Ondan Sa'deddin Muhammed adlı bir çocuğu olur. Bu evlilikle o, Sadreddin Konevî'nin üvey babası olur. [36]

Burada, Ethem Cebecioğlu hocamızın makalesinde dile getirdiği şu husus, İbn Arabî hazretlerini istismar etmeye çalışan, ehli sünnet dışı bir inanç ve anlayışının haşa sanki temsilcisi imiş gibi Mevlana hz. ile beraber suistimal edenlere bir cevap niteliğindedir: İbn Arabî'nin, Keyhüsrev'den sonra tahta oturan Keykavus'a Hıristiyanlarla ilgili olarak yaptığı nasihatlerden bazıları şöyledir:

1- Hıristiyanlar; manastır, kilise vs. inşa etmemeli

2- Çanları hafif çalmalı

3- Kıyafetleri Müslümanlara benzememeli

4- Haçlarını göstermemeli[24]

O, Selçuklu ve Eyyübî devlet adamlarıyla irtibat halinde olmuştur. Haleb Emiri el-Meliku'z-Zâhir ve Dımaşk Emiri el-Meliku'l-Âdil onun temas halinde olduğu devlet adamlarındandır.

---

[24] İbn Arabî, *Futuhat,* c. IV, s. 604.

Şeyh Mecdüddin'in vefat etmesiyle çevresinin eski niteliğini kaybedişi veya Şam'la ilgili çeşitli hadis-i şeriflerin tesiriyle İbn Arabî, eskilerin tabiriyle Şam cennetmeşâm'a yerleşti.[25]

İbnü Arabî orada, 627/1230'da *Fususu'l-Hikem*'i manevî bir işaretle telif eder. O, Şam'da, ilmiyeden olan Zekioğulları âilesinin himayesindedir. Eyyubî hanedanı da ona aynı himayeyi göstermiştir.[26]

Şam'da *Futûhât*'ı yeniden gözden geçirerek tashıh eden Muhyiddîn İbn Arabî ona, bir takım ilaveler yapar. Vefatından bir yıl önce de *Futûhât*'ın bu ikinci nüshasını tamamlar.

İbn Arabî 4 evlilik yapmıştır. İlki İşbiliyye'de Abdan el-Bicâî'nin kızı iledir. İkinci evliliği Mekke'de Harameyn Emiri Yunus b. Yusuf'un kızıyladır. Bu evliliğinden Muhammed İmâdüddîn adlı bir çocuğu olur. Üçüncü evliliğini Malatya'da yapar. Bu hanım, vefat eden arkadaşı Mecdüddin İshak'ın eşidir. Bu evlilikle o, Sadreddin Konevî'nin üvey babası olur. Bu evlilikten Muhammed Sadeddin dünyaya gelir. Dördüncü evlilik Şam'dadır. Orada Kadı Zevâvî'nin kızıyla evlenir.

İbn Arabî vefatından 20 gün önce İbn Sevdekin ve Sadreddin-i Konevî kendisine *Kitabu'l-İsfâr*'ını kıraat etmiştir. İbnü'l-Arabî Şam'da Beni Zekî'lerin konağında

---

25 Ateş, agm, s. 540.

26 Aynı yer.

65 = 22 Rebiulâhir 638 / 10 Kasım 1240 tarihinde vefat eder. Mezarı Kasıyûn eteklerindedir.[27]

İbn Arabî hazretlerinin yazmış olduğu eserleri, kendi hocalarını listelediği el-İcaze adlı eserinde görebiliriz.[28]

Eserleri

Şimdi de mümkün olduğu kadar eserlerinin isimlerini buraya dercediyorum. Çünkü sayıları bir hayli fazladır. Bunların en küçüğü bir cüz veya tek bir defter olup, en büyüğü de bin cildi aşar.

1. Kitâbu'l-Misbâh fi'l-Cem'beyne's-Sıhâh fi'l-Hadîs
2. İhtisâru Müslim
3. İhtisâru'l-Buhârî
4. İhtisâru't-Tirmizî
5. İhtisâru'l-Muhallâ

[27] Ethem Cebecioğlu, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (560/1165-638/1240), *Hayatı ve Eserleri, Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 9-25.

[28] İbn Arabî'nin *el-İcâze* adlı risalesinin metni, Bessam Abdulvehhâb el-Câbî tarafından neşredilen *Istılâhâtü'ş Şeyh Muhyiddîn İbn Arabî* (*Mu'cemu Istılâhâti's-Sûfiyye*) (Beyrut 1411/1990, Dâru'l-İmami'l-Müslim) adlı eser içinde (s. 23-39) ve Saîd Abdulfettah tarafından neşredilen *Resâil İbn Arabî* (Beyrut 2001, el-İntişâru'l-Arabî, I-IV) içinde (c. I, s. 41-68) *Fihrist müellefât İbn Arabî* adıyla yayınlanmıştır. Zaten *el-İcâze*'nin birçok kütüphanede yazma nüshası da bulunmaktadır. Bu icazetnameyi Veysel Kaya tercüme etmiş ve bir dergide yayınlamıştır.

6. el-İhtifâl fîmâ Kâne 'aleyhi Rasûlullâh (s.a.v.) min Seniyyi'l-Ahvâl: Amellerin meyveleri olan Allah yolundaki hakîkatler husûsunda yazdığım eserler de şunlardır (ki bu yedinci tasnifimdir):

7. Kitâbu'l-Cem' ve't-Tafsîl fî Esrâri'l-Ma'ânî ve't-Tenzîl. Sadece altmış dört cilt Kehf sûresindeki, Ve iz kâle Mûsâ li fetâhu lâ ebrahu... (18/60) ayetine ayrılmıştır.

8. el-Cezvetu'l-Muktebese ve'l-Hadratu'l-Muhtelese

9. Miftâhu's-Se'âde fî Ma'rifeti'd-Dühûl ilâ Tarîki'l-İrâde

10. el-Müsellesâtu'l-Vâride fi'l-Kur'âni'l-Kerîm

11. el-Ecvibe 'ani'l-Mesâili'l-Mansûriyye

12. Mübâye'atu'l-Kutub

13. Menâhicu'l-İrtikâ ile'ftidâdi Ebkâri'l-Bekâi'l-Muhadderât bi-Hayemâti'l-Likâ.

Allah Teâlâ'nın yolunda üç bin makam içerir. Kitap üç yüz bâb içermekte olup her bâb on makamdan oluşur.

14. Künhü mâ lâ Büdde li'l-Mürîd minhu.

15. el-Muhkem fi'l-Hikem ve Âdâbi Rasûlillâh (s.a.v.)

16. el-Celâ fî Âdâbi'-Mele'i'l-A'lâ

17. Keşfu'l-Ma'nâ 'an Sırri Esmâillâhi'-Hüsnâ

18. Şifâu'l-Ğalîl fî Îzâhi's-Sebîl

19. 'Ukletu'l-Müstevfiz

20. Cilâ'u'l-Kulûb

21. et-Tahkîk fi'l-Keşf 'an Sırri't-Tasdîk 22. el-İ'lâm bi-İşârâti Ehli'l-İlhâm

23. el-İfhâm. Yukarıdaki eserin şerhidir.

24. es-Sirâcu'l-Vehhâc fî Şerhi Kelâmi'l-Hallâc

25. el-Müntehab fî Me'âsiri'l-'Arab

26. Netâicu'l-Efkâr ve Hadâiku'l-Ezhâr

27. el-Mîzân fî Hakîkati'l-İnsân

28. el-Mehaccetu'l-Beyzâ'

29. Kenzü'l-Ebrâr fî mâ Rüviye 'ani'n-Nebî (s.a.v.) mine'l-Ed'iye ve'l-Ezkâr

30. Mişkâtu'l-Envâr fî mâ Rüviye 'ani'n-Nebî (s.a.v.) mine'l-Ahbâr

31. el-Erba'în el-Mütekâbile fi'l-Hadîs

32. el-Erba'îne Hadîsen fi't-Tıvâlât

33. el-Mün'iş

34. et-Tedbîrâtu'l-İlâhiyye fî İslâhi'l-Memleketi'l-İnsâniyye

35. Te'aşşuku'n-Nefs bi'l-Cism

36. İnzâlu'l-Ğuyûb 'alâ Serâiri'l-Kulûb

37. Esrâru Kulûbi'l-'Ârifîn

38. Meşâhidu'l-Esrâri'l-Kudsiyye ve Metâli'u'l-

Envâri'l-İlâhiyye

39. el-Cilâ

40. en-Nehcu's-Sedîd. Yukarıdaki eserin şerhidir.

41. Ünsü'l-Munkati'în

42. el-Mev'izatu'l-Hasene

43. el-Buğye fi'htisâri Kitâbi'l-Hilye

44. ed-Dürretu'l-Fâhire fî Zikri Men İntefa'tu bihî fî Tarîki'l-Âhire min İnsân ve Hayevân ve Nebât ve Ma'den

45. el-Mebâdî ve'l-Ğâyât fî mâ fî Hurûfi'l-Mu'cem mine'l-Âyât

46. Mevâki'u'n-Nücûm fi'l-İnzâlâti'l-Vücûdiyye

47. Hılyetu'l-Ebdâl

48. Envâru'l-Fecr

49. el-Fütûhâtu'l-Mekkiyye. Yirmi ciltt ir.

50. Tâcu't-Terâcim

51. el-Fuhûs fi'r-Rusûs

52. eş-Şevâhid

53. el-Kutb ve'l-İmâmeyn

54. et-Tenezzülâtü'l-Mevsıliyye

55. İşârâtu'l-Kur'ân fî 'Ulûmi'l-İnsân

56. el-Müdhiş

57. el-Kasemu'l-İlâhî bi'smi'r-Rabb

58. el-Aksâmu'l-İlâhiyye

59. el-Celâl ve'l-Cemâl

60. el-Mukni' fî İzâhi'l-Sehli'l-Mümteni'

61. Şürûtu Ehli't-Tarîk

62. el-Envâr fî mâ Yumnehu Sâhibu'l-Halve mine'l-Esrâr

63. el-Halve

64. 'Ankâ' Muğrib

65. 'Akâidu Ehli'l-Kelâm

66. el-İttihâdu'l-Kevnî

67. er-Rasâil

68. el-İşârât fi'l-Esrâri'l-İlâhiyye ve'l-Kinâyât

69. el-Hiceb

70. Kitâbu İnşâi'l-Cedâvil ve'd-Devâir

71. el-A'lâk fî Mekârimi'l-Ahlâk

72. Ravdatu'l-'Âşıkîn

73. el-Mîm ve'l-Vâv ve'n-Nûn

74. el-Ma'ârifu'l-İlâhiyye. Ed-Dîvânu'l-Kebîr diye de bilinir.

75. el-Mübeşşirât

76. er-Rihle

77. el-'Avâlî fî Esânîdi'l-Ehâdîs
78. el-Ehadiyye
79. el-Huve
80. er-Rahme
81. ed-Deymûmiyye
82. el-Cûd
83. el-Kayyûmiyye
84. el-İhsân
85. es-Felek ve's-Semâ
86. el-Câmi. Diğer adı Kitâbu'l-Celâledir.
87. el-Azame
88. el-Mecd
89. el-Hikme
90. el-İzze
91. el-Ezel
92. en-Nûn
93. es-Sırr
94. el-İbdâ' ve'l-İhtirâ
95. el-Halk ve'l-Emr
96. el-Kıdem
97. el-Himme ve'l-Lemme

98. es-Sâdır ve'l-Vârid

99. el-Melik

100. el-Mevârid ve'l-Vâridât

101. el-Kuds

102. el-Hayât 103. el-Kalem

104. el-Meşî'et

105. el-Fehvâniyye

106. er-Rakîm

107. el-Ayn

108. el-Miyâh

109. Kün

110. el-Medânî ve'l-Mebâdî

111. ez-Zülfe

112. er-Rakam

113. ed-Du'â

114. el-İcâbe

115. er-Remz

116. er-Rütbe

117. el-Bekâ

118. el-Kudret

119. el-Hikem ve'ş-Şerâ'i

120. el-Ğayb
121. Mefâtîhu'l-Ğayb
122. el-Hazâinu'l-'İlmiyye
123. er-Riyâhu'r-Levâkih
124. er-Rîhu'l-'Akîm
125. el-Kütüb
126. et-Tedbîr ve't-Tahsîl
127. el-Lezze ve'l-Elem
128. el-Hakk
129. el-Hamd
130. el-Mü'min ve'l-Müslim ve'l-Muhsin
131. el-Kudret
132. eş-Şe'n
133. el-Vücûd
134. et-Tahvîl
135. el-Hayret
136. el-Vahy
137. el-İnsân
138. et-Tahlîl ve't-Terkîb
139. el-Mi'râc
140. er-Ravâ'ih ve'l-Enfâs

141. el-Melek

142. el-Ervâh

143. en-Nahl

144. el-Berzah

145. el-Hüsn

146. el-Kıstâs

147. el-Kalem

148. el-Levh

149. et-Tuhfe ve't-Turfe

150. el-Ğurfe ve'l-Hırfe

151. el-A'râf

152. Ziyâdetu Kebdi's-Sevr

153. el-İsfâr 'an Netâ'ici'l-Esfâr

154. el-Ehcâru'l-Münfecira ve'l-Müteşakkika ve'l-Hâbita

155. el-Hâl

156. Merâtibu'l-Kesîbi'l-Ebyad

157. et-Tîn

158. en-Neml

159. el-Arş

160. el-Kürsî

161. el-Fülkü'l-Meşhûn

162. el-Hebâ

163. el-Cism

164. ez-Zemân

165. el-Mekân 166. el-Hareke

167. el-Âlem

168. el-Âbâ' el-'Ulviyyât ve'l-Ümmehât es-Süfliyyât

169. en-Necm ve'ş-Şecer

170. Sücûdu's-Sehv

171. el-Esmâ

172. er-Risâle ve'n-Nübüvve ve'l-Marife ve'l-Velâye

173. el-Ğâyât

174. en-Nâr

175. el-'Urre ve'l-'İzze

176. el-Hadra

177. el-Işk

178. el-Münâzara beyne'l-İnsân ve'l-Hayevân

179. el-Müfâdale

180. el-İnsânu'l-Kâmil

181. et-Tafdîl beyne'l-Beşer ve'l-Melek

182. el-Mübeşşirâtu'l-Kebîra

183. Muhâdaratu'l-Ebrâr ve Müsâmeratu'l-Ahyâr

184. el-Evveliyyîn

185. el-Abâdile

186. Mâ lâ Yuavvelu aleyh. Diğer ismi, Kitâbu'n-Nesâih'tir.

187. Bihâru'l-Beyân fî't-Terceme 'ani'l-Kur'ân

188. el-Marife

189. Şerhu'l-Esmâ'

190. en-Nikâhu'l-Mutlak

191. Füsûsu'l-Hikem

192. Netâ'icu'l-Ezkâr

193. İhtisâru's-Sîrati'n-Nebeviyyeti'l-Muhammediyye

194. el-Levâmi ve't-Tavâli

195. Kitâbu'l-Levâih

196. el-İsm ve'r-Resm

197. el-Fasl ve'l-Vasl

198. Merâtibu'l-'Ulûmi'l-Vehbiyye

199. Enfâsu'n-Nûr

200. en-Necd

201. el-Vecd

202. et-Tâlib ve'l-Makâm ve'l-Vukûf ve'l-Meczûb

203. el-Edeb

204. el-Hâl

205. eş-Şerîa ve't-Tarîka ve'l-Hakîka

206. et-Tahakküm ve'ş-Şath

207. el-Hakk ve'l-Mahlûk

208. el-Efrâd ve'l-Adâd

209. el-Melâmiyye

210. el-Havf ve'r-Recâ

211. el-Kabz ve'l-Bast

212. el-Heybe ve'l-Üns

213. en-Neş'eteyn

214. en-Nevâşi'u'l-Leyliyye

215. el-Fenâ' ve'l-Bekâ

216. el-Ğaybe ve'l-Huzûr

217. es-Sahv ve's-Sükr

218. et-Tecelliyyât

219. el-Kurb ve'l-Bud

220. el-Mahv ve'l-İsbât

221.el-Havâtır

222. eş-Şâhid ve'l-Meşhûd

223. el-Keşf

224. ez-Zille
225. et-Tecrîd ve't-Tefrîd
226. el-Fetre ve'l-İctihâd
227. el-Letâ'if ve'l-'Avârif
228. el-Fütüvve
229. er-Riyâza ve't-Tecellî
230. el-Mahk ve's-Sahk
231. el-Bevâdih ve'l-Hücûm
232. et-Telvîn ve't-Temkîn
233. er-Rağbe ve'r-Rahbe
234. es-Sükr ve'l-Istılâm
235. el-Fütûh ve'l-Mutâlaât
236. el-Vekâi
237. el-Harf ve'l-Manâ
238. et-Tedânî ve't-Tedâlî
239. er-Rifa
240. es-Sırr ve'l-Halve
241. en-Nûr
242. el-Hatm ve't-Tab
243. ez-Zılâl ve'z-Ziyâ'
244. el-Kışr ve'l-Lübb ve'l-Cism

245. el-Husûs ve'l-'Umûm

246. el-'İbâre ve'l-İşâre

247. el-Hakk ve'l-Bâtıl

248. en-Nükabâ

249. el-Mülk ve'l-Melekût

250. el-Medhal ile'l-'Amel bi'l -Hurûf'alâ Bazi'l-Ârâ

251. el-Hadd ve'l-Matla

252. el-Urûş

253. el-İsm ve'n-Nat ve's-Sıfat

254. es-Sâdin ve'l-İklîd

255. en-Nevm ve'l-Yakaza

256. el-'Abd ve'r-Rabb

257. ed-Dav' ve'z-Zulme

258. el-Ferah ve's-Surûr

259. er-Rad ve'l-Matar

260. el-Lutf ve'l-Kahr

261. el-'İzz ve'z-Züll

262. el-'İlm ve'l-'Amel

263. el-Kevkebu'l-Âfil

264. Rûhu'r-Rûh

265. Kalbu'l-Kalb

266. Kûtu'l-Kût

267. Levâmiu'l-Envâr

268. el-Esrâru'r-Rabbâniyye

269. Netâ'icu't-Tevhîd

270. İnzâlu'l-Ğuyûb

271. el-Esmâ'u's-Samediyye

272. Miftâhu İlhâmi Ehli't-Tevhîd. Veya Miftâhu Akfâli'l-İlhâmi'l-Vahîd fî Şerhi Ahvâli'l-Bistâmî Ebî Yezîd. "Allah Teala rüyada, Mağrib'de Sebte kıyısında iken bu eseri şerhetmemi emretti. Bunun üzerine derhal fecirden önce kalktım. Yanımda iki yazıcı vardı. Ben de onlara imlâ yoluyla yazdırdım. Güneş doğduğu zaman iki defter oluşmuştu."

273. Kitâbu'l-Esrâr

274. Me'âlu'l-'Âlem

275. Zübdetü'l-Küll

276. Mü'nisü'l-Muvahhidîn

277. Letâifu'l-Esrâr

278. Aynu't-Tenvîr

279. Rakamu'l-Evdâ

280. Esrâru'l-Hurûf

281. Secencelu'l-Ervâh

282. Mevizatu Ehli'l-İnkâr

283. Keyfe Ente? Ve Keyfe Ene? Ve Men Ene? Ve Men Ente?

284. Delîlu'l-Hâzin

285. Musaffi'l-Kulûb

Hamd yalnız Allah'adır.[29]

[29] İcazetname, Muhyiddin İbn Arabî, çev: **Veysel Kaya**, *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 525-539.

İBN ARABÎ HAZRETLERİNİ KİMLER NEDEN TENKİT ETTİ?

İbn Arabî hazretlerini tenkit etmekte ileri gidip haddi aşanların başında İbn Teymiyye gelir ki, onun Şeyhü'l-Ekber (En Büyük Şeyh) lakabına istinaden -haşa- Şeyh-i Ekfer (En Kâfir Şeyh) olarak nitelendirmiştir.

İbn Teymiyye'nin İbn Arabî hazretlerine yönelttiği haksız tenkitlerle alakalı nice makale ve kitaplar ortaya koyulmuştur. Ama biz burada en kısa ve öz olarak yazılmış güzel bir makaleden can alıcı diye tabir edebileceğimiz kısmı alarak, İbn Teymiyye'nin iddialarının asılsız olduğunu göstermeye çalışacağız.

Bu makalesinde Dr. Ömer Yılmaz, İbn Teymiyye'nin İbn Arabî hazretleri hakkındaki görüşünü belirtmiş, sonra da İbn Arabi hazretlerinin konuyla alakalı gerçek görüşünü bildirmiştir:

"1- İbn Teymiyye: Bunlar şeytandır. İbn Arabî, Nuh ve Hud (aleyhisselam)'ın kavimleri ile Firavun ve diğer kâfirleri övmekte, buna mukabil Nuh, İbrahim, Musa, Harun ve diğer resullere ise isyan etmektedir. Cüneyd-i Bağdâdî (ö.279/909) ve Tüsterî (ö.283/896) gibi sevilen sufileri zem, buna karşın Hallâc (ö.309/922) gibilerini ise methetmektedir.[30]

İbn Arabî: Cüneyd-i Bağdâdî ve Tüsterî evliyanın büyüklerindedir.[31]

---

[30] *Fetevâ*, c. XI, s. 239.

[31] Bk. İbn Arabî, *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye,* Dâru Kütübi Arabiyyeti'l-Kübrâ, Mısır trz. c. I, s. 151, 631, c. II,

Hallâc çoğu kez sekrândır.[32]

2- İbn Teymiyye: İbn Arabî Peygamberlerin makamını velilerin makamından aşağı görmektedir.

İbn Arabî: Allah her cinsten bir tür, her türden bir şahıs yarattı. İnsan nev'inden müminleri, müminlerden evliyaları, evliyalardan enbiyaları, enbiyalardan peygamberleri, peygamberlerden bazılarını ise bazılarına üstün kıldı.[33] Peygamberlerin velâyet ve nübüvvet makamları vardır. Resuller makamca diğerlerinden üstündür. Zaten bunlar kutb, evtâd makamına sahip oldukları için gönderilmişlerdir. Bunlar evin direklerine benzer. Direkler olmazsa ev çöker. Dikkat ediniz buradaki evden maksat dindir. Bu dört direk ise risalet, nübüvvet, velâyet ve imandır.[34] Velîliğin nihâyeti nebîliğin ancak bidâyeti olabilir.[35] Rûh-ı Muhammedî gelmiş geçmiş enbiyâ, rusül ve kitapların hepsine şâmildir.[36] Hz. Peygamber, başka birinin ulaşamadığı bir ilimle gelmiştir.[37] Ehl-i tarik sâdât-ı kirâmın imam ve efendisi Hz. Peygamberdir.[38] İlim ve ihâtada Hz. Peygamberin makamı gelmiş geçmiş tüm

---

s.192, 532, 591, 683; c. III, s. 41, s. 302, 488; c. IV, s. 57, s. 249, s. 349.

32 *Fütûhât*, c. II, s. 546; c. IV, s. 328.

33 *Fütûhât*, c. I, s. 465.

34 *Fütûhât*, c. II, s. 5.

35 *Fütûhât*, c. II, s. 52.

36 *Fütûhât*. c. I, s. 151;

37 *Fütûhât*, c. I, s. 696.

38 *Fütûhât*, c. II, s. 16

âlimlerden üstündür.[39] Âlemi idare eden insân-ı kâmil kıyamete kadar Hz. Peygamberdir.[40]

3- İbn Teymiyye: İbn Arabî ittihâdî (Hak ile halkın birleştiğini savunmak)'dir. Bu ise bir şirktir.[41]

İbn Arabî: Zat yönüyle Hak ile halk asla birleşmez. Vacib ile mümkün bir araya gelemez.[42] Rab rabtır, halk halktır.[43] Rab kadim, halk ise hâdistir.[44] Âlem, Allah dışındakilerdir.[45] İttihad Ehl-i sünnet ve'l-cemaate göre küfürdür, bundan sakınmak gerekir.[49] İttihad iki şeyin birinde toplanması demektir. İttihad adet, tabiat ve hâlde olmaz. Kim hulûl var derse biliniz ki bu ma'lûldür.

Bunu iddia eden kimse hastadır. Hastalığına şifa bulacak tabip de yoktur.[46]

4- İbn Teymiyye: İbn Arabî, Hâtemül evliyâ', Hâtemü'l- enbiyâ'dan ilim bakımından üstündür,[47] der.

İbn Arabî: Her veli bağlı bulunduğu peygamberin şeriatıyla yükümlü olduğundan ona, tâbî konumundadır.[48]

---

39 *Fütûhât,* c. III, s. 142.

40 *Fütûhât,* c. III, s. 331.

41 İbn Teymiyye, *Mecmûu Fetevâ,* Mektebetü'l-Meârif, Ribat 1981, c. X, s. 95.

42 *Fütûhât*, c. I, s. 41.

43 *Fütûhât*, c. III, s. 224, s. 377; c. II, s. 371.

44 *Fütûhât,* c. IV, s. 438.

45 *Aynı eser*, c. III, s. 443. (9.fasıl) 49.

46 *Aynı eser,* c. IV, s. 379.

47 *Aynı eser,* c. XI, s. 223, 363, 365.

48 *Aynı eser*, (DKA), c. II, 376; c. III, 101, *Füsûs,* s. 62.

Nebî aynı zamanda bir velî olması sebebiyle velâyeti kendi nübüvvetinden üstündür. 'Veli nebiden üstündür' sözü, ancak iki sıfatın aynı şahısta toplanması itibariyle söz konusudur. Aksi takdirde hiçbir velî nebîden üstün değildir.[49]

5- İbn Teymiyye: İbn Arabî, 'Hâtemü'l-Velayeti'l-Muhammedî' olarak kendisini görmekte ve kendinden sonra Allah'ın yeni bir velî yaratmayacağını iddia etmektedir. Bu iddiası Kitap ve sünnete aykırı olup aslı yoktur.[50]

İbn Arabî: 'Hâtemü'l-Velâyeti'l-Muhammedî ve Hâtemü'l-Velâyeti'lâmme, Hz. İsa'dır.[51] Teşrî nübüvvet Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi vessellem) ile son bulmuş, ancak umûmî nübüvvet son velî olan Hz. İsa ile bitecektir. Hâtemü'l-velâyeti'l-âmme de kendi arasında iki kısımdır: Birincisi Hz. İsa şahsında gerçekleşecek velâyet - ki bu hâtemü'l-evliyâ - bir resuldür[52], diğeri ise Hazreti Muhammed'den tevârüs eden velayettir.[53] Hâtemü'l-velâyeti'l-Muhammedî Hazreti Muhammed ümmetinden bir şahıstır. Bu bana h. 594-595 yıllarında tanıtılmıştır.[54] Şüphesiz ben hâtemü'l-velâyetdenim.[55] İki

[49] *Füsûs*, s. 135.

[50] *Fetevâ,* c. XI, s. 223, 363, 365.

[51] *Fütûhât*, c. I, s. 65.

[52] *Aynı eser*. c. IV, (557. bab.)

[53] *Aynı eser*, (O.Y), c. VI, 290; c. XII, 120-122, *Füsûs,* s. 62.

[54] *Aynı yer.*

[55] *Aynı eser,* c. I, s. 244

hatemden bizim için de bir pay vardır.[56], [57]

Dr. Hüdaverdi Adam'a göre, İbn Arabî hazretleri hakkında ulemayı üç ana kategoride toplayabiliriz:

1- İbn Arabî'nin büyük bir âlim, mürşid ve velî olduğunu kabul edenler.

2- İbn Arabî'nin bazı sözlerini dînî ölçülere zıt bularak onun fâsık ya da dinden çıktığına inananlar.

3- İbn Arabî hakkında hüsn-ü zan eden, onun büyük bir zât olduğunu kabul ettikleri halde kitaplarının mütâlâasını uygun görmeyenler.

Biyografik eser sahiplerinden biri olan ve İbn Arabî'den 110 yıl sonra vefat eden Şemsu'd-Din ez-Zehebî (öl:748/1348) onun hitabette ve fikirde belâğat sahibi olduğuna işaret ettikten sonra "Ona iyi bir akıl ve hâfıza bahşedilmişti. Tasavvuf sahasında zirvedeydi. 'İrfan' hakkında pek çok yazılı eser bırakmıştır. Nesirde ve nazımda hayran bırakıcı ifadeleri vardır." demektedir.[58]

İbn Arabî'nin muarızları tarafından ortaya atılan açıklamaların orijini Zehebî'ye dayanır. Zehebî, İbn Arabî'yi tenkitte çok ileri giderek onu deli olmakla itham eder

---

[56] *Aynı eser*, c. III, s. 84; c. III, s. 560.

[57] Ömer Yılmaz, İbnü'l-Arabi Hakkında Yapılan Eleştirilere İbrahim Kûranî'nin Yaklaşımı, *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 363-388.

[58] el-Kutubî, (Muhammed b. Şakir b. Ahmed el-Kutubî) *Fevâtu'l-Vefayât*, 2. cilt, Kahire, 1299/1881.

"Ben İbn Arabî'nin yalanlarının kasdî olduğunu zannetmiyorum. (Söyledikleri), dünyayı terki "zühd"ü, sağlığına ve hayal gücüne kötü tesir eden bir oruç ve bir nevî delilik (sebebiyledir). der"[59]

Bu suçlama, İbn Arabî'nin görüşlerini bir kaç açıdan kabul edilemez ve tehlikeli bulan bazı kalem erbabının İbn Arabî ile ne denli uğraştıklarını gösteren ilgi çekici bir örnektir. Bunun çelişkilerle dolu daha başka örnekleri de vardır. Meselâ; daha önce de kısmen bahsedildiği gibi, İzzeddin Abdusselâm önceleri İbn Arabî'yi zındık ve kâfir olarak ilan ederken, daha sonra samimi bir konuşmasında onu "kutup" olarak kabul ettiğini belirtmiştir. Bu çelişkisini, inançları fazla kuvvetli olmayan insanların İbnü'l-Arabî'nin ifadeleriyle yoldan çıkmaları endişesiyle izaha çalışmıştır.[60]

---

59 ez-Zehebî, *Mîzânu'l-İ'tidâl fî nakli er-Ricâl*, 3/108; Kahire, 1325/1907, **İbn Hacer**, (Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî, *Lisânu'l-Mîzân*, 5/312; Haydarâbâd, 1331/1912.

60 **Claude Addas**, *Ibn Arabî on la quéte du soufre rouge*, 297-299, Paris, 1989.

İBN ARABÎ HAZRETLERİNİ MÜDAFAA EDENLER

İbn Arabî hazretlerinin anlaşılmasının zorluğu ve kendisine yöneltilen haksız tenkitlerin varlığı sebebiyle birçok müdafaa yazısı, kitabı ve fetvası kaleme alınmıştır.

Bunlardan biri büyük müfessir Beyzavî'nin fetvasıdır:

"İbn Arabî ilmen ve hâlen bir tarikat şeyhidir; zahiren ve batınen hakikat ehlinin imamıdır; tasavvufa ve marifete ait hususları her yönüyle yaşayarak bunlara hayat vermiştir. Onun değeri ve yüceliği hakkında düşünen kimse işin içinden çıkamaz. Zira rüzgârların etkileyemeyeceği kadar büyük bir buluta benzer; duaları yedi kat gökyüzüne ulaşır ve dualarının bereketi âfâkı doldurur. Ben onun hakkında bir şeyler söylüyorum, ama o benim onu vasfettiğim şeylerden daha yücedir; ve onunla ilgili yazdıklarımı gerçekten yaşamıştır.

Ben şuna inanıyorum dediğimde elimde yapacak başka bir şey yok.

Bırak câhili, cehâleti bizim düşmanımız zannetsin.

Allah'a ve İbn Arabî'yi din adına delil kılana yemin ederim ki,

Benim söylediklerim onun menkıbelerinin sadece bir bölümünden ibarettir.

Söylediklerim yeterli değildir, sözlerim sadece benim eksikliğimi gösterir.

İbn Arabî'nin eserlerine gelince; bunlar coşkun denizler gibidirler ki, içlerindeki cevherlerden dolayı ne evveli ne de sonu bilinir. Hiç kimseye onun eserlerine benzer kitaplar yazmak nasip olmamıştır. Bununla birlikte Cenâb-ı Hak onun kitaplarının değerini bilmeyi sadece ehline tahsis etmiştir. İbn Arabî'nin kitaplarının bir özelliği de şudur ki, onları okuyan ve mütalaaya devam eden kimse çözülmesi zor olan hususları ve problemleri kolaylıkla çözebilir.

Allah'a hamd, resûlüne salat olsun.

Şayet (fetvâmda) bir noksanlık görürsen bu noksanlığı gider.

Çünkü noksanlıktan uzak olan sadece Cenâb-ı Hak'tır."[61]

Mısırlı Sûfî ve Fakîh İbn Ebi'l-Mansûr (öl:682/1283) ise İbn Arabî'ye olan hayranlığını "O iktisâb edilen (kesbî) bilgi ile Allah vergisi olan vehbî bilgiyi birleştiren sûfî akımın en büyük âlimidir. Tevhid (Allah'ın birliği) akîdesi onun ilmine, ahlâkî prensiplerine ve mânevî hayatına tamamıyla hâkim olmuştu. O, kendisinin zâhirî varlığına hiç dikkat etmedi. Bundan dolayı O, bazen kabul edilebilirken, bazen de tahammül edilemez durum-

[61] Süleymaniye Kütüphanesi Nâfiz Paşa bölümündeki 685 numaralı yazmada fetvânın, *Tefsir* ve *Tavâli* sahibi Kadı Beyzâvî tarafından kaleme alındığı belirtilmektedir. Bk. Süleymaniye Ktp., Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 2b-3a. Fetva ile ilgili ayrıca bakınız; Süleymaniye Ktp., Hâlet Efendi, no: 271, vr. 33b-34a; Lâleli, no: 3720/9; Hacı Mahmud Efendi, no: 2522.

daydı." diyerek belirtir.[62]

"Şam'daki âlimlerin onun fâsık olduğuna inandıkları söylendi. Ardından "Sen ne düşünüyorsun? veya senin onun hakkındaki kanaatin nedir?" diye sordular. Ben de hemen "Her kim İbn Arabî hakkında fâsıktır diyorsa aslında kendisi fâsıktır. İşte şeyh hakkındaki kanaatim budur" şeklinde cevap verdim. Ve bunu açıkça söyledim.

Yalanlarına gelince, onlar söylediklerini söylemişlerdir. Allah onların sözlerinden münezzehtir. Zira sözleri, yalan, iftira ve hatta sadece lânetli şeytanın vahyidir. Şeytanın çağrısına kulak vermiş ve ahlâkıyla ahlaklanmışlardır. Şeytan da onları cehenneme giden yola sevketmiş ve saptırmıştır."[63]

Diğer bir âlim, Mecdüddin el-Firûzâbâdî (ö.817/1415) şöyle der: "Muhyiddin İbn Arabî bilgisi ve yaşayışı açısından şeriat ehlinin imamı, amel ve ilmi açısından tarikat ehlinin mürebbîsi, zevk ve anlayış itibariyle onların şeyhlerinin şeyhidir. Ona nispet edilen kitapların okunması, okutulması ve ihtiva ettikleri bilgilerin kullanılmasına gelince, eğer ehli tarafından okunur ve okutulursa caizdir; itikâdı sağlam olan eserlerine bakabilir. Bu vasıfları taşıyan bir kimsenin şeyhin eserlerine bakması (dinî hususlar-

---

[62] İbn Hacer, *Lisânu'l-Mîzân*, 5/315; İbnu'l-Imâd, *Şezerâtu'z-Zeheb*, 5/196; el-Mekkarî, *Nefhu't-Tîb*, 571.

[63] Abdürrezzak Tek, İbnü'l-Arabi'yi Savunan Afrikalı Bir Sufi: Ali B. Meymun el-Mağribi, *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 297-329.

daki) müşküllerini çözmesine yardımcı olacaktır. Zaten aksi düşünülemez. Zira İbn Arabî Kur'ân-ı Kerîm'i yetmiş küsür ciltte tefsir etmiş, "*Ona tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.*"[5] âyetine kadar gelmiş ve bu âyette iken Cenâb-ı Hak şeyhin ruhunu almıştır. Bütün bunlar İbn Arabî hakkında en büyük, en tam ve en güçlü delillerdir. Öyle ki bu hususu ancak inatçı ve münkir olan inkâr edebilir."[64]

İbn Hacer Askalanî hazretleri de İbn Arabî hazretlerini müdafaa sadedinde fetva yazanlardandır:

"Allah'ım bizi iftira etmekten ve hataya düşmekten koru. Nitekim Peygamberimizin "Allah kaza ve kaderini gerçekleştirmek istediğinde akıl sahiplerinin aklını alır Kaza ve kaderini gerçekleştirdikten sonra ise akıllarını onlara geri verir ve böylece ibret almalarını sağlamış olur."[65] mealindeki sözü bu hususu ifade etmektedir.

İbn Arabî sahili olmayan engin bir deniz gibidir. Öylesine büyük bir okyanustur ki dalgalarının sesi duyulmaz.

İbn Arabî'yi vasfedebilecek ne bir sıfat ne bir hâl ne

---

[64] Süleymaniye Ktp., Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 3a-b. Bazı eserlerde Ebü'l-Kâsım el-Beyzâvî tarafından kaleme alınan fetvâ Firûzâbâdî'ye nispet edilmiştir. Öte yandan Firûzâbâdî'nin fetvâsının içeriğinin Beyzâvî ile benzerlik arzetmesi de dikkat çekicidir. Örneğin bk., Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi, no: 2415, vr. 164b-165a; Fatih no: 5376, vr. 117b118b; Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 3b-4a; İbnü'l-İmâd, *Şezârâtü'z-zeheb fî ahbâri men zeheb*, tahk.: Abdulkâdir Arnaut, Mahmud Arnaut, Dâru İbn Kesîr, Beyrut 1991, c. VII, s. 338.

[65] Hadisin ilk kısmı İbn Hacer'in *Lisânü'l-Mîzân* (Beyrut 1986, c. V, s. 366) adlı eserinde geçmektedir.

de bir makam vardır.

Kim ben şeyhi anlattım derse bilsin ki onun hakkında hiçbir bilgisi yoktur."[66]

Bu durum, tanınmış meşhur âlimlerden Celâleddin es-Suyûtî (öl: 911/1505) tarafından kaleme alınan, Burhaneddin el-Bigâî'nin (öl: 875/1470) "Tenbihu'l-Ğabî bi-tekfir İbnu'l-Fârid ve İbn Arabî" isimli eserine karşı İbn Arabî'yi savunan "Tenbihu'l-Ğabî bi-Tebrieti İbn Arabî" isimli eserde tafsilatıyla ele alınır.[67]

İmam Suyuti şöyle demektedir:

"Geçmişte ve günümüzde İbn Arabî hakkında ihtilaf eden insanlar temelde şu üç gruba ayrılmışlardır. Bunlardan ilk grup; onun velî olduğuna inananlardır ki, doğrusu da budur. Mâlikîlerin imamı Tâceddin b. Atâullah ve Afîfüddin el-Yâfi'î bu gruptandır. İbn Arabî'nin velâyetine inananlar onu çokça övmüş ve onun marifet sahibi olduğunu söylemişlerdir. İkinci grup, İbn Arabî'nin dalâlete düştüğünü zannedenlerdir, fakihler böyledir. Üçüncü grup ise İbn Arabî (şeyh) hakkında susmayı tercih edenlerdir. Hâfız ez-Zehebî *Mîzân* adlı eserinde[68] böyle yapmıştır.

---

[66] Süleymaniye Ktp., Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 5a.

[67] İbnu'l-İmâd, *Şezerâtu'z-Zeheb*, 5/191-192; Haccâc (Muhammed Fevkî Haccâc) *Mevâkıf mine't-Tasavvufi'l-İslâmî, Dirâse tahlîliyye li-Tefsîri'l-İnkâr ala's-Sûfiyye*, 126-138; Kahire; 1404/1984.

[68] Hâfız Şemseddin Muhammed b. Ahmed ez-Zehebî, *Mîzânü'l-i'tidâl fî nakdi'r-ricâl*, tahk.: A. Muhammed Muavvaz, A. Ahmed Abdülmevcûd, Dârü'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut 1995, c. VI, ss. 269-270.

Öte yandan başlangıçta sûfîler ve İbn Arabî hakkında iyi düşünmeyip sonrasında bu fikrinden vazgeçenler de olmuştur ki, İzzeddin Abdüsselâm bunlardandır. Abdüsselâm önceleri İbn Arabî'nin değerini düşüren sözler sarf ederken sonrasında onun kutup olduğunu söylemiştir. Şeyh Tâceddin b. Atâullah'a göre bu durumun sebebi İzzeddin Abdüsselâm'ın daha önce fakihler gurubundan olması hasebiyle sûfîleri ve onların hâllerini inkâra meyletmesidir. [Onun şeyh hakkındaki olumsuz fikrinden vazgeçmesiyle ilgili şöyle bir olay anlatılır]. Şeyh Ebü'l Hasan eş-Şâzelî hac yolculuğundan döndükten sonra evine dahi uğramadan doğruca İzzeddin Abdüsselâm'ın yanına gider ve Hz. Peygamber'in ona selâm yolladığını söyler. Bu durumdan etkilenen İzzeddin şeyhin meclisine katılır ve sûfîleri methetmeye başlar. Zira artık sûfîlerin yollarının hakikatini anlamış ve hatta onlarla beraber sema meclislerinde raks etmeye başlamıştır.

Diğer taraftan Şeyhülislam Şerefeddin'e İbn Arabî hakkında sorulduğunda sükût etmiş ve bunun daha doğru olduğunu söylemiştir. Zira ona göre Şeyh hakkında iyi veya kötü bir şey söylemeyip susmayı tercih etmek takvâ sahibi kişilere uygun olan bir tavırdır."[69]

Ayrıca İmam Suyûtî, bizim burada zikrettiklerimiz haricinde İbn Arabî hazretleri hakkında güzel düşünceler besleyen âlimlerin isimlerini vermiştir ki, onlar şunlardır:

"Şeyhülislâm Şerefuddîn el-Münâvî (öl.757/1356),

---

[69] Süleymaniye Ktp., Lâleli, no: 1512, vr. 53a.

Kādi'l-kudât el-allâme Sirâcudîn el-Hindî el-Hanefî (öl.773/1371), Şeyh Veliyuddîn Muhammed b. Ahmed el-Melevî (öl.774/1372), Ebû Zer Ahmed b. Abdullah el-Acemî (öl.780/1378), Şeyh Bedruddîn Ahmed b. Şeyh Şerefuddîn Muhammed b. Fahruddîn b. es-Sahib Bahâuddîn b.Hanâ b. es-Sahib (öl.788/1386), Şemsuddîn Muhammed b. İbrâhîm b. Yakûb (öl.790/1388), Ebû Abdullah Muhammed b. Selâm et-Tavzerî el-Mağribî (öl.800/1398), Şemsuddîn Muhammed b. Ahmed es-Sûfî (öl.801/1399), Şeyh Necmuddîn el-Bâhî (öl.802/1399), İsmâil b. İbrâhîm el-Cebertî ez-Zebîdî (öl.806/1403), Kāmûs Sahibi Mecduddîn eş-Şirâzî (öl.817/1414), Alâuddîn Ebu'l-Hasan b. Selâm ed-Dımeşkî eş-Şâfiî (öl.829/1426), Kādi'l-Kudāt Şemsuddîn el-Busâtî el-Mâlikî (öl.842/1438), Burhan el-Bukāî (öl.885/1480)."[70]

Şâfiî fakîhi Ebû Zekeriya el-Ensârî, *Şerhu ravzi't-tâlib*[71] adlı eserinin ridde bölümünde İbn Arabî hakkında şöyle demektedir:

"İbn Arabî ve ona bağlı olanlar Müslüman ve iyi kimselerdir. Sözleri diğer sûfîlerin kullandıkları sözlere benzer. Bu söz ve ıstılahlarla kastettikleri şey doğrudur. Zira İbnü'l-Arabî'nin veli olduğu hususunda Şeyh Tâceddin b.

---

[70] Ferzende İdiz, İmam Suyuti'nin İbn Arabi'ye Dair Bir Risalesi: Tenbihü'l-Ğabi bi Tebrieti İbn Arabi, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, c. 14, say:1, s. 329-356.

[71] Ebû Yahya Zekeriya el-Ensârî, *Esna'l-metâlib şerhu ravzi't-tâlib*, tahk.: M. Muhammed Tamir, Dârü'l-Kütübi'l İlmiyye, Beyrut 1422/2001, c. VIII, s. 295.

Atâullah ve Şeyh Abdullah el-Yâfi'î gibi bir çok âlim ve ârif hem fikirdir. İbnü'l-Arabî'nin eserlerinde zikrettiği "Tevhid denizine dalan kimsenin zâtı Hakk'ın zâtında, sıfatları da O'nun sıfatlarında kaybolur. Böylece kişi mâsivâdan bütünüyle uzaklaşır." şeklindeki sözlerin hulûl ve ittihad olarak değerlendirilmesi ibare ve ifadenin yetersizliğinden dolayıdır. Yoksa zannedildiği gibi değildir. Allah'a yemin olsun ki, şeyh bildiğini yazmış, şâhid olduğunu da bilmiştir. Yani o eşyanın hakikatine şahid olmuştur. Fakat aklın bunu idrak etmesi mümkün değildir. Sonuç olarak denilebilir ki şeyh söz konusu olduğunda sözlerinin ve sözleriyle murad ettiklerinin doğru olduğunu kabul etmek daha doğrudur."[72]

Haleb'in Şâfiî müftüsü Abdülvehhâb el-Urzî İbn Arabî'yi fetvasında şöyle savunmaktadır: "İbn Arabî'yi küfürle itham eden ve onun hakkında sû-i zanda bulunan vâiz ona iftira etmiştir. Hatta söyledikleri birçok yönden kendisinin küfre düşmesine sebep olmuştur. Şöyle ki:

"Vâiz şeyh hakkındaki olumsuz sözleriyle âlimlerle alay etmiş olmaktadır ki, Allah Teâlâ bu hususta şöyle buyurmaktadır: '*De ki Allah'la onun âyetleriyle ve peygamberiyle mi eğleniyorsunuz?*'[73]

Sâlihler ve velîlerle alay etmiş demektir. Nitekim Hz. Peygamber '*Her kim benim velime düşmanlık ederse ona*

---

[72] Süleymaniye Ktp., Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 5b.
[73] Tevbe Suresi, 9/65.

savaş açarım'[74] buyurmuştur.

İdâreciler ve kadılarla alay etmiştir. Peygamberimiz bir hadisinde *'Sultana ihanet edene Allah ihanet eder'* buyurmaktadır.

Hâlbuki İbn Arabî'nin veliliğine âlimlerden, sâlihlerden ve velîlerden birçok kimse şehâdet etmektedir ki, Kadı Zekeriya ve İbn Abdüsselâm bunlardandır. Bu zât vefat edeceği zaman geride bıraktıklarının en zâhid olana verilmesini vasiyet etmiş ve bununla İbn Arabî'yi kastetmiştir. Yine es-Suyûtî, şeyhimiz Hüseyin b. el-Besyûnî (veya es-Suyûfî), el-Yâfi'î ve önde gelen birçok âlim ve velî, İbn Arabî'nin velâyetine şahitlik etmiş, onun hakkında sayılamayacak kadar çok menkıbe anlatmışlardır.

Şu halde İbn Arabî'yi tekfîr etmek küfürdür, ona sövmek fısktır, ona buğz etmek Hak'tan uzaklaşmaktır, onu küçümsemek dinden dönmek demektir. Dinden dönenin ve bu hususta ısrar edenin durumu bellidir; boynu vurulur ve cesedi köpeklerin önüne atılır. Bununla birlikte eğer şeyhe küfür isnad eden kimse yaptığına pişman olur ve tevbe ederse durumu kadıya kalmıştır. Kadı gerekli gördüğü cezayı verir. Yani yaptığından dolayı halk arasında onu teşhir edebilir, hapsedebilir, dövebilir ve bulunduğu şehirden kovabilir."[75]

---

[74] Buhârî, Rekâik, 38.

[75] Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, no:1318, vr: 208a-b.

Yine bir Şâfiî fakîhi olan Burhâneddin el-İmâdî, İbn Arabî hakkındaki fetvasında şunları söylemektedir:

"Şayet bir kimsenin İbn Arabî ve takipçilerini küfürle itham ettiği tespit edilirse bu kişi, onun söylediklerini kabul edenler, onu dinleyenler ve ona katılanlar idareciler tarafından cezalandırılmalıdır. Zira bu kimseler onun söylediklerine karşı çıkmayarak suçuna ortak olmuşlar demektir. Ayrıca şeyhi küfürle itham edenin tevbe etmesi de şarttır.

Öte yandan velîliği ve iyi kimselerden olduğu tevâtüren sabit olan birisinin tekfir edilmesine gelince Şeyh Abdülkâdir el-Ebbâr'ın da belirttiği üzere -ki bu zât beş vakit namazını Emevî Camii'nde kılan, İslam ülkelerinin her yerinden âlimlerin kendisinden ilim öğrendiği ve verdiği hükümlere bağlı kaldığı bir kimsedir- bunu yapan kimse küfre düştüğü gibi onu dinleyen, söylediğini kabul eden yahut söylediklerini gizleyen kimse de küfre düşer. Dolayısıyla yeniden İslâm'a girmeleri gerekir (*tecdîdü'l-İslâm*). Aksi halde küfürleri sebebiyle öldürülürler, cesetleri köpeklerin önüne atılır ve malları beytü'l-mâle devredilir. Şeyh hakkında söylediklerini tevil etmeye çalışsalar da kabul edilmez.

İbn Arabî'nin sözleri Ömer b. el-Fârız ve Gazzâlî gibi daha önceki âlimlere dayanmaktadır. Nasıl ki, Kur'ân-ı Kerîm ve hadislerde zahirine inanmakla birlikte selef âlimlerinin yaptığı gibi tevil edilmesi ve manasının Allah'a havale edilmesi gereken birçok husus varsa aynı

şekilde şeyhin sözlerinin de tevile ihtiyacı vardır. Kadı Zekeriya'nın söylediği gibi onun sözlerinin diğer sûfîlerin ıstılahlarından farkı yoktur. Diğer taraftan unutulmamalıdır ki, sûfîlerin sözlerinin sadece zahirlerine bakmak kişiyi yanıltabilir; bunların ıstılahî anlamları göz önünde bulundurulmalı ve buna göre tevil edilmelidir.

(...)

Sonuç olarak denilebilir ki, İbn Arabî'yi küfürle itham edip onun hulul ve ittihâda düştüğünü söyleyen kişi, onun yanında oturan ve sözlerini dinleyen kimseler günaha girmişlerdir. Ancak günahlarından tevbe etmekle kurtulamazlar. Zira gıybet ederek kul hakkını çiğnemişlerdir. Bırakın ilim ehlini sıradan bir Müslüman hakkında bile gıybet etmek büyük bir günahtır." [76]

Hanefî fakihlerinden Muhammed b. Bilâl'in şeyhle ilgili kaleme aldığı fetvasında şu hususlara dikkati çekmektedir: "İbn Arabî'yi küfürle itham eden kişinin kendisi bu sözüyle küfre düşmüştür. İslâm dairesinden çıktığı gibi bütün amelleri de boşa gitmiş ve bu sebeple eşinden de boş olmuştur. Hatta bu kimse İbn Arabî'yi tekfir etmekle aynı zamanda Sultan Selim'i de tekfir etmiş olmaktadır. Çünkü Sultan Selim Han İbnü'l-Arabî'ye inanmış, onun görüşlerini benimsemiş ve Şam'da kabrinin bulunduğu yere büyük bir külliye inşa etmiştir. Yine İbnü'l-Arabî'yi küfürle itham eden kişi aynı zamanda Kadı Beyzâvî, Şeyhülislam İbn Hacer, Kadı Zekeriya

[76] Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, no: 1318, vr. 205b-207b.

el-Ensârî gibi önde gelen âlimleri ve onlara uyanları da küfürle itham etmiş olmaktadır. Nitekim Kadı Beyzâvî, İbn Arabî hakkındaki fetvasında ona inandığını, onun hâlen ve ilmen tarikat şeyhi, gerçekte muhakkiklerin imamı ve marifetleri canlandıran kişi olduğunu söylemiştir. Şeyhülislam İbn Hacer de İbn Arabî hakkında onun sahili olmayan engin bir deniz olduğunu belirtmiştir.

Ey kardeşim bilmelisin ki, keşf ve vecd ehline göre âlemdeki her şeyi Allah Teâlâ yaratmıştır. Bu sebeple eşyanın varlığı ilâhî hakikatlere dayanmaktadır ki, her kim bunu küçümser ve bununla alay ederse, eşyayı yaratanı küçümsemiş ve onunla alay etmiş demektir. Zira varlık dairesine giren her şey O'nun hükmüdür ve Allah tarafından yaratılmıştır. Zira Allah eşyayı hikmet sahibi oluşuyla (Hakîm) yaratmış olup var olan her şey O'nun istediği şekilde ve istediği zamanda ortaya çıkmıştır. Eşyanın hikmetini göremeyen bu konuda câhil demektir; bu konuda bilgisiz olan aynı zamanda eşyayı yaratan hakkında da bilgisiz demektir. Cehaletten daha kötü bir şey de yoktur."[77]

Osmanlı'nın ve İslam âleminin en büyük âlimlerinden olan Kemalpaşazade hazretlerinin fetvası ise en dikkat çekici olandır:

"Bismillahirrahmânirrahîm

Kulunu ihlaslı âlimlerden ve peygamberler ve resulle-

[77] Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, no: 1318, vr. 204b-205b.

rinin vârislerinden kılan Allah'a hamd olsun. Salât, sapıtan ve saptıranların ıslahı için gönderilen Muhammed'e ve apaçık nurlu şeriatı uygulamaya çalışan onun yakınlarına ve ashabına olsun.

Ey insanlar! Biliniz ki, büyük şeyh, değerli önder, âriflerin kutbu, muvahhidlerin imamı Endülüslü Hâtem Tayy kabilesinden Muhammed b. Arabî, kâmil bir müctehid ve fâzıl bir mürşiddir. Şaşılacak menkıbeleri, olağan üstü hâlleri/kerametleri ve âlimler nezdinde makbul pek çok talebesi bulunmaktadır.

Onu inkâr eden hata etmiştir; inkârında ısrar ederse, dalâlete düşmüş olur. Bu durumda sultana gereken onu terbiye etmesi ve inancından çevirmesidir. Çünkü sultan doğruyu yaptırmak ve kötüden menetmekle memurdur.

İbn Arabî'nin birçok eseri vardır; *Fusûsu'l-hikem* ve *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye* bunlardandır. Bu eserlerde yer alan meselelerin bir kısmının sözü ve mânâsı açık, ilâhî buyruğa ve şer'-i nebeviyyeye uygundur. Bir kısmı ise zâhir ehlinin anlayışına göre gizli olup keşf ve bâtın ehlinin anlayışına göre açıktır. Şeyhin meramını anlamayana bu durumda susmak düşer. Zira Allah Teâlâ: *"İlmin olmadığı şeyin ardına düşme, çünkü kulak, göz ve kalbin her biri bu davranıştan sorumludur."*[78] buyurmaktadır. Allah doğru yola götürür, dönüş ve varış O'nadır.

Bu fetvâyı Ahmed b. Süleyman b. Kemâl yazmıştır.

[78] el-İsrâ, 17/36.

Yüce Melîk onu affetsin."[79]

İmam Şa'rânî, Şeyhin eserlerine sonradan yapılan ilavelere dikkat çekmekte ve şu hadiseyi nakletmektedir:

"Yahya b. Muhammed el-Mağribi ile karşılaşınca, ona Fütûhât'taki Ehl-i Sünnet akîdesine uymayan bazı konuları sordum. El-Mağribi, İbn Arabî'nin Konya'da kendi el yazısı ile kaleme aldığı metinle karşılaştırdığı bir nüshayı çıkardı; Fütûhât'ı ihtisar ederken gördüğüm ve tereddüt edip metinden çıkardığım yanlış fikirlerin hiç birisi el-Mağribî'nin nüshasında yoktu."[80]

Molla Camii'ye göre, onun aleyhinde bulunanların çoğu ya taklit ve taassuplarından, ya da onun tabirlerini anlayamadıklarındandır.[81]

Şeyhülislâm Ebussûud Efendi'ye Muhyiddin İbn Arabî'nin Füsûs isimli eserindeki şeriata uymaz gözüken bazı şeyler sorulduğunda, bu sözlerin başkaları tarafından onun kitaplarına sokularak iftira edildiğini; sultanın, bu eserlerin okunmasını yasaklayan emir çıkardığını söyle-

---

[79] Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, no: 3743 vr. 12b; 3565, vr. 2b; Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 4a-b. Bu fetvalarla alakalı şu makaleyi okumanızda fayda vardır: Abdürrezzak Tek, İbnü'l-Arabi'yi Müdafaa Amacıyla Kaleme Alınan Fetvalar, *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-2)*, [2009], say : 23, ss. 281-301.

[80] Şa'rânî, *age*, 16; Şa'rânî Fütûhât'ı, *Levâkıhu'l-Envâri'l-Kudsiyye'* ve *,el-Kibritu'l-Ahmer'* adlarını taşıyan iki ayrı kitapta ihtisar etmiştir.

[81] Lâmii, *Nefahat Tercemesi*, İstanbul 1289, s. 623.

miştir.[82]

İbn Âbidîn, *ed-Dürrü'l-Muhtâr* hâşiyesinde dedi ki; "Muhammed İbn Ali b. Muhammed Hâtem-i Tâî el-Endülîsî büyük ârif İbnü'l-Arabî 560/1164 senesinde doğdu. 636/1238'da vefat etti. Salihiye'de defn olundu. Zerrûk ve diğerlerine göre bazı faziletlerinden dolayı zâkirlerin önderlerinden kabul edilmiştir. Her fenden anladığı için kendisine kavmi içerisinde Şeyhü'l-ekber nisbesi verildi. Bununla kastedilen ve diğer özellikleri Tabakâtü'l-Münâvî'de bulunmaktadır."[83]

Kâtip Çelebi (ö.1067/1657) de bu konuda ehil olmayanların susması gerektiğine işaretle, 'Eğer bu şeyhlerin sözlerindeki anlaşılması güç yerleri anlayacak seviyede değilse, o makamdan dem vurmayıp, kendisini şek ve şüphe vartalarına düşürmesin.'[84] ifadesini kullanmaktadır.

Bu hususta son olarak, İmam-ı Rabbanî hazretlerinin hükmünü belirterek konuyu bitirelim. Evvela, günümüzde bazı kimseler, haşa İmam Rabbani hazretlerinin İbn Arabî'yi tekfir ettiğini, onu kötülediğini söylemektedirler

---

[82] http://www.ekrembugraekinci.com/makale.asp?id=555.

[83] Hür Muhammed Yücer, Bir İbn Arabi Müfaası: Çerkeşizade Mehmet Tevfik Efendi ve Levayıhu'l-Kudsiyye fi fedaili'ş-Şeyhi'l-Ekber Adlı Eseri, Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1), yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 331-351.

[84] Katip Çelebi, *Mizanü'l-Hak* fi İhtiyari'l-Ehakk, (AÜİF Ktp) vv.1a-51b,. 60.

ve bunun cevabı da verilmiştir.[85]

Hâlbuki İmam-ı Rabbanî hazretleri ne buyuruyor görelim:

"Şeyh'ten evvel gelen meşayih, bu babda konuşacakları zaman, işaret ve rumuzla konuşurlardı. Şerhi ve tafsilatı ile meşgul olmazlardı. O kimseler ki, Şeyh'ten sonra geldiler. Onların pek çoğu, Şeyh'i taklid etmeyi tercih etti. Onun ıstılahına uyarak kelâm yürüttüler. Biz sonradan gelen acizlere gelince, onun bereketlerinden feyz aldık. Onun ilimlerinden ve maarifinden dahi bolca hazza nail olduk. Allah Teâlâ onu bizden yana bolca mükâfatlandırsın."[86]

"Şeyhü'l-Ekber'in, 'Peygamberlerin sonuncusu, ilm ve marifetleri velâyetin sonuncusundan alıyor' buyurması, bu fakîri şereflendirdikleri bu marifet içindir. Bu söz baştanbaşa şerîate uygundur. Fusûsu şerh edenler ise, bunun tashîhinde, doğru îzâh ve isbâtında çok zorlanmışlar ve velâyetin sonuncusu, nübüvvetin sonuncusunun haznedârı gibidir. Pâdişâh kendi hazînesinden bir şey alırsa, onun için bu işte hiçbir noksanlık lâzım gelmez' demişlerdir. İşin esâsı ise, bizim bildirdiğimiz gibidir. O zorlanmaların menşei, işin esâsına varamadıklarına dayanmaktadır. Velînin velâyeti, kendi Peygamberinin velâyetinin kısımlarından bir kısımdır. Velî ne kadar yük-

[85] Harun Çetin, *İttihatdan İhtilafa*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 356-360.

[86] Mektûbât, III, 104; III, 79. Mektup, (II, 1497).

sek derecelere kavuşursa, kavuşsun, Peygamberinin derecelerinin kısımlarından bir kısım olmaktan ileri geçemez. Kısım ve parça ne kadar büyük olsa da, külden, yani bir şeyin bütününden küçüktür. 'Kül cüzden daha büyüktür' mantık kâidesi ve herkesin bildiği bir gerçektir. Cüz'ün külden, parçanın bütününden daha büyük olduğunu sanmak saflıktır. Çünkü bütün, o ve diğer parçalardan meydana gelmektedir."[87]

İmam-ı Rabbânî hazretleri, İbnü Arabî'nin ilmî ehliyeti ile ilgili olarak mektuplarının birisinde şöyle der:

"İbn Arabî vahdet-i vücûd meselesinin ekseri tahkikatında haklıdır. Onu ayıplayanlar dahi doğruluktan uzak durumdadırlar. Yerinde bir davranış şu ki, bu meselenin tahkikinde ilminin çokluğu şanının üstünlüğü bilinmelidir. Onu reddetmek ve ayıplamak yerinde bir iş değildir."[88]

[87] İmam Rabbânî, *Mebde ve Meâd*, trc., Süleyman Kuku, İstanbul 2002, s.71-72.

[88] Mektûbât, III, 117; III, 89. Mektup; ; (II, 1525).

ŞEYH-İ KEBİR SADREDDİN KONEVÎ HAZRETLERİ KİMDİR?

Türkiye Selçukluları devrinin en tanınmış mutasavvıf, ilim ve fikir adamı olan Muhammed bin İshâk, künyesi Ebü'l-Meâlî, lakabı Sadreddîn hazretleri 1210 (H.606) tarihinde Malatya'da doğdu. Aslen, şeyhi gibi o da Endülüslüdür. 1274 (H.673) tarihinde Konya'da vefât etti. Kabri Konya'da kendi adı ile anılan câminin bahçesindedir.

Kendisi vefatından önce bu caminin yanına bir kütüphane yaptırmış ve birçok kitap vakfetmiştir. Bu kitaplar 1926 senesine kadar Konevî hazretlerinin dostları tarafından muhafaza edilmekteydi. Cumhuriyet döneminde tekke ve zaviyelerin kapatılması sırasında bu kitaplar Konya Yusufağa Kütüphanesine taşınmıştır. Başlangıçta 208 adet olan bu vakıf kitaplardan 168 tanesi duruyordu. 1999'da Konya Yusufağa Kütüphanesinde vuku bulan hırsızlık olayında çalınan 113 kitaptan çoğu maalesef Konevî hazretlerine aittir.[89]

Sadreddîn Konevî'nin babası İshâk Efendi, Anadolu Selçukluları nezdinde itibarlı, yüksek mevki sâhibi biriydi. Küçük yaşta babası İshâk Efendi vefat etti. Üvey babası Muhyiddîn İbn Arabî, Sadreddîn Konevî'nin terbiyesi ve yetişmesiyle meşgul oldu. Çok iyi bir tahsil gördü. Kelâm ve tasavvuf ilimlerine ait birçok kıymetli eserler yazdı.

---

[89] Mikail Bayram, *Sadru'd-din-i Konevî*, s. 20, Hikmetevi Yayınları, İstanbul 2012.

Türkiye Selçuklularının resmi tarihçileri İbn Bibi, Aksaraylı Kerimüddin Mahmud ve Niğdeli Kadı Ahmed ve anonim Selçukname'nin sahibi eserlerinde Sadreddin Konevî hazretlerinden bahsetmektedir.

Aksaraylı Kerimüddin Mahmud'un Selçukname'sinde Sadreddin Konevî hazretlerinden şöyle bahsedilir:

"Büyük Şeyh, Selçuk ülkesi Şeyhü'l-İslâmı idi. Bütün zamane şeyhlerinin en seçkini, devrinin ikinci İmam-ı Azamı sayılırdı. Hadis ilminde, manevi bilgilerde eşsizdi. Kendisine sultan divanlarında, Arap ve Acem diyarının halifesi diye hitap ederlerdi." "Bu İslâm şeyhinin göçmesinden sonra artık Müslümanlar arasında kemâl ve nur kalmadı."[90]

Muhyiddin İbn Arabî hazretleri Yavuz Sultan Selim Han için ne ifade ediyorsa, İbn Arabî'nin talebesi Sadreddin Konevî hazretleri de, Yavuz'un dedesi Fatih Sultan Mehmet Han için aynı şeyi ifade ediyordu. Zira kitaplarda Fatih'in Sadreddin Konevî hazretlerini çok sevdiği ve onun eserleri ile çok ilgilendiği yazılıdır.

Fatih Sultan Mehmed'in Konevî'nin eserlerini ilgiyle okuduğunu, onun yazma eser şeklinde olan ve Pertev Paşa Kütüphanesinde olan Miftahü'l-Gayb diye tanınan eserinin kapak sahifesinde Fatih'in ismi geçmekte ve bu nüshanın kendi özel kütüphanesi için hazırlattığını öğ-

---

[90] Aksaraylı Kerimeddin Mahmut, *Selçukî Devletleri Tarihi (Musâmeret el Ahyar)* Müt. M. Nuri Gençosman, Ankara 1943, s. 200-201.

renmekteyiz. Fatih'in bu ilgisinden dolayı onun saltanat senelerinde bu eserin 4 şerhi yapılmıştır. Bunlardan biri, bizzat Fatih'in emri ile Simavlı Şeyh Ahmed İlahi tarafından yazılmıştır. Şeyh Ahmed İlahi, silsile-i aliyyenin büyüklerinden Ubeydullah Ahrar hazretlerinin yanında yetişmiştir.

Fatih, Sadreddin Konevî'nin vakfının kaydının yenilenmesini ve gelirlerinin arttırılmasını emretmiştir. Zira Fatih'in hocası Akşemseddin hazretleri bir müddet bu kütüphanede çalışmış idi.[91]

Muhyiddîn İbn Arabî hazretleri, Sadreddîn-i Konevî'nin terbiyesi ile çok yakından meşgul oldu. Yetişmesine hususi ihtimam gösterdi. Muhyiddîn İbn Arabî'den Konya'da ilim ve feyz alan ve çok istifade eden Sadreddîn Konevî, hocası ile Halep ve Şam'a gitti.

Muhyiddîn İbn Arabî hazretleri Sadreddîn Konevî'ye nefsini terbiye yollarını öğretti. Sadreddîn Konevî günlerini riyazet ve mücâhede ile nefsiyle uğraşmakla geçirdi. Nefsiyle uğraşması öyle bir dereceye ulaştı ki, uyumamak için Muhyiddîn İbn Arabî hazretleri onu alır, yüksek bir yere çıkarır, o da düşme korkusuyla uyumaz tefekkürle meşgûl olurdu.

Bir gün annesine birkaç hanım gelip; "Sen zengin, itibarlı bir kişinin hanımı iken şimdi bir pîr-i Mağribî'ye vardın. Hâlin nasıl, hayatından memnun musun?" dediler.

---

[91] Mikail Bayram, *Sadru'd-din-i Konevî*, s.189-198.

O da; "Hâlimden memnunum. Geçimim de iyidir. Lâkin gözümün nuru oğlum büyük sıkıntılar içindedir. Gecesi de gündüzü de yoktur. Efendim Muhyiddîn İbn Arabî kendisi kuş eti yer, ballı şerbetler içer, lâkin ciğerpâreme bir arpa ekmeği dahi vermez. Yememek ve içmemekten bir deri bir kemik kaldı. Üstelik onu da göremez olduk. Onu kimseye göstermez. Uykusu gitsin diye zenbile koyup bir yere asar." dedi. O akşam Muhyiddîn İbn Arabî hazretleri hanımından yine kızarmış bir tavuk istedi. Yemekten sonra Muhyiddîn İbn Arabî hazretleri hanımına; "Tavuğun kemiklerini bir yere topla." buyurdu. Kadıncağız kemikleri bir araya topladı. O zaman Muhyiddîn hazretleri; "Bismillah! Kalk git ey tavuk!" buyurdu. Allahü Teâlâ'nın izniyle hayvan et ve kemiğe büründü ve kanatlanarak uçtu. Bunun üzerine Muhyiddîn hazretleri; "Hanım! Oğlun böyle olduğunda ancak tavuk etini yiyecek." buyurdu. O zaman kadıncağız Muhyiddîn hazretlerinin ellerine kapanıp özür diledi ve can-u gönülden istiğfâr etti. Sonra oğlu Sadreddîn Konevî manevi dereceleri geçip büyük veliler arasına girdi.

Sadreddîn Konevî hazretleri anlatır: "Hocam Muhyiddîn İbn Arabî hayatta iken, benim yüksek makamlara kavuşmam için çok uğraştı. Lâkin hepsi mümkün olmadı. Vefatından sonra bir gün, kabrini ziyaret edip dönüyordum. Birden kendimi geniş bir ovada buldum. O anda Allahü Teâlâ'nın muhabbeti beni kapladı. Birden Muhyiddîn İbn Arabî'nin ruhunu çok güzel bir sûrette gördüm. Tıpkı sâf bir nurdu. Bir anda kendimi

kaybettim. Kendime geldiğimde onun yanında olduğumu gördüm. Bana selâm verdi. Hasretle boynuma sarıldı ve; "Allahü Teâlâ'ya hamd olsun ki, perde aradan kalktı ve sevgililer kavuştu, niyet ve gayret boşa gitmedi. Sağlığımda kavuşamadığın makamlara, vefatımdan sonra kavuşmuş oldun." buyurdu.

Yine kendisi anlatır: 1255 senesi Şevvâl ayının on yedisine rastlayan Cumartesi gecesi, rüyamda hocam Muhyiddîn İbn Arabî hazretlerini gördüm. Aramızdaki uzun konuşmalardan sonra, ona, Cenâb-ı Hakk'ın Esmâ-i Hüsnâ'sı ile ilgili kalbime doğan bilgileri arz ettim. O da; "Çok doğru, pek güzel!" deyince, ona; "Efendim! Hakikatte güzel olan sizsiniz. Çünkü bu ilimleri bana siz öğrettiniz. Siz olmasaydınız, bu ilimleri bana kim öğretirdi?" dedim. Mübarek ellerini öptüm ve; "Efendim! Bütün mahkûkâtı, her şeyi unutup Allahü Teâlâ'yı daimî olarak hatırımda tutabilmem için bu fakire dua ve himmetlerinizi istirham ediyorum." diye yalvardım. O da, benim bu arzuma kavuşacağımı müjdeledi ve uyandım."

Sadreddîn Konevî hazretleri, bundan sonra çok büyük manevi derecelere yükseldiğini, mânevî âlemlerin kendisine seyrettirildiğini, hiçbir zaman Allahu Teâlâ'yı hatırından çıkarmadığını, bir an bile unutmadığını Nefehât isimli eserinde bildirdi.

Sadreddîn Konevî hazretleri hocası Muhyiddîn İbn Arabî hazretlerinin vefatından sonra evliyanın büyüklerinden Evhadüddîn-i Kirmânî hazretlerinin sohbetlerine

kavuştu. Ondan da yüksek manevi bilgiler tahsil etti. Sonra hac dönüşü Konya'ya gelip yerleşti. Orada güzel halleri ve kerametleriyle çok meşhur oldu."

Sadreddîn Konevî hazretleri Konya'ya geldiğinde, Çeşme Kapısı içindeki bir mescidde imamlık yapmaya başladı. O günlerde kendisini kimse tanımaz ve îtibâr etmezdi. O da tanınmayı istemezdi. Bir gün Selçuklu Sultanı Alâeddîn'e, şahtan kıymetli bir cevher hediye geldi. Sultan, kuyumcubaşısını çağırıp cevheri süslemesini emretti. Kuyumcubaşı, cevheri alıp giderken düşürdü. Sultan Alâeddîn cevherin düştüğünü görünce, veziri Sâhib-i Atâ'yı gönderip onu aldırdı ve bir yerde muhafaza etmesini söyledi.

Kuyumcubaşı dükkânına gelince, yolda cevherin düştüğünü anladığında korkudan rengi sarardı ve feryat edip; "Mahvoldum." dedi. Aklı başına geldiğinde, büyük bir üzüntü içinde bu hâlini yakınındaki câmide bulunan Sadreddîn Konevî'ye arz etmek istedi. Sadreddîn hazretleri onun hâlini öğrenince; "Ey kuyumcubaşı! Eğer sır aramızda kalır da kimseye söylemezsen, cevheri bulmamız kolay olur." buyurdu. Kuyumcu buna sevinip söz verdi. O zaman Sadreddîn Konevî hazretleri bir miktar toprak getirtip cevherin büyüklüğünü sordu. Kuyumcubaşı da; "Yumurta kadar." deyince, Sadreddîn hazretleri mübarek ağzının suyundan bir mikdâr katıp çamuru güneşte kuruttu. Çok geçmeden o toprak parçası misli bulunmayan bir cevher hâline dönüverdi. Sadreddîn hazretleri cevheri kuyumcuya verdi. Kuyumcu çok sevinip he-

men onu Sultan Alâeddîn'e götürdü. Sultan cevheri görünce, hayretler içinde kaldı. Vezîri Sâhib-i Atâ'ya emredip önceki cevheri getirtti. Vezir cevheri getirip Sultanın huzuruna koydu. Kuyumcudan bu işin sırrını açıklamasını istediler. Kuyumcu çaresiz kalıp başından geçenleri tek tek Sultana anlatıp, Sadreddîn Konevî hazretlerinin kerametini haber verdi. Sultan derhal hazırlanıp, Sadreddîn Konevî hazretlerini ziyaret için onun mescidine koştu.

Sultanın, Sadreddîn Konevî hazretlerini ziyaret ettiği mevsim, narların olgunlaştığı sonbahar mevsimi idi. Sadreddîn Konevî hazretleri ona bir tas içinde nar hediye etti ve bunları götürmesini söyledi. Sultan bu narları alıp sarayına döndü. Kaptaki narlara baktığında her birinin mücevher hâline döndüğünü gördü. Bunun bir keramet olduğunu anladı ve Sadreddîn Konevî'ye karşı sevgisi daha da fazlalaştı. Sonradan bu mücevherlerle Konya iç kalesini yaptırdığı rivayet edilmektedir.

Sadreddîn Konevî hazretleri Konya'da binlerce talebeye ders verdi. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Sa'îdeddîn-i Fergânî gibi birçok hikmet ve tasavvuf ehli kimseler yetiştirdi. Zamanının en büyük âlimlerindendi. Kelâm ilmindeki yeri eşsizdi. Bu ilimde birçok ince meseleleri açıklığa kavuşturdu. Muhyiddîn İbn Arabî'nin "Vahdet-i vücûd" hakkında söylediklerini ve yazdıklarını dine ve akla uygun olarak izah etti.

Nasîruddîn-i Tûsî ile hikmete ait bazı meselelerde

mektuplaşmaları oldu ve aralarındaki uzun süren münazaralardan sonra, Nasîruddîn-i Tûsî aczini itiraf ederek, onun üstünlüğünü kabul etti. Sadreddîn Konevî'nin hayatı, zühd ve takva içerisinde geçti. Haramlardan çok sakınır, şüpheli korkusuyla mubahların fazlasından kaçardı. Hiç kimsenin kalbini kırmaz, dünya malına asla meyletmezdi.

Sultan Alâeddîn zamanında Hâce Cihân adında Konya'da çok zengin biri vardı. Malının hesabı bilinmezdi. Bu zenginin oğlu Sara hastalığına tutuldu. Derdine çare bulunamadı. Zenginin ona çare için başvurmadığı tabip kalmadı. Bunun için çok para sarfetti. Lâkin hiçbir çare bulamadı. Hâce Cihân'ın yolu bir gün Sadreddîn-i Konevî hazretlerinin dergâhına uğradı. Derdini ona açıp; "Şu dünyada bir oğlum vardı. O da sara hastalığına tutuldu. Ne olur bu çaresize bir derman olun." dedi. Bunun üzerine Sadreddîn-i Konevî hazretleri ona oğlunun adını sordu. Hâce Cihân; "İsmi Alican, validesinin ismi de Hân'dır." dedi. Sadreddîn hazretleri hizmetçiden kâğıt kalem istedi ve Eûzü besmele okuyup; "Bismillahillezî lâ yedurru maasmihî şey'ün fil erdı velâ fis semâî ve hüvessemîul alîm. Eûzü bi kelimâtillah-it-tâmmâti küllihâ min nefsihî ve ikâbihî ve şerri ibâdihî ve min hemezât-iş şeyâtîn." yazdı ve dualar etti. Hâce Cihân eve gittiğinde oğlunun sara illetinden tamamen kurtulmuş olduğunu gördü. Allahü Teâlâ'ya şükürler etti ve bunun keramet olduğunu anlayıp, Sadreddîn-i Konevî hazretlerine karşı sevgisi arttı.

Horasan'dan bir derviş birçok yerler dolaşarak Şam'a gelmiş ve orada Sadreddîn Konevî'nin yüksek hal ve keramet sâhibi birisi olduğunu işitmişti. Bunun üzerine görmeden ona âşık oldu ve Konya'ya geldi. Sadreddîn-i Konevî hazretlerinin dergâhına uğradı. Derviş dergâhta misafir edilip, kendisine her gün nefis yiyecekler ve içecekler ikram edildi. Derviş, Konevî hazretlerinin sofrasının böyle zengin olmasına hayret etti. Oraya kim gelirse, sofra hazır olur ve istediği yiyecekler önüne gelirdi. Herkes ihtiyacı kadar yedikten sonra giderdi. Bu yiyecek ve içeceklerin eksik olduğu bir gün görmedi.

Acem diyarından bir derviş birçok yerler dolaşıp birçok kimseler görüp Konya'ya gelmiş ve Sadreddîn-i Konevî hazretlerinin dergâhına misafir olmuştu. Sadreddîn-i Konevî hazretlerinin mal ve mülkünü, hizmetçilerinin çokluğunu görünce, içinden; "Keşke bu kişinin bu malları kendisine ayak bağı olmasaydı da hak yolda bulunaydı. Keşke Acem diyarına bir gidip de oradaki evliya ile münasebeti olsaydı. Kendisi için bu ne iyi olurdu." diye geçirdi. Bir zaman sonra bu düşüncesini Sadreddîn-i Konevî hazretlerine açtı ve; "Ey Efendi! Siz bir Acem diyarına gitseniz oradaki âlim ve velilerle görüşseniz bu dünyaya bağlılığı terk edip Cenâb-ı Hakk'a kavuşursunuz." dedi. Sadreddîn-i Konevî hazretleri dervişin bu sözleri üzerine; "Ey derviş! Pekâlâ, bu dediklerini kabul ettim. Gel gidelim." buyurdu ve birlikte Acem diyarına doğru yola çıktılar. On beş gün kadar yol gittikten sonra derviş, hırkasını Konya'da unuttuğunu hatırla-

yıp, aklı başından gitti ve yüzü üzerine yere düştü. Sadreddîn-i Konevî hazretleri dervişin yüzüne su serpip ayılttı. Derviş; "Ey arkadaşım! Ben dergâhınızda abdest almak için hırkamı çıkarmıştım. Onu unutmuşum. Şimdi hatırıma geldi de ondan fenalaştım." dedi. Bunun üzerine Sadreddîn-i Konevî hazretleri ona tebessüm edip; "Ey Acem dervişi! Dünya sevgisi bütün günahların başıdır. Biz bunca mal ve mülkü hizmetçileri geride bıraktık. Lâkin birisi hatırımıza gelmedi. Sen ise iki paralık hırkanı terk ettiğinde aklın başından gitti." buyurdu. Sonra o dervişi yolda bırakıp Konya'ya döndüler.

Sadreddîn Konevî hazretleri bir gün, Allahu Teâlâ'ya yalvarıp; "Yâ Rabbî! Sana layıkı ile ibadet, kulluk yapamadım ve seni hakkıyla tanıyamadım. Senin lutf ve ihsanına güveniyorum. Cennet'teki makamımı görmek arzu ediyorum." dedi. O gece bir rüya gördü. Rüyasında kıyamet kopmuş ve insanlar kabirlerinden kalkıyordu. Bu durumu kendisi şöyle anlatır:

"Beni de Rabbimin huzuruna götürdüler. Allahü Teâlâ meleklere emredip; "Alın Cennet'e götürün." buyurdu. Beni alıp Cennet'e götürdüler. Orada türlü türlü köşkler ve bahçeler vardı. Onları seyrettim. Bir bahçe vardı ki, onun meyvesi miskti. O esnada bir elma miktarı misk almak istedim ve aldım. İşte o esnada rüyadan uyandım. Uyandığımda sağ elimde bir avuç misk duruyordu. O miskin kokusu da her tarafı kaplamıştı. Bu miskin kokusu hocam Şeyh Muhyiddîn-i Arabî hazretlerinin bana hediye ettiği hırka-i şerife sirayet etti." buyurdu. Sadreddîn-i

Konevî hazretleri vefat ettiklerinde kefenine bu miskten konulmuştur.

Bir zaman Sadreddîn Konevî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ve Kâdı Sirâcüddîn ve başka âlim ve salih zatlar Konya'nın Meram Bağlarına gittiler. Mevlânâ hazretleri oradaki bir değirmene girdi ve uzun bir süre kaldı. Kâdı Sirâcüddîn değirmene girdi. Sonra da Sadreddîn-i Konevî hazretleri geldi. Değirmen taşını dinlediler. Sadreddîn-i Konevî hazretleri; "Ben de bu taşın Allahü Teâlâ'yı zikrettiğini, Sübbûhun Kuddûsün, dediğini işittim." buyurdular.

Şems-i Tebrizî hazretleri Konya'ya gelince, Mevlânâ hazretleri devamlı bununla sohbet edip, hiç dışarı çıkmaz oldu. Konya'nın ileri gelen diğer âlimleri buna üzülüp, hep birden şehri terk ederek Denizli'ye gittiler. Bunu duyan Selçuklu Sultanı çok üzüldü. Çünkü âlimleri seven, onları koruyan biriydi. Bir Cuma günü Sadreddîn Konevî hazretlerinden ricada bulunup; "Ben âlimler arasındaki şeylere karışamam. Bu iş, padişahların karışacağı bir iş değildir. Ancak Cuma namazında âlimlerin bulunmaması şanımıza noksanlık verir. Lütfen bunları bulup getirin!" dedi. Sadreddîn-i Konevî hazretleri hemen katırına binerek yola çıktı. Bir anda kendisini Denizli'de buldu. Orada âlimleri bulup; "Cuma namazı vakti geçmeden Konya'ya dönmemiz lâzımdır. Sultanın kalbini kırmayınız; padişahlar, Allahü Teâlâ'nın emrini îfâya memur kişilerdir. Onlara karşı gelmek, onları üzmek hiç uygun değildir. Sonra Allahü Teâlâ'nın gazabına uğrarsınız." buyurdu.

Daha buna benzer birçok ikna edici sözler söyledi. Yanında evliyadan Ahî Evren de vardı. Âlimler ikna olur gibi oldular. Dediler ki: "Biz teklifinizi kabul edip gelecek bile olsak, Cuma vakti Konya'da bulunmamız imkânsızdır." Sadreddîn-i Konevî de; "Siz kabul edin, Allahü Teâlâ Müslümanları sevindirenleri mahcup etmez." buyurdu. Âlimler teklifi kabul edip, hemen yola çıktılar. Birkaç günlük yolu bir anda kat edip, Cuma vaktinden evvel Konya'ya vardılar. Sultan Alâeddîn buna çok memnun oldu. Sadreddîn-i Konevî hazretlerine olan sevgi ve muhabbeti daha da arttı. İslâm âlimlerine daima yardımcı oldu.

Sadreddîn Konevî hazretleri anlatır: "Rüyamda Fahr-i Kâinât efendimizi gördüm. Yanlarında Eshâb-ı Kirâm olduğu halde medreseye teşrif etmişlerdi. Sofranın ortasına oturdular. Bu sırada Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî de oraya gelip, uygun bir yere oturdu. Peygamber Efendimiz Mevlânâ'ya çok iltifat ettiler ve Hazret-i Ebû Bekr'e dönerek; "Yâ Ebâ Bekr! Ben, Celâleddîn ile, diğer peygamberlerin arasında öğünürüm. Çünkü onun öğrendiği ilim, işlediği amelin feyz ve nuru ile ümmetimin gözleri aydın olur. O benim oğlumdur." buyurdular. Mevlânâ'yı sağ tarafına oturttular. Peygamber Efendimiz bu rüya ile talebelerinden Mevlânâ'nın derecesinin yüksekliğine işaret buyurdular. Bu durumu diğer talebelere anlattım ki, onun hatırını gözetip ilminin yüksekliğini anlasınlar."

Bir gün büyük bir ilim meclisi kurulmuş ve Konya'nın büyükleri orada toplanmışlardı. Sadreddîn Konevî hazret-

leri de orada bir seccade üzerinde oturuyordu. Mevlânâ içeri girince seccadeye oturmasını teklif etti. Bunun üzerine Mevlânâ; "Sizin seccadenize oturursam, kıyamette bunun hesabını nasıl verebilirim?" dedi. Sadreddîn Konevî hazretleri de; "Senin oturmada fayda görmediğin seccade bize de yaramaz." deyip, seccadeyi oradan kaldırdı. Mevlânâ, Sadreddîn Konevî hazretlerinden önce vefat etti. Vasiyeti üzerine, cenaze namazını Sadreddîn Konevî hazretleri kıldırdı.

Ömrünü Allahü Teâlâ'nın kullarına hizmet etmekle, ilim ve edep öğretmekle geçiren Sadreddîn-i Konevî hazretleri dualarında:

"Yâ Rabbî! Kalbimizi senden başka şeye yönelmekten ve senden başkasıyla meşgul olmaktan temizle. Bizi bizden al, bizim yerimize bizi kendinle doldur. Bizi başkalarına ve şeytana oyuncak yapma. Bize nur bahşet. Dualarımızı çabucak, kendi istediğin şekilde kabul buyur. Sen işitensin. Sen bize yakınsın. Sen dualara icabet edensin." buyururdu.

Sadreddîn Konevî hazretleri vefat ettiğinde cenaze namazı büyük bir kalabalık tarafından kılındı. Vasiyetine uyularak kabri üzeri kapatılmayıp, açık bırakıldı.

Bir defasında Mevlânâ hazretleri Sadreddîn Konevî hazretlerinin dergâhına gitmişti. Karşılıklı durmuşlar, hiç konuşmuyorlardı. Bu sırada Sadreddîn Konevî'nin hizmetini gören dervişlerden olan Hacı Mâruf Kâşifî içeri girdi. Bu hizmetçi defalarca yaya olarak hacca gitmişti. Pek

çok velinin sohbetinde bulunmuştu. İçeri girince, Mevlânâ hazretlerine; "Fakr nedir?" diye bir sual sordu. Fakat hiç cevap vermedi. Bunun üzerine tekrar; "Fakr nedir?" diye sordu. Yine cevap vermedi. Tekrar tekrar sorunca, Mevlânâ hazretleri kalkıp gitti. Bunun üzerine Sadreddîn-i Konevî huzursuz olup; "Ey pîr-i ham! Neden vakitsiz sual sorarsın? Sordun cevap verdiler. Tekrar neden sordun?" deyince, derviş; "Ne cevap verdiler?" dedi. "Fakrın tarifini yaptı. O; "Allahü Teâlâ'yı tanıyınca, dil tutulur." hadîs-i şerîfi gereğince cevap verdi. Şimdi lâyık olan şudur ki, derviş, şeyhi huzurunda tam bir teslimiyetle bulunmalıdır..."

Sadreddîn-i Konevî hazretleri ömrünün sonlarına doğru şöyle vasiyette bulundu:

"Rabbime hamd eder, Resûlullah Efendimize salât ü selâm ederim. Ben yakînen inanıyorum ki, Cennet ve Cehennem haktır. Amellerin tartılacağı mizan haktır, doğrudur. Ben bu inançla yaşadım ve bu imanla vefat ediyorum.

Sevdiklerim ve talebelerim vefatımın ilk gecesinde Allahü Teâlâ'nın beni her türlü azâbdan bağışlaması ve kabul etmesi niyetiyle, yetmiş bin kelîme-i tevhîd yâni Lâ ilâhe illallah diyerek tevhîd okusunlar.

Defnedildiğim gün kadın, erkek, fakir, kimsesiz ve düşkünlere kör ve kötürüm olanlara bin dirhem sadaka dağıtılmasını vasiyet ediyorum.

Bekâr olanlarınız Şam'a hicret etmeye çalışsın. Çünkü yakında buralarda bir takım fitneler zuhur edecek ve çoğunuzun rahatı kaçacak ve size söylediğimi hatırlayacaksınız. Ben işimi Cenâb-ı Hakk'a havale ediyor ve O'na bırakıyorum. Dostlarım dualarında beni hatırlasın ve bana her türlü haklarını helâl etsinler. Benim bıraktığım bilgiler de onlara helâl olsun.

Allahü Teâlâ'dan kendim ve sizin için mağfiret diliyorum. Yâ Rabbî bana mağfiret et. Şüphesiz sen merhâmet edicisin."[92]

Bugünkü türbe II. Abdülhamid Han zamanında ve O'nun emirleriyle Konya Valisi Ferid Paşa tarafından, 1899 yılında yeniden imar ve ihya edilmiştir. Sadreddin Konevî'nin otuza yakın eseri vardır.

1. İ'câzû'l-Beyân fî tefsiri Ümmi'l-Kur'ân,
2. Tebsiratü'l-müptedî ve tezkiretü'l-müntehî,
3. En-Nefâtü'l-ilâhiyye,
4. Şerh-i erbaîne hadis,
5. El-Müraselât beyne Sadreddin Konevî ve Nâsirüddin Tûsî,
6. En-Nüsûsfîtahkiki't-tavri'l-mahsûs,
7. El-Fükûkfîesrâr-ı müstenidâtı hikemi'l- Füsûs,
8. Miftâhü'l-gayb,

92 İslâm Âlimleri Ansiklopedisi; c.9, s.247.

9. Şerhü esmâ'illâhi'l- hüsnâ,

10. Mir'âtü'l-ârifîn.

11. Vasiyyetü'ş-Şeyh Sadrüddin İnde'l vefat.

Bunlardan İ'câzü'l-beyân fîtevîli'l-Ümmi'l-Kur'ân (Fatiha Tefsiri), en-Nefatü'l-ilâhiyye (İlâhî Nefalar), Şerh-i hadîs-i erbeîn (Kırk Hadis Şerhi), el-Müraselât (Yazışmalar), en-Nüsûs fî tahkiki Tavri'l-Mahsus (Vahdet-i Vücud ve Esasları), el-Fükûk fî esrâr-ı müstenidât-ı Hikem-i Füsûs (Füsûsü'l-Hikem'in Sırları) ve Mir'âtü'l-ârifîn (Âriferin Aynası) adı altında Türkçe'ye çevrilmiştir.[93]

[93] Ekrem Demirli, Sadreddin Konevî, *DİA*, yıl: 2008, cilt: 35, sayfa: 420-425.

OSMANLI'DA İBN ARABÎ SEVGİSİ

Selçuklu sultanlarına nasihatlerde bulunan ve onlardan hüsnükabul gören İbn Arabî'nin Selçuklular'dan sonra kurulacak olan Osmanlı Devleti'nin doğuşunu ve çöküşünü önceden haber verdiğine inanılan rivayet de büyük ilgi görmüştür. Müneccimbaşı Tarihi'nde Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna işaret eden sahih rivâyetler bahsinde; İbn Arâbî'nin Osmanlı Devleti'nin şanının yüceliğini ve kıyamete kadar daim olacağını keşfettiği ifade edilerek, bu eseri Osmanlı'nın kuruluşundan yetmiş sene evvel (yani vefat tarihi olan 1240'tan 11 sene önce) kaleme aldığı belirtilir.[94]

Yazma Eser Kütüphanelerimizde çeşitli nüshaları bulunan bu eserin ilginç ve önemli yönü; Osmanlı Devleti'nin doğuşundan 70 yıl önce bahsedilmiş olması ve kuruluştan yıkılışa değin Osmanlı tarihindeki mühim olaylara ilişkin esrârengiz işaretlere, mânevî müjdelere ve bir anlamda "ilmî kerâmetlere" yer vermesidir. O dönemde Osman Gâzi ve Osmanlı Devleti'nin ismi dahi anılmazken, devletin yakın bir zamanda kurulacağını müjdelenmesi enteresandır. Bunun dışında, Raşit Halifelerden sonra en mükemmel İslam devletinin Osmanlı Devleti olduğunu bildirdiği, Sultan Abdülaziz'in cülusunu ve katlini haber verdiği, Abdülhamid'in tahta çıkışı ve Yahudilerin Filistin'e yerleşme isteklerine karşı çıkacağı bilgisi ile

---

[94] Müneccimbaşı Ahmed İbn Lütfullah, *Camiü'd-Düvel (Osmanlı Devletinin Kuruluş Tarihi*, terc: Ahmet Ağırakça, Akdem Yayınları, İstanbul 2014, s. 68.

Vahdettin'in son padişah olacağı ve devletin yıkılacağı gibi rumuzlar bulunmaktadır.

Diğer taraftan Osmanlı'nın mânevî kurucusu Şeyh Edebâli'nin Şam'da öğrenim görürken İbn Arabî'nin sohbetlerine katılarak müridi olduğu rivayetiyle de Osmanlı İbn Arabî münasebeti pekiştirilmiştir. Yine devletin ilk resmî müderrisi Davud-ı Kayserî (ö. 1350) ve onun talebesi ilk şeyhülislâm Molla Fenârî de bu gelenek ile Osmanlı Devleti arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi dönüşünde (1517) uğradığı Şam'da ilk iş olarak İbn Arabî'nin kabrini aratması ve bulunan yere derhal mescid, medrese ve tekkeden oluşan bir külliyenin yapılmasını emretmesi de bu bağlantının önemli tezahürlerindendir.

Bazı medrese uleması tarafından, "nehre atılmalı ve atılırken de suyun üzerine sıçramamasına dikkat etmeli" fetvası verildiyse de Fususul Hikem bizzat Sultan III. Murad tarafından tercüme ettirilmiştir. Yine sultanların emriyle bazı ulemaya onu müdafaa eden risâleler yazdırılmıştır.[95]

Mesela Yavuz Sultan Selim Han'ın emriyle Şeyh Mekki Efendi ile Ahmed Meyli Efendi bir müdafaa kaleme almıştır.[96]

---

[95] Ali Kozan, Bir İbn Arabi Portresi: En Büyük Şeyh mi? En Kafir Şeyh mi?, Beyaz Tarih.

[96] Şeyh Mekki Efendi-Ahmed Meyli Efendi, *İbn Arabi Müdafaası*, derleyen: Halil Baltacı, İlkharf Yayınları, İstanbul 2011.

İbn Arabî hazretlerinin kabrinin açığa çıkması olayı rivayetlere göre şöyle olmuştur:

Yavuz'un onun kabrini keşfi ile alakalı, tercümede dipnotta verdiğimiz Evliya Çelebi'nin rivayetinden farklı olarak bir de şöyle bir vaka anlatılır:

Yavuz Sultan Selim Mısır seferinden sonra Şam'da bir müddet kalır. Ordunun para sıkıntısı olduğu bir dönemde ünlü âlim Şeyh Muhyiddîn İbn Arabî'nin kitaplarından okur. Sultan onun kabrine gidip ruhu için dua etmek ister. Şam halkı Şeyh'in kabrini bilmiyorlardır. Bu konu araştırılır ve tellallarla bilenin ödüllendirileceği halka duyurulur. Kimse çıkmaz, yalnızca dağda koyun otlatan bir çoban gelir: "Efendim Kasyun dağının yamacında bir yer biliyorum, oradan ne koyunların birisi bir ot yer ne de oraya bir hayvan basar. Oranın otları kendi halinde büyür ve zamanı gelince de kurur gider. Zannım o ki aradığınız yer orasıdır" der.

Çobanın söyledikleri doğru çıkar. Kazılan yerde Şeyhü'l-Ekber'in cesedi hiç çürümeden durmaktadır. Sultan onun için bir türbe yaptırır ve defin işlemiyle bizzat ilgilenir. Defin bitince Şam halkının Şeyh hakkındaki bildiklerini öğrenmek ister. İleri gelenlerden bazı âlimleri ve güngörmüş kişileri huzura çağırır. Onlar da kendilerine intikal eden bir rivayeti sanki ağız birliği etmişçesine anlatırlar. Meğer vakti zamanında Şeyh, Şam halkının maddi şeylere düşkünlüklerinden yakınarak onlara nasihat etmiş, sonunda da ses tonunu yükseltip ayağını yere

vura vura "Sizin taptığınız benim ayağımın altındadır!" diye haykırmış.

Halk, bu söz ile kendi inançlarına hakaret edildiğini, kendilerinin Allah'a taptıklarını, Şeyh'in bu sözüyle küfre girdiğini iddia ederek kadılara şikâyet etmişler ve onlar da Şeyh'in cezalandırılmasına hükmetmişler.

İbn Arabî ve Sadreddin Konevî hazretlerinin kabirlerini Sultan II. Abdülhamid Han'ın tamir ettirmesi onlara duyduğu muhabbetin bir nişanesidir.

"EŞ-ŞECERETÜ'N-NUMANİYYE Fİ'D DEVLETİ'L OSMANİYYE" TERCÜMESİ

Bismillahirrahmanirrahim

Ya Fettah! Ya Alim!

Hamd, açıklanacak şeyleri Ehli İrfan için her vakit ve zamanda, Furkan'da (Kur'an'da) yerli yerinde açıklayan, el-Bâri Subhanehu ve Teâlâ'nın takdir ve irade ettiği hükümle, ziyadesiz ve noksansız hareket eden dolunayın, hareketlerinin sırlarıyla, iklimlerdeki ve şehirlerdeki olayların oluşumunu haber veren Allah'a aittir. O'na hamd ediyorum ki O, ihsanı bol olandır, O'na şükrediyorum ki O, örneksiz yaratan, karşılıksız nimet vererek kullarına ihsanda bulunandır. Ben şahadet ederim ki; O'ndan başka ilah yoktur, O tektir, ortağı yoktur. O, el-Melik'tir, ed-Deyyan'dır.[97] Ve Adnan'ın[98] neslinden en özellerinin özelinin özünden seçilmiş olan, yaratılmışların efendisi Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e şehadet ederim. Salât ve selam O'na, ailesine ve Kur'an'daki medihleri Allahu Teâlâ'nın şu ayeti ile gelen ashabına olsun:

"...Onlar Allah'tan lütuf ve rıza isterler..." (Fetih Suresi, 29)

---

[97] Ey mülkün sahibi! Ey herkese hak ettiğini veren.

[98] Adnan; Peygamber Efendimiz Aleyhisselam'ın büyük atasıdır ve Hazret-i Resul-i Ekrem'in pak soyu onunla Hz. İsmail Aleyhisselam'a bağlanır.

Öyle salât ve selam ki; gece ve gündüz kurtuluş ve bağışlanma gününe kadar devam ettiği sürece devam eder.

Bundan sonra; İlk harf olarak kef (ك) ve nun (ن) harfleri hakkında Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Bir şeyi dilediğimiz zaman ona sözümüz sadece: "Ol!" dememizdir. O da hemen oluverir." (Nahl Suresi, 40)

Cenab-ı Hakk, bununla ilminin gizliliğindeki kâinatın icadını, yeryüzünün alçaltılıp serilmesini, göklerin yükseltilmesini ve (âlemdeki) farklı farklı sırlarını içinde barındıran bir halife yaratmayı murad etmiştir. Bu halifeyi "Âdem" olarak isimlendirmiş ve O'na geçmiş ve gelecek her şeyin ismini bir cümle ile öğretmiştir. Bu cümleyi İsrafil Aleyhisselam'ın Sur'a üfüreceği güne kadar, nesilden nesile aktarılması suretiyle zürriyetinden seçkin olanlara öğretmiştir. Ve bu büyük haberi neslinden gelecek olanların havassına öğretmesini O'na emretmiştir. O'ndan oğlu Şit, O'ndan da Enveş öğrenmiştir. Daha sonra havassın havassa öğretmesi şeklinde İdris Aleyhisselam'a kadar gelmiştir. Bu şekilde nice devirler bitmiş, nice isimler geçmiş ve bu iş Efendimiz Hz. Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem döneminde bitmiştir. Allahu Teâlâ, O'na (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) verdiği evvel ve ahir, zahir ve batın malumatları şu ayeti ile ifade etmiştir:

"Biz kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık." (En'am Suresi, 38)

Bu inkâr edilemez bir şeydir. Mübin kitabımız (Kur'an), hakikat ilimlerinin ve yaratılış ilimlerinin tamamını ihtiva etmektedir ki bu ilimlere hiçbir şey uzak kalamaz. Burada muciz (mucize) işlerden biri de "Kur'an'ın anası" konumundaki "Sebu'l Mesani"[99] olan Fatiha'dadır. O, hissî ve manevî ilimleri barındırmaktadır. Deneyimli ve uzman kişiler ve mütehassıs âlimler, bu sure üzerinde derinlemesine düşündüğünde, onda kapsamlı örnekler ve parlak, ışıltılı nurlar bulacaklardır. Daha ilk ayetinden kapsadığı sırların bütün manaları ortaya çıkar. Hatta ba (ب) harfinin noktasında, bütün çağların sırları bulunur.[100] Bu tıpkı bir binanın temeli gibidir. İçinde ölümün sırlarını da barındırmaktadır, çünkü o, varlık dairesinin merkezi (noktası) ve ilahî nurların parıltısıdır. Bu daire, iki tarafından da tüm mertebeleriyle açık olarak bu noktayı kuşatır. Tıpkı Aziz ve Hâkim olan Allah'ın Arş'tan ferşe, mahvetmekten nakşetmeye, iklimlerin sınırlarını belirlemekten unsurların sunumuna kadar tertip etmesi gibi. Bu yüzden aziz kitabımız olan Kur'an gelen haberlerde, ayet-i kerimelerde ve sahih hadislerde,

---

[99] Seb'ül-Mesânî, Fatiha Sûresinin isimlerindendir. Seb'ül-Mesânî kelimesi, kavram olarak, Kur'ân'ın Hicr Sûresinin 87. âyetine dayanır. Övülen yedi âyet, Kur'ân'da sena edilen ve namazlarda tekrar tekrar okunan yedi âyet, Kur'ân'ın açılış sûresi olup mübarekiyeti yine Kur'ân ile bildirilen yedi âyet mânâlarına gelir

[100] B harfinin altındaki noktada, bütün semavi kitapların ve kâinatın esrarının toplandığı rivayet edilmektedir.

beyan çeşitleriyle, açıklama örnekleriyle zahiri olarak işaret edilmemiştir. Şer'i kitaplar ise bu tür malumatlarla yüklüdür ve Sahabenin büyüklerinin kalpleri, hükümdarlıkların haberlerinin ilmiyle doludur.[101]

---

[101] Gayb ilmine dair, gaybin bilinme imkânının olmasına dair Ebubekir Sifil hocamızın şu satırları muazzamdır: "Gayb âlemine ait bilgilerin Allah Teala dışında cin, melek, peygamber hiç kimse tarafından bilinemeyeceği iddiası aşağıdaki ayetler tarafından geçersiz kılınmaktadır.

"Gaybi bilen O'dur. Gaybını hiç kimseye izhar etmez. Ancak razı olduğu elçi müstesna. Çünkü o elçisinin önüne ve arkasına gözetleyiciler (koruyucular) koyar." (Cin Suresi, 26-27)

"Ve Allah sizi gayba vakıf kılacak değildir. Fakat Allah, elçilerinden dilediğini seçer (ve onu gayba vakıf kılar)." (Al-i İmran Suresi, 179)

Bu ayetler ilke olarak Allah Teâlâ'nın seçtiği elçisini, gaybına muttali kıldığını kabul etmemizi gerekli kılmaktadır. Ancak bu ayetlerde geçen elçi/ler kimdir? Aralarında Mutezile bilginlerinin de bulunduğu ulema bu kelimenin peygamberleri anlattığını söylemişlerdir. Kur'an Hz. İbrahim Aleyhisselama göklerin ve yerin melekûtunun gösterildiğini şöyle ifade etmektedir: "Böylece biz İbrahim'e, göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk ki, kesin inananlardan olsun." (En'am Suresi, 75) Bu ayet diğer insanlar için gayb olan göklerin ve yerin melekûtunun (harikulade, azametli ve muhteşem varlıklarının) Hz. İbrahim Aleyhisselama gösterildiğini belirtmekle, yukarıdaki elçi/lerden kastın peygamberler olduğunu söylemenin yanlış olmadığını göstermektedir. (Yine Kur'an'da Hz. Yusuf Aleyhisselamın dilinden şöyle buyrulur: "Yusuf dedi ki; "Size rızık olarak verilen yemek, size gelmeden önce onu size haber veririm. Bu Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir." (Yusuf Suresi, 37) Hz. Yusuf'un zindan arkadaşlarının gördüğü rüyaları yorumlamadan önce söylediği bu sözler, ister onların rüyalarını yemek gelmeden önce yorumlayacağı, isterse ne tür bir yemek geleceğini haber vermesi şeklinde anlaşılsın, sonuçta Allau Teâla'nın öğrettiği bir ilim olduğunu belirtilmesi.

başkaları için gayb olan bir hususun Hz. Yusuf Aleyhisselam için gayb olmadığını anlattığı için konumuz ile doğrudan bağlantılıdır.

Hz. İsa Aleyhisselamın da şöyle dediği haber verilir: "Ben size Rabbinizden bir mucize getirdim. Çamurdan kuş şeklinde bir şey yapar, ona üflerim. Allah'ın izni ile hemen kuş oluverir. Körü ve alacalıyı iyileştiririm. Allah'ın izni ile ölüleri diriltirim. Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm." (Al-i İmran Suresi, 49) Evlerin içi ve orada nelerin olup bittiği, dışarıdakiler için gayb olduğu halde, Hz. İsa Aleyhisselamın bunu bilmesi, gayba ait bir bilginin bir bilginin kendisine verildiğini gösterir.

Allahu Teâla'nın, "Katımızdan bir rahmen (ilim) verdiğimiz bir kul" (Kehf Suresi, 65-82) buyurduğu Hızır Aleyhisselam da gaybi bilgiye muttali kılınanlardandır. Hz. Musa Aleyhisselam ile aralarında geçen olayları anlatan ayetlerden anlaşıldığına göre Hızır Aleyhisselam, Hz. Musa Aleyhisselam'ın bile vakıf olamadığı gaybi bilgileri bilirdi. Belirttiğimiz ayetlerde anlatıldığına göre, Hz. Musa, Hızır Aleyhisselam ile çıktığı yolculukta onun, bindikleri gemiyi delmesi, rastladıkları çocuğu öldürmesi ve kendilerini misafir etmeyen köy halkına ait yıkılmak üzere olan bir duvarı yeniden inşa etmesi karşısında şaşkınlığını gizleyememişti. Hızır aleyhisselam niçin böyle davrandığını ona izah etmiş ve bindikleri gemiyi, yolları üzerinde bulunan ve sağlam gemilere el koyan zorba hükümdardan kurtarmak için deldiğini, çocuğu, büyüyünce mümin olan anne-babasına zarar vermemesi için öldürdüğünü ve duvarı da, altında köy halkından iki yetim çocuğa ait hazine bulunduğu, çocuklar büyümeden önce duvar yıkılıp hazine ortaya çıkmasın ve başkalarının eline geçmesin diye tamir ettiğini söylemiştir. Bütün bunlar geleceğe ait gaybi bilgilerin Hızır Aleyhisselam tarafından bilindiğini açık bir şekilde göstermektedir.

Ehl-i sünnet âlimleri, gerek Hızır Aleyhisselamın peygamber olmaması (veli olması) ihtimalinden ve (Saba kraliçesi Belkıs'ın tahtını Hz. Süleyman Aleyhisselama göz açıp kapayana kadar getiren kişi örneğinde olduğu gibi) Kur'an'daki başka delillerden, gerekse konuyla ilgili sahih hadislerden ve selef-i salihinden gelen nakillerden hareketle, Allah Teâla'nın salih kullarının kera-

İmam Ali, Ebu Hureyre, Huzeyfe b. Yeman radiyallahu anhum ve diğerleri gibi kâmil Sahabe ve Tabiinler, bu ilmin kadrini yücelttiler, kıymetini bildiler ve bunu açığa kavuşturdular. Bu ilim semaa[102] ve davet yoluyla, muhakkıklar[103] dairesinin kutbu şeyhu'l ekber efendim Muhammed Muhyeddin Muhammed el-Arabî el-Hatimi et-Tai el-Endülüsi (radiyallahu anh)'da bitmiştir. Allah, bizi ondan faydalandırsın. Harf ilmini ve cifr

met göstermesinin mümkün ve vaki olduğunu söylemiştir. Kerametin bir çeşididin de gayb âlemine ait bir takım bilgi ve sırlara vukufiyetin teşkil ettiği açıktır. Dolaysıyla peygamberlerden başkasının da -yine Allah Teâlâ'nın bildirmesiyle- gaybi bilmesinin mümkün olduğunu söylemek gerekir. Şu farkla ki, Peygamberler gayba doğrudan vahiy veya rüya ile muttali kılınırken, veliler -artık vahiy kesildiği için- rüya yanında keşif, ilham, hads gibi vasıtalarla gaybi bilgileri elde ederler.

Burada bir noktayı tekraren vurgulayayım: Biz, "izafi gaybi Allah Teâlâ'dan başkası da bilebilir" derken bunun ancak Allah Teâlâ'nın bildirmesi, bilinmesine izin vermesi veya bilinmesini mümkün kılacak sebepleri yaratması ile olduğunu söylüyoruz. Bu inceliği dikkatten kaçıran veya meseleyi bilerek saptıran kimseler, peygamberlerin veya velilerin gaybdan haber vermesini kabul etmenin şirk olduğunu söylerken, teknolojik gelişmelerle yapılan tahmin veya gözlemlerin de bir tür "gaybden haber verme" anlamına geldiğini itiraf etmeye yanaşmıyorlar. Bir başka deyişle bir peygamber veya velinin gaybden haber verdiğini söylemek bu kimselere göre şirk oluyor. Ama bir bilim adamının "falan zaman şu bölgeye yağmur yağacak, sıcaklık derecesi şu olacak, şu kadın bir erkek çocuk doğuracak, şu hastanın şu kadar ömrü kaldı..." tarzındaki gelecekle ilgili haberleri "bilimin harika işleri" olarak göklere çıkarılıyor. (Ebubekir Sifil, Hikemiyat, Rıhle Yayınları, İstanbul 2015, s. 46-48)

[102] Semaa, İşitme demektir.

[103] Muhakkık, hakikati araştıran kişi.

ilminin[104] sırlarını insaflı bir şekilde ele almış sapma göstermemiştir. Her bölge için kendisiyle alakalı haberleri, o bölgede bütün asırlar boyunca olan malumatları getirmiştir. Bu minvalden mezkûr imamın en güzel eserlerinden Cifr dairesinde telif ettiği kitabına "eş-Şeceratu'n Numaniyye fi'd-Devleti'l-Osmaniyye" ismini vermiştir. Burada açık rumuzlarla, gizli ve illetli sırlarla konuşmuştur. Bu kitabı belli bir beldeye has tutmuş, diyarların haberlerinden onunla birleşen ve ondan ayrılan şeyleri haber vermiş, yine ondaki sevindirici ve zarar veren şeyler hakkında varid olanları anlatmıştır.

[104] Bu ilim, kaza ve kader levhinde (levh-i mahfuzda) yazılı olanın icmalen bilinmesidir. Olmuş olan ve olacak olan herşey onda ayrı ayrı vardır. Cefr, levh-i kazadan ibarettir. Akl-ı küldür. Camı'a, levh-i kaderdir ki, nefs-i küldür. Bir taife iddia eder ki, Hazret-i İmam-ı Ali bin Ebi Talib (r.a.) yirmi sekiz harfi, en açık bir yolla Cefr cildinde vaaz eylemiştir. Ondan özel yollar ve muayyen şartlar ile, özel sözler çıkarılır. Bu sözlerden, kaza ve kader levhinde olanlardan bulunur. (Taşköprülüzade Ahmed Efendi, Mevzuatu'l-Ulum, c. 2, s. 1032)

MUKADDİME

Ey temiz kardeş ve ehl-i vefa kardeşim! Bilmelisin ki; muhakkak her ilmin şerefi, mevzusunun şerefine göredir. Bu ilmin mevzusu, Bâri-i Celle Teâla'nın kudretine delalet etmektir. Çünkü bu ilim, istinadı (dayanak) noktası olan harflerin hazinelerindeki gizli alametlerin işaretleriyle kaderin esrarını araştıran ilimlerdendir. Allah Teâla, kimi bu harflerin rumuzlarını (işaretlerini) anlamaya muvaffak kılarsa, kevni-dairevi çaplar üzerine konumlandırılmış astronomik kavuşumların delaletlerine bağlı cifir ilmine bağlı tüm esasları bilirler.

Ve ayrıca her ne şartta olursa olsun bunların tesirlerinin, dairenin parçaları üzerinde kendi zamanlarında etki eden olay ve vakıalarla ortaya çıkmasını da bilir. Eğer bu harflerin işaretlerini bilmezse bu sayılanları da bilemez. Ne vakit durum bizim beyan ettiğimiz gibi oldu; - Tevfik (başarı) Allah'tandır-. Bu haddi zatında yedi yıldız, on iki burç ve yirmi sekiz menzile bağlıdır. Hepsi de Aziz, Âlim, Mürid, Kadir ve Hâkim olan Allah'ın takdiriyle hepsini hareket ettiren bir dairevi nokta olan en büyük esas üzerinedir. Hakkaniyetli doğru derecelendirme bu şekildedir. Bunu anla. Allah Sübhanehu Teâla en iyi bilendir ve başarı ondandır.

Birinci Fasıl

Bu bölüm, Allah Teâlâ'nın şu ayet-i kerimesinde işaret edilen gayb anahtarlarının bilgisi hakkındadır. **"Gaybın anahtarları onun katındadır. Onları yalnızca O bilir." (En'am Suresi, 59)**[105]

Bil ki; bu anahtarların bilgisi insanların birçoğuna karışık geldi. Ve bu ayet-i kerimenin manasının anlaşılmasında farklılıklar ortaya çıktı. Bir grup, bu anahtarların bilgisini anlamaya hiçbir insanın gücünün yetmeyeceğini söyledi. Cenab-ı Hakkın has kullarının hülasasına, ezeli irade gereğince nispet bakımından (derece bakımından) farklı ihsanda bulunduğu için, bu anahtarların bilgisini idrak etmenin mümkün olduğunu söyleyenler de vardır.

Bilinemeyeceğini söyleyen grup zahirilerdir.[106] Cumhur ulema bu görüştedir. Delilleri "Hu" isminin Allah'ın zatına delalet ettiğidir. Onlar bu anahtarları yalnızca Allah Teâlâ'nın bileceğini söylerler. Hiçbir mahlûkun bunda önceliği yoktur.

Bilgiyi mümkün gören grup, peygamberlerin varisi olan hakiki âlimlerin havas olanlarının görüşünde olan bâtınilerdir.[107] Onların dayanakları, kalbi, riyazet[108] ile

---

[105] Muhyiddin İbn Arabî hazretlerine atılan iftiralara, Sadreddin Konevî hazretleri bu ayetle giriş yaparak aslında en kısa cevabı vermiş oldu. 6 nolu dipnotu da bu cevabın izahı olarak okuyabilirsiniz.

[106] Yani lafzın zahirine göre mana verenler ve hüküm çıkaranlardır.

[107] Burada batıni lafzından kasıt, sapkın, Ehl-i Sünnet dışı olan güruh değil, havas ilmine sahip olup, mecazi yolları kullanıp tevil yapan Ehl-i Sünnet alimleridir.

[108] Nefsi ıslah etmek için yapılan ibadetler ve perhiz olarak kısaca açıklayabiliriz.

temizleyip beşeri vasıflardan kurtardıktan sonra ilahi ahlakla ahlaklanmalarıdır. Ve şu hadis-i kudsî ile işaret edilen nafile ibadetlerle yakınlaşmadır: ["Kulum bana nafile ibadetler ile yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim. Ben kulumu sevince de işiten kulağı, gören gözü, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı olurum."][109]

Hakk kimin kulağı ve gözü olursa artık ona gizli olan hiçbir şey sır olarak kalamaz. Çünkü ilahi isimlerin tecelligahı olur. Bu ilahi isimlerden biri de "Hu" ismidir. Kulluk sureti değil. Bunu anla. Bu iki grubun da görüşüdür ve ikisi de sözlerinde isabetlidir.

[109] Hadis-i Kudsî. Sahih-i Buhari, Rekaik, 6502. Bu hadis şöyledir: Hz. Ebu Hüreyre (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Allah Teâla Hazretleri şöyle ferman buyurdu: "Kim benim veli kuluma düşmanlık ederse ben de ona harp ilan ederim. Kulumu bana yaklaştıran şeyler arasında en çok hoşuma gideni, ona farz kıldığım (aynî veya kifaye) şeyleri eda etmesidir. Kulum bana nafile ibadetlerle yaklaşmaya devam eder, sonunda sevgime erer. Onu bir sevdim mi artık ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı (aklettiği kalbi, konuştuğu dili) olurum. Benden bir şey isteyince onu veririm, benden sığınma talep etti mi onu himayeme alır, korurum. Ben yapacağım bir şeyde, mü'min kulumun ruhunu kabzetmedeki tereddüdüm kadar hiç tereddüte düşmedim: O ölümü sevmez, ben de onun sevmediği şeyi sevmem."

İkinci Fasıl

Anahtarların Bilgisi ve Taksimiyle Alakalı Kısım

Ey kardeşim bil ki; gaybî anahtarlar beş kısma münhasırdır. Bunlardan gayrısı açmaz. İki büyük anahtar var ki onlar en büyük anahtarlardır. Bunlardan ilki melek vasıtasıyla enbiyaya verilen vahiy anahtarıdır. Peygamberlerin sonuncusu Muhammed Mustafa Aleyhisselamın; "Ben (nübüvvet duvarını) tamamlayan son kerpicim" hadisiyle işaret ettiği üzere onunla bu kapı kapanmıştır.[110]

İkinci anahtar; ruhi ilhamdır. Bu bütüncül (küllî) bir temkin makamına[111] kavuşan her âlim içindir. İlhamın şartları onlar tarafından biliniyor. Bu iki anahtarın dışındaki anahtarlar üç kısımdır.

---

[110] Buhari ve Müslim'de lafzı şöyledir: Ebu Salih Semani, Ebu Hureyre'den nakletti. Peygamber Efendimiz; "Benimle peygamberler zümresinin benzeri, şu kimsenin meseli ve benzeri gibidir ki, o kişi bir ev yaptırmış ve binâyı tamamlayıp süslemiş de yalnız bir tuğlası eksik kalmış. Bu durumda halk binaya girip gezmeye başlarlar. Ve eksik yeri görüp hayret ederek: Şu bir tuğlanın yeri boş bırakılmış olmasaydı, dediler. Ben o yeri boş bırakılan kerpicim, ben Hâtemü'n Nebîyyîn'im (peygamberlerin sonuyum)" buyurduğu rivâyet olunmuştur " Sahih-i Buhari, Menakıb, 3534;Sahih-i Müslim, Fezail, 2287.

[111] Bu ruhî bir makamdır ki, istikamet üzerine devam eden yüce halin sağlam ve istikrarlı olması makamından ibarettir. Kul, Hakk'a doğru yol almaya devam ettikçe halin sürekli değişmesi demek olan "telvîn" ehlidir. Çünkü bir halden diğer hale yükselir ve bir vasıftan diğer bir vasfa intikal eder. Vuslat hâsıl olunca, sağlamlık ve istikrardan ibaret olan temkin hasıl olur. (Seyyid Şerif Cürcani, Tarifat, s. 108.)

Birinci Kısım

Bu kısım, Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem)'nın haber verdiği nebevî hadislerden ve mustafavî[112] ihbarlardan (haberlerden) alınır. Bunu Hz. Ali (radiyallahu anh) ve onun gibi diğer sahabenin havassına gizliden vermiştir. Bunlar çoktur. Bunları kayıt altına almışlar ve bu işi de mükemmel şekilde yapmışlardır. Zamana ve olaylara göre bunlardan birçok gizli ilim çıkarmışlardır. Efendimiz Hz. Ali (radiyallahu anh), içeriğini açıklayıp gizliliğini açığa çıkartan ilk kişidir ve buna cifr-i cami' ismini vermiştir. Bunun başlangıcı da Resulullah Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in vefatıyla olmuştur. Çünkü onun mübarek hayatları günlerinde ihtilaf kapıları kapalıydı. Ensar "bir emir bizden bir emir de sizden" dediğinde bu ihtilaf kapısı açıldı. İhtilaf, Hz. Ebubekir Sıddık Efendimize olan bey'atla tekrar kapandı. Daha sonra üç halifenin öldürülmesine kadar insanların içlerinde gizli kaldı. Sonra olan oldu. Bu olaylar meşhur ve malumdur. Hz. Ali'den günümüze ve daha sonrasına kadar bu ilimde tek bir kişi temayüz etmiştir. Bu zikrettiğimiz bölüm üç kısmın ilkiydi.

İkinci Kısım

Bu kısım, feleklerin hareketi ile kendi mertebelerinde düzenlenmiş yedi yıldızın hükmünü bilmektir. Bunların ortaya çıkışını doğuş, batış, kavuşum, birleşim, ayrılma, devamlılık ve mertebelerindeki seyrini bilmektir. Hakk

[112] Peygamberî olan haberler.

Sübhanehu Teâla'nın onların hareketi gereğince yarattığı rüzgârlar, yağmurlar, yıldırımlar, şimşekler, depremler, fitneler, bolluk, pahalılık, farklı farklı hastalıklar, bu hastalıkların yılın dört faslında (mevsiminde) insan tabiatı ve mizacı üzerine etkileri ve unsurların[113] tesirlerini bilmektir. Bu şekilde Allah Teâla'nın onlara yerleştirdiği esrar-ı İlahi (İlahi sırlar) bilinmiş olur. Çünkü bir şeyin başka bir şeye tesiri ancak Allah'ın izni, irade ve meşiyyeti (dilemesiyle) olur. Bu görüş, onlar kendi başlarına etki edicidir diyenlerin aksinedir. Allah bundan münezzehtir ve O irade etmede serbesttir. Eğer dilerse ateşte yakmayı yarattığı gibi Hz. İbrahim Aleyhisselam kıssasında olduğu gibi onu bâtıl (geçersiz) kılabilir.[114]

Yine suda boğma özelliğini yarattı ama Hz. Musa Aleyhisselam kıssasında[115] onu iptal etti. Kesmeyi yarattı sonra onu Hz. İbrahim'in oğlu efendimiz İsmail

---

[113] Ateş, hava, su, toprak.

[114] Allahu Teâlâ buyurdu ki: "(İbrahim Aleyhisselama karşı cevap vermekten aciz kalan Nemrud ve adamları kaba kuvvete başvurma fikrini öne atarak) "Onu iyice yakın ve ilahlarınıza yardım edin! Eğer (onlara güçlü bir yardım) yapacak kimseler olduysanız, dediler.

(Bunun üzerine onlar onu büyük bir ateşe attıklarında) Biz: "Ey ateş! İbrahim'e karşı tam bir serinlik ve mükemmel bir esenlik ol, buyurduk." (Enbiya Suresi, 68-69)

[115] Allahu Teâlâ buyurdu ki: "Hemen Biz Musa'ya: 'Asan ile denize vur!' diye vahyettik. Böylece derhal yarıldı da sonunda her bir parça büyük bir dağ gibi oluverdi." (Şuara Suresi, 63)

Aleyhisselam kıssasında[116] geçersiz kıldı. Bozma ve eksiksiz yaratma yalnızca O'na aittir. Bundan dolayı filozof ve hekimlerden[117] müneccim olanları yalancıdırlar. Kim doğuşları, batışları ve astronomik hareketlerin hükümlerini bilip bu bilgisini burçlar, ince meseleler, ikinciler, üçüncüler, dördüncüler, beşinciler ve üzerine ittifak edilen usulleri, ıstılahlarıyla (terimleriyle) bilip sağlamlaştırırsa feleklerin ilmine uygun bazı bilgileri öğrenmiş olur.

Üçüncü Kısım

Bu kısım anahtarlar, harflerin yollarını ve tabiatları, sıcak, soğuk, nemli, kuru, hareketli, bileşik, sayı, düşüş, karışım, tadilat ve telaffuzlarını bilmekle elde edilir. Tabi bu da; bunları harf cetvelleri ile sayı vefklerine indirip-kaldırarak zamanlarını tespit ettikten sonra olur.

---

[116] Allahu Teâlâ buyurdu ki: "Derken o onunla birlikte koşturmaya ulaşmıştı ki: "Ey oğulcağızım! Şüphesiz ben uykuda görüyorum ki, kesinlikle ben seni boğazlamaktayım! Artık sen de bak ki ne şeyi düşünürsün!" dedi. O da: "Ey benim babam! Emrolunmakta olduğun şeyi yap! İnşallah beni pek yakında sabredenlerden bulacaksın!" dedi.

Ne zaman ki o ikisi tamamen teslim oldular da, onu alnının yanı üzere yıktı.

Biz de ona nida ettik ki: "Ey İbrahim! Muhakkak sen o rüyayı gerçekleştirdin. İşte sana! Şüphesiz biz güzel amelde bulunanları ancak böyle mükâfatlandırırız. Gerçekten de işte bu pek açık bir imtihanın elbette ta kendisi idi. Biz ona fidye olarak pek büyük bir kurbanlık verdik." (Saffat Suresi, 102-107)

[117] Hikmet sahibi.

Bu kısma zayirçe[118] ismi verilir. Zikrettiğimiz bu harfler, lamelifle beraber alfabenin yirmi dokuz harfidir. Bu harfler dört tabiatın her birine yedişer yedişer taksim edilmiştir.

Nâri (Ateş) Harfler: elif (ا), he (ه) , tı (ط), mim (م), fe (ف), şin (ش), zel (ذ)

Hevai (Hava) Harfler: cim (ج), ze (ز), kef (ك), sin (س), kaf (ق), se (ث), zı (ظ)

Mai (Su) Harfler: dal (د), ha (ح), lam (ل), ayn (ع), ra (ر), hı (خ), ğayn (غ)

Türabi (Toprak) Harfler: be (ب), vav (و), ye (ي), nun (ن), sad (ص), te (ت)[119], dad (ض)

Lamelif, tüm arifler tarafından bilindiği üzere onda iki zıttın birleşimi vardır. Onlar su ve ateştir. Tüm bu harfler tam olarak varlık dairesinin içinde dağıtılmıştır bölüştürülmüştür. Her bir harf için bir görev vardır. Bu iş haddi zatında bu minval üzerinedir. Allah Teala'nın şu sözünde olduğu gibi **"Rahman'ın yaratmasında bir uyumsuzluk göremezsin." (Mülk Suresi, 3)**

Bil ki; tüm isimler ve isim verilenler bu harflerin koruması altındadır. Düz elif, insan cinsinin fertlerinin ilki gi-

[118] Yıldızların vaziyet ve hareketleri ile hız ve yönlerini hesaplama ilmine **ilm-i zîç** denir. Takvim buna göre yapılır. **Ehl-i simya**, yıldızların ve burçların vaziyet ve hareketlerinden bazı hükümler çıkarıp geleceği keşfe çalışırlar ki buna **zâyirçe** denir.

[119] Arapça metinde se (ث) olarak geçmektedir, lakin doğrusu olan te'dir.

bidir. Geriye kalan diğer harfler onun evladı gibidir. Nokta hepsinin aslıdır. Tamamı ise ezeli kahredici kudret kabzasındadır. Hakk Teâla ve Sübhanehu'nun izni dışında hiçbir hareket meydana gelmez. Yine O'nun izni haricinde hiçbir sükûnet de olmaz. Kâinatta olan her bir olay ilahi isimlerin eseri olup, Allah'ın iradesine uygun olarak yaratılmışların suretinde ortaya çıkmıştır. Biz bunları; olaylar ve vakıalar şeklinde isimlendiriyoruz. Yansıması ile yansımanın maksatları muhtelif olduğundan çok çeşitlenir. Bu üzerine ittifak edilendir, anla. Allah en iyisini bilir.

Durum bizim anlattığımız gibi olduğu için diyoruz ki: cifir ilmi[120], gayb ve felek ilmi[121], harf ilmi[122] olan bu üç kısım,[123] usul ve kaidelerle bilinebilir. Bunlar mutlak olarak gayb ilmidir denemez. Çünkü gayb ilminin şartı iradeden ve kevni basitliklerden soyutlanmış olmasıdır. Eğer bu ilimler olmasaydı diğer ilimler bilinemezdi.

---

[120] Cifr ilmini evvelden açıklamıştık.

[121] Felek ilmi; gökteki cisimlerin şekillerini, birbirlerine göre duruşlarını, âlem içindeki mevkilerini, birbirleriyle nispetlerini, cisimlerin miktarlarını, aralarındaki mesafe uzunluğunu, gök cisimlerinde meydana gelen şeyleri ve bunların burçlardaki hareketlerinden meydana çıkan hallerin her birini, kavuşma (içtima), ayrılma (iftirak) ve duruşlarının birbirinden farkları gibi hareketlerin yine birbirine nispet edilmesiyle yeryüzünden meydana gelecek olayları bilmeyi konu edinir. (Farabî, İlimlerin Sayımı, (çev. A. Ateş, İstanbul, 1986, 97-98)

[122] Harflerin sıcaklığı ve soğukluğu, kuru ve yaşlığı gibi özellikleri dikkate alınarak ayet ve hadislerden çıkarılan hükümleri konu edinen bir ilimdir.

[123] Üç kısım deyip, dört adet ilim saymasının sebebi gayb ilmini de fazlalık olarak zikretmesindendir.

Geçmiş âlimler vehben ve mukaddes (ilahî) feyz vesilesiyle bu ilimleri alırlardı. Vahiyle öğrenmeye gelince; bu çabalayarak kazanılacak bir şey değildir. Allah rahmetini istediğine verir. İlhamla olan bilgi ise yalnız ilahi lütufla olacak bir şeydir. Bunu bil ve düşün doğru yola ulaşacaksın.

Konu bizi bu noktaya kadar getirdi. Beş kısmı ve bazılarının aralarındaki farklara işaret ettik. O zaman sadede gelelim ve asıl konumuz olan Şeyh-i Ekber (radiyallahu anh)'in dairesinin açıklamasına dönelim. Bu daire eş-Şeceretü'l-Nu'maniyyetü'l-Mahsusatü bi'l-Devleti'l-Osmaniyye'dir. [124] Bu dairenin rumuz, işaret, şifrelerine ve başka şehirler varken neden Mısır küresi şekli üzerine kurulduğuna dikkat çekelim. Muvaffakiyet (başarı) Allah'tandır.

Bu daireye Mısır'ı has kılması oranın başkasında olmayan, kendisine işaret edilen kürsiyyi'l-vaktin mahalli olmasındandır. Bununla alakalı diğer şehirler buraya tabidir. Yalnızca Mısır'a tahsis gereklidir. Bu şehir dünya üzerinde, tatlılık yanağındaki güzellik noktası gibi olduğundan ve en olgun sıfatlara sahip olduğundan dolayı tercih edilmiştir.

Alamet, işaret ve şifreler ise âlimlerin ıstılahı (terim) hikmetincedir. Çünkü açıktan söylemeye imkân yoktur. Gizli ilimleri açıktan söylemek edepsizliktir. Ve bu âlimlerin makamına yakışmaz. Eğer onlar gizli ilimleri açıktan söyleseler kevni hikmetin düzeninde bozulmalar ortaya

[124] Osmanlı Devletine mahsus olan soy ağacıdır.

çıkar. Ve bunda işlevsiz kılma gibi durumlar da vardır.

"Mahrem odalardaki ay yüzler üzerine örtüleri örtmede ne de iyi yapmışlar."

Buradakilerin çözümü ile bu işaret ve şifrelerin bilgisini âlimlerin ıstılahını bilmeye bağlı kıldılar. Bu da bir mürşidden şifahi olarak telkin yoluyla alınır. Bunu anla.

İbn Arabî hazretleri şöyle dedi: Mısır dairesi ve onun boyutları mükemmel olmakla beraber, yöneticileri hile içindedirler, işlerin ağırlığından dolayı bir ayrılık (değişiklik) olacaktır. Ta ki; Mars ile Satürn mizan derecesinde karşı karşıya geldiği zaman daire Osman ailesinin elinden çıkacak.

Bil ki -Allah seni desteklesin- bu işte asıl olan İbn Arabî'nin bu daireyi çizmeden önce söylediği şu sözdür. "Cim'in Kaf'ı bittiği zaman Nehrevan bölgesinde iki büyük ordu[125] karşı karşıya gelince Selim'in Mim'i[126] ortaya çıkar. Hava unsurundan iki harf çarpışır. Dördüncüsü galip, beşincisi mağluptur. Bunda Fırat nehrine yakın Nehrevan bölgesinde iki azametli sultan arasında savaş olacağına dair delil vardır. Sin zafer sahibi olacak. Çünkü Sin hava unsurunun dördüncü harfidir. Kaf devrilecek. Hatta Cim'in Kaf'ı bittiğinde devleti yıkılacak. Sonra buyurdu ki: Kaf (ك), Sin için Mim'de bir kırandan diğer kı-

---

[125] Burada kastedilen iki ordu Yavuz Sultan Selim Han'ın ordusu ile Kansu Gavri'nin ordusudur.

[126] İbn Arabî hazretlerinin burada kastı, Yavuz Sultan Selim Handır ki, saltanatı 1512-1521 arasındadır.

rana kadar devam edecek. Devletinin süresi isminin harflerinin sayısıncadır. Bu da s-l-y-m'dir.

Mağlub olan Kaf, Cim'in Kafıdır. Mısır ve çevresindeki bölgelere hâkim olacak. Çerkes[127] asıllıdır. İsminin anlamı kan suyudur.[128] Devletinin yıkılışı (كظ) 923'dür[129] Sözü edilen kıran (yıldızların buluşumu) bundadır. Buna o unsurdan sahip olan harf Elif'in ve Hı'nın[130] desteklediği Sin'dir. Bu Sin, Mısır'a hâkimiyetiyle Arap Yarımadasından Yemen'in etrafıyla birlikte Fas'ın (Mağrib) sınırlarına kadar olan tüm bölgeyi elde edecektir. Onun devleti onuncu asrın en iyi devleti olacaktır. Asırların kalanı Mars işaretinde tamamlanınca şu sözünde açıklanan işaret meydana gelir: "Mars ile Satürn mizan derecesinde karşı karşıya geldiği zaman daire Osman ailesinden çıkacak"

Allah seni manaları anlamaya, oluşları müşahedeye muvaffak kılsın. Bil ki; İbn Arabî hazretlerinin; "Osman ailesinden çıkacak" sözünden maksat, onlar zamanın belli bir döneminde hüküm vermekte bağımsız olmayacaklardır. Bu da Horasan bölgesinden gözlerin kendisine çev-

---

127 Memluklu Devleti, Çerkez Devleti diye de bilinir zaten.

128 İbn Arabî hazretlerinin burada kastettiği Memluk sultanı Kansu Gavri'dir ki, Yavuz Sultan Selim Han'a mağlup olmuştur ve öldürülmüştür. Sonra Mısır'da Tomanbay bir süre hüküm sürmüştür.

129 Burada da bir keramet izhar edilmiştir ki, Memluk Devleti'nin yıkılışı Hicri olarak 923 senesine tekabül eder.

130 Burada kastedilen Osmanlı ordusuna yardım eden ve daha sonra Tomanbay'ın idamından sonra Mısır'a idareci tayin edilen Hayırbey'dir. Allahu âlem.

rildiği (sahibüzzaman) [131] kıran sahibinin ortaya çıkmasıyla olacak. Ordusu Karaman'dan Nu'man'a[132] kadar yayılacak. Bu hâkimiyet döneminde bu kişiye bey'at gerçekleşecek. Maveraünnehr bölgesinden yardımcısının sancakları gelecek. Bu kişi Osmanlı'nın Sin'iyle zahiren beraberlik yapacak, mânen (bâtinen) ise hüküm ve tasarrufat kendisinde olacak.

Bu anlatılanlar, mizan derecesinin sonunda olan kıranda çıkacağına işaret edilenin çıkması sözünün anlamıdır. Bu ve çocukları Elif ve Nun'un sonuna kadar devam edecektir. Bu makamda duran kişinin ismi tasavvur edilir. Çünkü bu ismin sayılarında Meşrikdeki Demirkapı bölgesindeki bir arazide bir çobanın çıkması vardır.[133] Askerlerinin sayısı ismi gibidir. Onun hükmü Karaman bölgesine kadar ulaşacak. Sahibu'l-babın korkusu onu bîtap düşürecek. O zaman ordusu parçalanacak ve yatağında ölecek. Başarıya ulaştıran Allah'tır. Ondan başka Rab yoktur.

İbn Arabî rahmetullah; "Mükemmel olmaya devam edecekler" sözüyle onda birçok olayın ortaya çıkmasını kastediyor. "Yöneticileri aldanıştalar" sözü ise yani bir

---

[131] İbn Arabî hazretlerinin burada kastettiği Memluk sultanı Kansu Gavri'dir ki, Yavuz Sultan Selim Han'a mağlup olmuştur ve öldürülmüştür. Sonra Mısır'da Tomanbay bir süre hüküm sürmüştür.

[132] Kirman ve Nu'man Eski Horasan'ın iki mıntıkasıdır. Şu anda İran Devleti toprakları içerisindedir. Allahu âlem.

[133] Burada kastedilen Safevî şahı **Nadir Şah** olabilir, zira Horasan'da bir **çoban** iken şah olmuştur.

hile içindedirler. "İşlerin ağırlığından dolayı durumlar (oraya kalıcı olarak) tevdî edilmiş değildir" (ve lieskâlil-umuri müvadaatun) sözüyle de, güç ve kuvvetinin devam etmeyeceğini kastediyor. Çünkü vedalaşma (ya da emaneten bırakılmış bir şey) ayrılmadır (kalıcı değildir). Zira Mars ile Satürn mizan derecesinin sonunda ayrılma şartıyla karşı karşıya gelir. Onlar çoğu zaman mizan derecesinin sonunda birleşir de böyle bir çıkış gerçekleşmezdi.

Üçüncü Fasıl

Bu fasıl, Silsilenin (Osmanlı) işaretlerine ilişkin ve adı geçen dairenin zımnındaki şeyler hakkında bir açıklamadır. Buna bağlı olarak gerçekleşen astronomik olaylara dikkat çekme hakkındadır.

Allah seni güçlendirsin. Bil ki; İbn Arabî hazretleri bu daireyi pergel noktası ile birleştirince dedi ki; "Sin Şin'e girince Muhyiddin'in kabri ortaya çıkacak." Çünkü o, basiret gözüyle keşf (keramet)[134] ve şuhud[135] yolundan baktığı zaman kabrinin Şam şehrinde olacağını gördü. Âl-i

[134] Evliyanın, his ve akılla anlaşılmayan şeyleri, kalbine gelen ilhâm yoluyla bilmesidir.

[135] Kalbi bir makamdır ki, İmam-ı Rabbanî hazretleri bu makamla alakalı şöyle buyurdu: "Cezbe (çekilmek) ancak bir üst makama olur. Daha üst makamlara çekilmez. Şühûd da böyledir. Bir makam görülebilir. O hâlde kalb makamında bulunup sülûk yapmadan (tasavvuf yolunda ilerlemeden) cezb edilenler ancak, kalbin üstündeki rûh makamına çekilirler. Ruhun şühûdünü şühûd-i hak bilirler."

Osman'dan isminin başı Sin olan zamanın ve kıranın sahibi ortaya çıkıncaya kadar bir zaman kabrinin yok olup kaybolacağını da gördü. Selim isminin harflerini ortaya çıkarıncaya kadar epey uğraştı. (Unutulup) kaybolduktan sonra kabrinin ortaya çıkması onun elinden olacağından dolayı ruhanî dairede ona "ey Sin" şeklinde hitap etti. Hitabında "Sen temkin makamı[136] ve zuhur sahibisin. Sen yardım alanlardansın" dedi. Sonra, "Sin Şin'e girince Muhyid-din'in kabri ortaya çıkacak" dedi.[137] Daha sonra

[136] Daha evvel açıklanmıştı.

[137] Gerçekten de Sultan Selim 21 Ramazan 923'de Şam'a gelmiş, Zekioğulları Türbesi diye bilinen, üzeri çöplerle kaplı İbn Arabî'nin Salihiyye'deki türbesini ortaya çıkarmış, türbeyi yeniletmiş ve cami ile bir tekke inşa ettirmiştir. Evliya Çelebi, bu vakayı şöyle anlatmaktadır: "Allah'ın hikmeti bir gün Selim Han, Şam kışlağında, Kemalpaşazade ile kitap okurken Muhyiddin İbn Arabî'nin bir risalesinde "Sin Şına girdiğinde mezarım belli olur." lafzını görüp bunu kendisine yoran rumuzları Selim Han inkar edermiş. Hemen: 'Efendi, Muhyiddin'i ziyaret edip kabrini de ortaya çıkaralım." diye Şam'ın yaşlı insanlarından sordular. Asla bir kimse bir şey söyeleyemedi. Bazıları, mezarı Şam'ın çevresindedir, böyle söylemelerinin sebebi kabrin belli olmadığıdır, dediler. Selim Han hayli üzülür, o gece rüyasında görür ki Hazret-i Muhyiddin gelip:

'Ey Selim, senin Şam'a gelmeni beklerdim, safa geldin. Mısır gazan nasip oldu, sana müjdeledim. Sabah ahırından siyah bir ata bin, o at seni bana getirip bulur. Beni çöplükten kaldırıp bu Salihhiyye'de bana bir türbe, tekke, cami, imaret, medrese, sıbyan mektebi, hamam, mahkeme, darüşşifa, dükkânlar, çeşme yap ve arklar ile su getirip benim Salihiyye'mi imar eyle, yürü işini Allah rast getirip Mısır fethi nasip oldu' der. Selim Han bu rüyayı görüp uykudan uyanıp;

'Tez bir siyah at eyerlen' der. 'Siyah at yoktur' derler. 'Elbette bulun' diye zorlar. Bilahare bir siyah çakal uyuz saka beygiri var

imiş, tüm hizmetkârlar başına üşüşüp buna bir tımar ederler ki beygirin aklı başına gelip eyerlerler.

Selim Han binip yularını eyer hanesine bırakır. At kişneyerek oynayıp zıplayarak haykırarak Salihiyye'ye varıp bir çöplük yığını üzerine çıkıp eşinmeye başlar. O mertebe eşinir ki Selim Han üstünde takat getiremeyip mecburen iner. Ta ki o at eşine eşine bir dört köşe taş çıkar, at da eşinmekten vazgeçer. Sanki hizmetini yerine getirmiş gibi Selim Han'ın yanına gelip sakin durup hal dili ile, 'İşte Muhyiddin'in kabri' der. O an, Selim Han bakıp görür ki, 'Hâzâ kabru Muhyiddin' yazılmış. Meğer eski zamanda inkârcılar şeyhin bazı taavvufi teliflerinin tadına varamayıp küfürle suçlayıp mübarek kabrinin üzerine çöp yığıp kabri kaybetmişlerdi.

Derhal Selim Şah, Şam'ın ne kadar mühendis, mimar, yapı ustaları ve ırgatları var ise toplatıp bizzat kendileri etekleri ile şeyhin hizmetinde bulunmak için çöp taşıyınca bütün İslam askerleri de taşıyıp göz açıp kapanıncaya kadar temizlendi. Yukarıda yazıldığı gibi tamamen kurşunla örtülü han, cami, imaret, medrese, mektep, türbe, mahkeme, ziyafet evi ve darüşşifa inşa etmiştir. (Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi, haz: Seyit Ali Kahraman, 10. Cilt, YKY, s. 108-109, İstanbul 2011)

Türbeye, **Kemalpaşazade** hazretlerinin İbn Arabi hazretlerini öven bir fetvası ve İbn Arabî'nin "Sin Şin'e girince Muhyiddin'in kabri ortaya çıkacak" ibaresi yazılmıştır. Peki, İbn Kemal hazretlerinin bu fetvası neydi? Buyrun okuyalım: "Bismillahirrahmânirrahîm, Kulunu ihlâslı âlimlerden ve peygamberler ve resullerinin vârislerinden kılan Allah'a hamd olsun. Salât, sapıtan ve saptıranların ıslahı için gönderilen Muhammed'e ve apaçık nurlu şeriatı uygulamaya çalışan onun yakınlarına ve ashabına olsun. Ey insanlar! Biliniz ki, büyük şeyh, değerli önder, âriflerin kutbu, muvahhidlerin imamı Endülüslü Hâtem Tayy kabilesinden Muhammed b. Arabî, kâmil bir müctehid ve fâzıl bir mürşiddir. Şaşılacak menkıbeleri, olağan üstü hâlleri/kerametleri ve âlimler nezdinde makbul pek çok talebesi bulunmaktadır. Onu inkâr eden hata etmiştir; inkârında ısrar ederse, dalâlete düşmüş olur. Bu durumda sultana gereken onu terbiye etmesi ve inancından çevirmesidir. Çünkü sultan doğruyu yaptırmak ve kötüden

onun ortaya çıkışında, saltanat yıllarında ve ondan sonra çocuklarında olacak şeyleri haber verdi. Dairenin içinde ve dışında bunları parça parça belirtti. Bunlardan bazısını açık açık bazılarını da şifreli olacak şekilde farklı anlatım tarzlarıyla yazdı.

Dedi ki; fatih olan Sin'den hatim olan Elif'e kadar olan Osmanlı sultanları el sayısıncadır. On dördüncü girdiği zaman Kef'te (hakkında ihtilaf ve anlaşmazlık) olsa da ve ondan bazı kısımlar ayrılsa da onun saltanatı makbuldür. Fiziği yerindedir. Yüzü parlaktır.[138] Kadınların odasından çıkarken onlar gizliliği mecbur eden hatem ortaya çıkıncaya kadar [139] umulur ki döneminde heyecan ve dinginlik olur derler. Sin-i feth ile Elif-i hatem arasındaki Osmanlı sultanları işte bu harflerdir. Her bir sultanın adı isminin

---

menetmekle memurdur. İbnü'l-Arabî'nin birçok eseri vardır; Fusûsu'l-hikem ve el-Fütûhâtü'l- Mekkiyye bunlardandır. Bu eserlerde yer alan meselelerin bir kısmının sözü ve mânâsı açık, ilâhî buyruğa ve şer'-i nebeviyyeye uygundur. Bir kısmı ise zâhir ehlinin anlayışına göre gizli olup keşf ve bâtın ehlinin anlayışına göre açıktır. Şeyhin merâmını anlamayana bu durumda susmak düşer. Zira Allah Teâlâ: "İlmin olmadığı şeyin ardına düşme, çünkü kulak, göz ve kalbin her biri bu davranıştan sorumludur." buyurmaktadır. Allah doğru yola götürür, dönüş ve varış O'nadır. Bu fetvâyı Ahmed b. Süleyman b. Kemâl yazmıştır. Yüce Melîk onu affetsin." (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, no: 3743 vr. 12b; 3565, vr. 2b; Nâfiz Paşa, no: 685, vr. 4a-b.)

[138] Burada kastedilen Dördüncü Mehmed Han'dır. Zira devri uzun, kayıplar olsa da sakin geçmiştir.

[139] Burada kastedilen İkinci Süleyman Han'dır. Zira kendisi odasından dışarıya çıkarken her yere haber salınır ve cariyelerin pencerelerden dahi uzak durması, dışarıda gözükmemesi emredilirdi.

başından sonuna kadar olan iki harfle bilinir. [140]
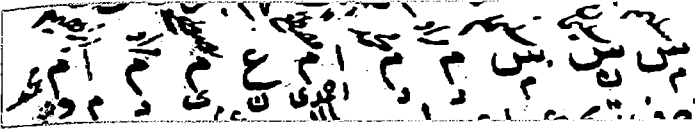
Onlar işte bu sözü geçen harflerdir. Bu harflere bak içeriye doğru uzanan garip bir durum göreceksin. Allah Teâlâ olanı ve olacağı en iyi bilendir. Ondan başka ilah ve Rab yoktur. İsimlerinin başharflerinin işaretleri, hatem ortaya çıktığında yedi tanedir.[141] Düşün doğru yolu bulursun. Onların tahtın ayakları ile kürsüsünün yokuşu işte bunlardır. Onlar yedi tanedir:
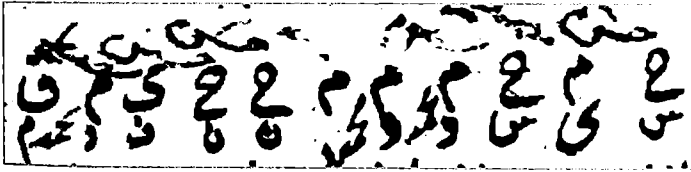
Fatih ile Hatim arasındaki cüz'i olmayan (detaylara girmeden) külli (genel) olayları anlatmıştır. Farklı bölge-

[140] Bu tablo İbn Arabî hazretlerinin başka bir kerametidir ve açıktır. Zira tablo için Yavuz Sultan Selim'den sonraki Osmanlı padişahlarının sayısını verir diyor. Yavuz Selim Han, 9. Osmanlı padişahıdır. Tabloda ise 27 harf daha vardır ki cem'an 36 eder. Ayrıca elimizdeki yazma nüshada padişahların ismini sırasıyla tespit etmiş ve yazmıştır: Yavuz Selim, Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim, III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed, I. Mustafa, II. Osman, I. Mustafa, IV. Murad, I. İbrahim, IV. Mehmed.

[141] Kitabın iki farklı nüshasında "sadr" kelimesinin çoğulu "sudur" geçmektedir. Bu durumda; Osmanlıda "sadr" tabiri Sadrazamlara kullanıldığı için şu mana da çıkabilir: Sadrazamların isimlerinin işaretleri.

lerde çok fazla olay ortaya çıktığından dolayı cüz'i olayları anlatmanın imkânı yoktur. Burada peş peşe olmasa da külli olanları zikretti.[142] Takdim ve te'hir (ertelemek) ittifak edilen işaretlerdendir. Kelamı karıştırmak belirsizleştirmek içindir. Sır açığa çıkmasın diye kadim ulemanın âdeti de bu şekildedir. Gerçek sebep budur. Şeyh Hazretlerinin tenbih ettiği (uyardığı hususlardan) ilk'i şudur: Hı ve ğayn harflerinin ihaneti ve kalplerinin Cim'in Kaf'ına karşı bozulması durumun işaretiyle büyük bir olaydan dolayıdır. Fırat nehrinde kırmızılık açık bir şekilde ortaya çıkınca bu Ayn yılında belirgin bir işarettir. Ayn Ke-Zı'da Kaf'ı kürsüsünden azledendir. Anla!

Sonra daire temelinde şöyle dedi; önce Ke-Zı'da sonra Ta-Mim-Ğayn'da Mısır'ın Kaf'ından korkulur. Sonuncusu bir kısımdır. Çünkü kuşatan Kaf, bitinceye kadar Kinane'yi kötülüklerden koruyan bir kalkandır. Zaman ayrılmaya (doğru) yaklaşınca, Kaf için Vav-i Nun-i Ğayn'da (Ğayn'ın Nun'unun Vav'ında) Kinane'de bir zuhur vardır. Başka bir hareket Mısır'a Zeyn-Ye-Ğayn'da zulüm okunu daha sonra zühre okunu atacak. Çünkü yardımdaki adetlerin sırrı işaretle geçmiş idi. Zühre (Venüs), Kinane ve diğer yerlerde Zühal'in (Satürn) yüzeyiyle karşı karşıya geldiği zaman, işte o zaman bir kaç defa karşılaşma vukû bulacak. Bunlardan birisi: Cim'in Mim'e, Hı'-ya ve Elif'e karşı ayaklanmasıdır. Bunun hareketi büyüktür. Ya da farklı farklı zamanlarda Mim-e, Mim-e ve yine

[142] Burada musannıf hazretleri, evvelde saydığı olayların sıralı olmadığını söylüyor.

Mim'e karşı ayaklanmasıdır. Bunların hepsi Venüs'ün Satürn'le karşılaşmasının gereğidir. Şeyh'in bunu, iktiran (dolunay) hareketleri üzere şifrelemesi ve tertip etmesi ancak rumuzların tam olması ve keşif makamının korunması içindir. Sapkınların Zeyn-Ya-Ğayn'da- inişi sözü; sayıların hükmünde ikinci işarette geçtiği üzere büyük bir fitneye işarettir. Merkür, Jüpiter ile karşı karşıya gelince; istek (ve ihtiyaçların çoğalmasının) ardından ordunun Cim'i için vergiler çoğalacak kazançlar azalacak.[143]

Satürn mizana girdiğinde şeytan üfler, sultanın hâkimiyeti zayıflar ve zaman Sin'in lehine döner.[144] İbn Arabî'nin, "İnsanlar sürtüşmeye başlayınca bir zamanlığına, muhakeme (yargılama) işlevsiz kalır. Sonra durum Sin yılına kadar düzene girer." sözü: Doğudan bir ordunun yürüyüş yılına işaret eder.[145] Çünkü Sin burada sayı için değildir. Nun'un Dal'ının Cim'in zıttına ortaya çıkması Sin yılına kadar süren bir hareketlilikten sonradır. Bu sayı ve ordu üzerine bir zaman devam eden sarsıntılara işaret içindir. Zıt tartışmadır. Hareketlilik ise malumdur. Kova burcunun sonunda azl (görevden alma) ve tevliye (görev verme) ile Nun'un He'sinin benzerinin olduğu ha-

---

[143] Bir başka nüshada: "Merkür, Jüpiter ile karşı karşıya gelince; vergiler çoğalacak Cim'in asker ve teb'ası için fayda ve kazançlar azalacak."

[144] Allahu âlem, burada kastedilen Sultan İkinci Bayezid Han'dır ve devri biraz sönük geçmiştir.

[145] Yavuz Sultan Selim'in devamlı babasını uyardığı bir konu olan ve burada "doğudan bir ordunun yürüyüşü"nden kasıt **Safevî** tehlikesidir. Allahu âlem.

reketlerde yıldız doğunca, hükümranlık Sin'e çekilir.

Ey Latif! Lutfet sözünde hareketin şiddetli oluşuna işaret vardır. Ben-i Abdillah'tan bir grup ortaya çıkıp saltanatı kabul edecek. Allah, İkinci Murad'a[146] yardım edecek sözünde, iki Murad'ın çıkacağına delil ile isminin başı Ayn olan bir melikin öldürülmesine işaret vardır.[147] Öcünü alacağını "Allah İkinci Murat'a yardım edecek" sözüyle açıkça belirtti. Bağdat'ı Ayn ve Mim'in büyükleri küçük birinin çıkması gibi çıkaracak sözünde bu şehrin asilerin inkilap etmesiyle zamanın imamının elinden çıkacağına işaret vardır.[148] "Bağdat'ı almadan Hı, Hı değildir[149] Cim de Cim değildir" sözüyle Be-Ğayn'ın Hı[150] ve

[146] Eserde, Yavuz Sultan Selim'den sonraki İkinci Murad kastedilmektedir ki yani bu Dördüncü Murad Han'dır. Zaten az aşağısında Bağdat'ın fethinden bahsedilen yerde bu apaçık belli olmaktadır.

[147] Burada kastedilen sultanın Abdülaziz Han olduğu rivayet edilmiştir. Zira kendisi şehid edilmiştir. Ve tahta Murad'ın çıkacağını söylemesi de ayrı bir keramettir, zira Sultan Abdülaziz Han. şehid edildikten sonra tahta Beşinci Murad Han geçirilmiştir.

Eğer, sorulursa "Neden bir Yavuz'dan bir IV. Murad'tan bir Abdülaziz Han'dan bahsetsin ve sıra takip etmesin?" diye cevabımız şudur: Eserin pek çok yerinde zaten musannıf hazretleri, eseri karıştırıp vereceğini söylemişti. Bir de şahsımızın buradan anladığı bir mana da şudur: Osmanlı sultanlarının hem vücud olarak hem idare şekli olarak hem huy olarak en celalli ve celadetli olanları bu üç sultandır ve hemen hemen her tarih kitabında belirtilir.

[148] Bağdat'ı ilk fetheden Kanuni Sultan Süleyman'dır velakin daha sonra elden çıkmıştır. Burada bunun "zamanın imamının elinden çıkmıştır" sözüyle kastedilen manalardan birinin de Osmanlı padişahlarının zamanlarının imamı yani halife olduklarıdır.

[149] Burada Bağdat'ın fethedilmeden hilafetin hilafet olamayacağını söylemiştir. Allahu âlem.

sayısı üç olan Cim harfiyle muhasara edilip alınamayacağına işaret ediyor. Mim, Ayn, Mim, Zel kavli ve fi'li sözü üç harf ile hilafet merkezinin kırktan kırk yediye kadar alınamayacağına işaret ediyor. Ha-Mim'de Mim ele geçirecek. Be-Ğayn ancak Ha-Mim de Ze-Mim geçince fethedilir sözü lafızları farklı olsa da aynı şeye işaret ediyor. Bab-ı arz'dan kuzey bölgesi için korkulur. "Onun yıkılışı Adedî Cim ile olacak" sözü yabancı birinin çıkmasına işaret eder ancak o işini tamamlayamayacak, bunun sebebi de Cim-i adedîdir. Murat önce intikamını arayacak. "Onun bir hücumu daha var" sözü Ha-Mim hareketinin ta kendisidir.

Evğad (alçaklar) kavmi tarafından Harem insanının sarsıntısı; o kavim bozgunculuk yapamayacak ve muradları yerine gelmeyecek" sözü orada bir grubun ortaya çıkıp vadide öldürülmesine işarettir. Mısır ehlinin Harem halkının zaferi için kıyam etmesi bir rahmettir, ta ki belli bir süre kendi aralarında ihtilaf edinceye kadar..." sözü de aynen bu söylenene işaret ediyor. Evğad (alçaklar) nesepsizler ve fiilleri de çirkindir.[151] Yemen için Kaf-ı Kaf vardır, fethedilmez. Mim ve Cim, Ha ve Nun harfine teslim edilinceye kadar Mısır'a zulüm okunu atacak. Bunu anla. Be, Ye, Ra ve Mim için Ze-Mim'de veya Ha-Mim'de korkulur.

---

[150] Burada kastedilen kişi, Bağdat'ı muhasara edip almaya muvaffak olamayan Hafiz Paşa'dır.

[151] Burada, Arabistan'da çıkan **Vehhabilerden** bahsediyor. Zira Mısır'dan Mehmet Ali Paşa bastırdı bu Vehhabi isyanını.

Bundan sonra Mısır ve Bab'da Mimlerin sırası vardır. Mim, Mim, Mim, Mim, Mim, Mim, Mim, Mim. Devirlerin değişmesi ve Murad'ın Mim'inin baht'ının güzel olması, Elif-Mim yılındadır. Kıyamda bulunarak intikamını alacak ve ayıpları izale edecek." sözü İkinci Murad hakkında söylediklerimizin aynısıdır.

Asuvan[152] bölgesi zamanın sonunda Ya ve Ayn ile imar edilince denizde ve karada Osmanlı Devletine kadınlar hükmedecek.[153] Orada korku ve sıkıntılar olacak. Habeşistan bölgesine de Ayn ailesi hâkim olacak. Fas bölgesinde tüm halkı kaplayan ihtilaflar çıkacak. Mim ile kaim olan Mim, Be-Nun'da Rahim'in izni olmadan durur. "Yırtıcı hayvanlara yazıklar olsun" sözleri İbrahim'in[154] izni olmadan kendisinde belli bir zaman duracak olan saltanat için kıyam etmesine işaret ediyor. Avladığı yırtıcı hayvanlardan dolayı ona yazıklar olsun.[155] Mimle olan Kazak hareketi ile Mimle olan bedem hareketi, Dal-Nun'da Mim'in Kinane'nin Cim'i ile hareket etmesinin alametiyle beraber" sözü: Kazak bölgesinde Mim-i Sadr'la beraber olacak bir harekete işarettir. Daha sonra

[152] Güney Mısır'ın Said bölgesinde yer alan ve İslam'dan önce sağlam olan bir kaledir.

[153] Dördüncü Murad Han'dan evvelki senelerde naibe sıfatıyla Kösem Sultan, devleti toparlamaya ve idareye gayret göstermiştir.

[154] Burada Sultan İbrahim'den bahsetmektedir ki, saltanat kendisine istemediği halde verildi.

[155] Burada Sultan İbrahim'den sonra tahta geçecek olan ve lakabı Avcı olan, avcılığı aşırı seven padişah Dördüncü Mehmed Han'a işaret vardır.

bir benzeri de Mim'in Bedem'inin kalesinde başkasıyla olacak. Bunu anla. Del-nun'da duran Ayn'dan dolayı Cim için korkulur sözü tartışma yurdu olan Del-Nun'da asker ile Ayn arasında olacak harekete işarettir. Çünkü Del ve Nun'un işaret diliyle anlamı budur. Akabe Ayn'ında Mısır'da birçok topluluk olacak. Köleler hürlere hükmedecek. Daha sonra hükmedilenler yeryüzünün şerlilerine hükmedecek. "Mısır topraklarında sarsıntılar olacak," sözüyle dağ halkıyla fitne sarsıntılarına işaret ediyor. Bunu anla.

Allahu Teâlâ'nın (Bu durumla ortaya çıkan dehşetle) **"İnsanları sarhoş görürsün, fakat onlar sarhoş değildir" (Hacc Suresi, 2)** ayeti bu durumdan ortaya çıkacaklardandır. Roma malum bir delille intikamını alacak. Gözetle Nun'da göreceksin bu sözle Mim-Ha ile Roma'ya düzenlenecek olan kıyama işaret ediyor. Zafer ondan sonra duracak olan Mim'e nasip olacaktır.[156] Gözetle Mim-i Sadr olduğunu göreceksin. Bunu anla. Yüzük basma Cim ile Sin'e Mim'den sonra vaki olur. Del-Sin'de de benzeri vardır. Bu sözle, açıklaması Elif-Mim olan Rahim'in Mim'den sonra saltanatına işaret ediyor. Bunu gözetle ondan önce gelen Mim'den sonra olduğunu göreceksin. Del ve Sin'de Cim, Del, Sin benzeridir. Bunu düşün doğruyu bulacaksın. Selim hatem anında iş derinliklere varsın diye gizliliği gerekli kılıyor. Bu sözde son sultana işaret vardır. Çünkü onun saltanatında çok ihtilaf ve

---

[156] Burada Fatih Sultan Mehmed Han'ın İstanbul'u fethine işaret vardır.

açıklanmayacak mühim şeyler vardır.[157]

"Zamanın Hı'sı ve Del'in bitiminde, tekrar eden olaylar fa'nın üzerinde gerçekleşir ve o, insanlar gafilken yedi önderle beraber kıyam eder. Onları hikmet ehli bir zat yönetir." Bu söz, en büyük yüzüğün sonuncu, arkadaşı yedi önder kişi ve ona bey'at edenlere işaret eder. Bunu düşün doğruyu göreceksin. Sultan Ahmet [158] tüm sultanlara hükmedince sözü Arap bölgesine hâkim olunca Osmanlı Devleti'ne işarettir. Kinane kalkanının kasimi Kinane'de durduğu müddetçe Kaf harfinin konağına işarettir. Bu onlar için kalkandır. Kinane bölgesinin halkına uzunluk ve genişlikte yeşeren hanzal ağacından dolayı yazıklar olsun. Bu Mim, Vav, He, Mimdir. Ha, Vav, Del, Vav, Ayn, Vav, Ra, Zel, Vav, Lam, Vav, Ha, Vav, Be bu harfler hanzal ağacının yeşeren dallarıdır. Bu sayılardan bunların tefsirini öğren bununla kişileri tanırsın.

"Elif, Lam, Mim. Rumlar yenildi. (Arapların bulunduğu bölgeye) en yakın yerde onlar, bu yenilgilerinin ardından mutlaka galip geleceklerdir. (Bu da) birkaç yıl içinde (olacaktır). Onların bu yenilgilerinden öncede sonrada emir Allah'ındır ve o gün mümin-

---

[157] Burada kastedilen Sultan Altıncı Mehmed Vahdeddin'dir Allahu âlem.

[158] Ahmed ile Hamid aynı kökten gelmektedir. Eğer burada biz direk Sultan Ahmed'i anlarsak, onun döneminde Arap diyarlarında bir ayrılma veya isyan vaki değildir. Acem diyarları karışıktı. Hâlbuki Araplara kendisini sevdiren ve beyatını kabul ettiren Sultan Hamid'dir. Zaten yukarıda paragrafta isyan eden yedi kişilik bir ekipten, sözleri dinlenilen bir kadrodan bahsedilmektedir.

ler sevineceklerdir. Bu da Allah'ın yardımıyla (olacaktır). Allah dilediğine yardım eder, galip kılar. O çok güçlüdür, çok merhamet edicidir. Allah'ın vaadi budur. Allah vaadinden caymaz. Fakat insanların çoğu bilmezler." (Rum Suresi, 1-6).

Bu ayetlerde Osmanlı Devleti'nin zamanına işaret vardır. Bu sayıya göre çıkarılan isimler kendilerine mahsus zamanlarda saltanatlarına göre kısımlanırlar. Bu ayetin sayılarında tam bir ittifak gördük. Çünkü bu onların durumlarını içinde barındırıyor. Bunu düşün sırrını öğreneceksin. Bu da onun taksimidir.

Elif, Lam, Mim, Ğayn, Lam, Be, Te, Elif, Lam, Ra, Vav, Mim, Fe, Ye, Elif, Del, Nun, Elif, Lam, Elif, Ra, Dad, Vav, He, Mim, Mim, Nun, Be, Ayn, Del, Ğayn, Lam, Be, He, Mim, Sin, Ye, Ğayn, Lam, Be, Vav, Nun, Fe, Ye, Be, Dad, Ayn, Sin, Nun Ye, Nun. Onların bu yenilgilerinden öncede sonrada emir Allah'ındır ve o gün müminler sevineceklerdir. Bu da Allah'ın yardımıyla (olacaktır). Allah dilediğine yardım eder, galip kılar.

Ayetin taksimini öğrenmek istiyorsan, sayılar toprak unsurunun harfleridir. Lakin kendi sayılarından en azıyla değiştirilir. Bunu açıktan söylemek mümkün değildir. Bunu düşün.

Denildi ki, Kinane'de[159], Mim'in Del'i katletmesinden

[159] Kinane, Hz. Peygamber Efendimiz'in büyük atalarından olup, saha sonra müstakil bir kabilenin ismi olmuş ve İslam'ın gelip yayılmasından sonra Filistin ve Suriye'ye yerleşmişlerdir.

sonra fitnelerin kapısı açılacak, bu fitne kapıları sayıların düğümleri tamam oluncaya, arkadaşları onurlu (ve asaletli) olan halkın efendisi zuhur edinceye kadar kapanmayacak. Bu sözde, defalarca tekrar edecek cinayetlere işaret vardır. Çünkü şöyle demişti: "Mim'in Del'i katletmesinden sonra İbrahim'in de öldürülmesiyle cinayet (ve suikastlerin önüne geçilmeyerek) ihmal edildi." Anla! Sayıların düğümlerinde vukuu tekrar eden önemli olaylara işaret vardır. Ancak fitne çıkmasından korktuğu için bunları açıklamamıştır.

Denildi ki, kalem erbabının (hüküm verenlerin) nakz ve ibram[160] ile münakaşa ederek vakit geçirdikleri zamanda senin gözetlemekte olduğun Rahim'in kapısından büyük bir iş getirerek "mim" gelecek.[161] Bu, Kinane ehline Allah'ın bir lütfu olarak aynı zamanda iki güneşin alametinin ortaya çıktığı zaman olacaktır. İşaret: kalem erbabının nakz ve ibram ile meşgul oldukları bir zamanda mülk kapısından büyük bir mim'in geleceğine işaret etmektedir. Görevden alma ve atamalar, giriş çıkışlar, çözme ve bağlamalar olacaktır. Bu işaret, ayet-i kerimenin ortasındaki düğümde bulunmaktadır. Kinane'ye gelir. Onun eliyle ha'nın kapısı açılır, fethedilir. Bunu düşün...[162]

---

[160] Nakz: Mahkemenin hükmünü bozması. İbram: Mahkemenin hükmünü kesinleştirmesi.

[161] Mehdi Aleyhisselam'dan bahsediyor.

[162] Burada kastedilen mim, **Mehdi Aleyhisselam**'dır. Allahu âlem.

Sin'in Arap topraklarını fethetmek için kıyam etmesi, anlaşma yapmış olan (bir başka) Sin'in Konya'da kıyam etmesine kadar... **İşaret:** Feth'in ve hatm'in sin'ine işaret eder. Bu sin ortaya çıkar ve Rum topraklarından olan Konya beldesinde mim'e biat eder.

Denildi ki, Yönetim akrabalara geçtiği zaman Belhî olayı olur. Belhî Maveraünnehir'de harekete geçer. Fethe kalkışır. Ancak şehre giremez. Zira vakti dardır. **İşaret:** Son mim'in[163] ortaya çıktığı ilk zamanlarda Maveraünnehir'deki Belh'te olan bir olaya işaret etmektedir. Bu da vad edilen sin'dir. O, aslen Süfyani'dir. Anla...

Denildi ki, duyuru ve şahsiyetlerin işaretinde, hepsi aynı ırktan olmayan şerefli adamlar vardır. Onların başı aslen Rumî olan Selim'in mim'idir. İmam'ın cifrinde din diye kendisine işaret edilmiştir. Saltanat sahibidir. İsmi kayıt altındadır. Zikri de geçmiştir. **İşaret:** ayet-i kerimenin başından ve sonundan, düğümlerinde belirlenen ismin harflerinin dizilişine işaret vardır, düşün...

Denildi ki, Şecere kitabında dairenin nüshalarının birinde Arap yarımadasının fethine işaret vardır. **(İzah)** Bu değişik sığalarda ve yerlerde zikredilmiştir. Ancak en doğrusu bizim asıl nüshaya mukabele ederek bulduğumuzdur. Rum'un kıyamının olduğu yerde Rahim'in tahta çıktığı zaman buna işarette bulunmuştur. Fethin tamamlanması hususunda farklı görüşler vardır. Zira düğümlerdeki sayıların birbiriyle irtibatı yoktur. Doğru olan ise

[163] Burada kastedilen Sultan Vahdeddin Han'dır.

ğayn'ın nun'unun vav'ının yılında olmasıdır. Anla...

Denildi ki, elif lam rı rı ye hı (el merrîh المريخ) **İşaret:** Ra te olduğunda, vadedilen kıranı gerektiren sayıya işaret vardır. Ra'nın te olması ra'nın tekrarı ile olur. Zira iki ra te harfi kabul edilir. Te, hı ile beraber ğayn olur. Geri kalan harfler ayetin düğümlerinden sayının tamamlanmasını gerektirir. Zira ayet-i kerime geldiğinde onun sayılarına derinlemesine bakarsın ve özetle veya ayrıntılı olarak anlarsın. Ayetin içerdiği tüm sırları, şehirlerde meydana gelecek olaylardan anlattıklarını fark edersin. Meşayıhtan kimisi bu ayetin sayılarını toplamış, düşürmüş, geciktirilmesini münasip olanı bırakmış, bazısı onu ukud ve adedlere ayırmış veya her düğüm için kendi başına kaim olan sayılar belirlemiş. Ancak bunu (sayıları) şu yollarla yapmışlardır: -Tevlid- üreterek çoğaltma, -Kesr- kırarak. -Bast- yayarak genişleterek ele alma şeklinde yahut bu sanatın sîğalarından bir sîğa (terim) kullanarak yapmışlardır. Bu konudaki malumat gerçekten çok fazladır. İleride bunları sana inşallah açıklayacağız.

Denildi ki, Kinane'nin kalkanını ayırdı. İşaret: bu ibarede harflerde gizli büyük bir sırrın varlığına işaret vardır. Bunun görünen kısmı kaf ve mim'dir. Ta ki devri bitene dek... İsminin sayısı zıddiyet hükmünde olan bir harf ortaya çıkar. Bunun manası şudur ki; zahir olan zıttın isminin evvelkisi onun isminin harfleri ile tam bir sayı olur. Zıddiyet ile ortaya çıkmasının anlamı kaf harfinin üzerine bulunduğu halin zıttını kasdetmektedir. Bu zıt ortaya çıktığında onun isminin sayısı olan rakamda (tarihte)

onun işi (devri) de biter. Düşünürsen bulursun...

Denildi ki, Büyük dairede mim mim ye ayn vav ayn ha ye vardır. Bu harflerde Kinane yerlilerinden kişilere beliğ bir işaret vardır. Zira onları dairenin iç kısmında, köşeleri ile kenarların arasında zikretmiştir. İşaret Ayetin kesr ve bast payından artan (rakamdan) çıkan sekiz kişiye işaret vardır. Diğer unsurlara nüfuz sahibi olan kapsayıcı harf Kinane'de ortaya çıkınca, Ayetin son düğümünde bu ortaya çıkar. Bu kişiler, onun torunları ve destekleyicileri olmaktadırlar. Bu ise kıran mizan kubbesinde onlara yardım ederse gerçekleşebilir. Anla...

Denildi ki, Kinane'de Kinane'de hanzala ağacı bittiği zaman nifak meyveleri verir, ayrılık doğurur, arkadaşlar arasını ayırır, uğursuzluğu uzak beldelere kadar yayılır. İşaret: Burada Şecere kitabındaki şahısları tanıdığın zaman anlayabileceğin güzel bir işaret vardır. Başka ağaçların değil de özellikle hanzala ağacının zikredilmesinde de bir şifre vardır. Çünkü o ağaç sadece bazı kişilere fayda veren bir ağaçtır. Genel olarak herkesin işine yaramaz. Zira hanzalayı bazı insanlar ve hayvanlar kötü görür. Burada işaret zemm (kötülemek) içindir. Medh için değildir. Bundan dolayı zikrettiğimiz nifak, ayrılık, arkadaşların arasının bozulması, bu fitnenin başka beldelere sirayet etmesi meydana gelir. La havle ve la kuvvete illa billahil aliyyil azim.[164]

[164] Ahirzamanda düzenin bozulacağını, düzeni bozanın Kinane bölgesinden çıkacağını anlatmaktadır.

Denildi ki, Adaletin çıkışıdır. Zulüm ve yok oluşun ortaya çıkışı değil... İşaret: birinci ve ikinci olmak üzere iki müddetin belirmesine işaret vardır. Fetih yapan sin'in ismi üzere fazla gelen harflere tenbih bölümünde bundan bahsedilmişti. İleride daha da açıklayacağız. Bil ki fetheden sin, birinci müddet olarak kabul edilmiştir. Bu müddet, onun isminin sayısında net olarak (ziyadesiz) mevcuttur. Bu müddet, onunla (sin ile) kahire fethedilip zamanın sahibinin elinden çıkana (kaybedene) kadar olan zamandır. İşaret edilen çıkış yılından gayeye (sonuç) kadar, camid olan Elif ve Nun'un sayılarıdır. Bu ikinci müddetin tamamlanmasıdır. Biz bunu Selim'in oğlu Süleyman'ın isminde yazmıştık. Zira biz artan 51'i ancak Süleyman'ın ismi ile iki müddette (191) de bulabiliyoruz. Bunlardan birincisi 140 ikincisi 51'dir.

Birinci müddete gelince: O müşareket (ortaklık) olmayan safî müddettir. İkincisi ise: Başkasının tasarrufatı (etkisi) müddetin içine giriyor. O da, en büyük mim'in mührüdür. Bil ki bu çıkış cifr sırlarının bilgilerinden haberi olmayanların sandığı gibi göründüğü gibi bir çıkış değildir. Bu sebeple bu dairede şöyle dedi: "Adalet çıkışıdır. Zulüm çıkışı değildir." Zira zeval çıkışı ne kalır ne de gider. Adalet çıkışı ise; kalır ve gider. Çünkü Tasarruf (hüküm) olduğu gibi kalır. Sadece zulüm sıfatları adalet sıfatları ile değişir. Buna şu sözüyle işaret ediyor: Hatm olan mimde yeryüzü adaletle dolar. Daha önce zulümle dolduğu gibi...

Amma işin gerçekleştirilmesi Osmanlı Devleti'nin pa-

dişahlarının koyduğu asıllar ve kaideler üzerine gerçekleşir. Zira onların devleti bu adamlarla ayn'ın şın'da zuhuruna kadar devam edecektir. Bu literatürde itimat edilen bir şeydir. Cifr ile uğraşanlar arasında da bu meşhurdur. Eğer bu çıkış zulüm çıkışı olsaydı bundan tamamen bir yıkılış meydana gelmesi gerekirdi. Ve aralarında kaim olan mim çıktığı zaman, güç yetiremeyeceği adalete zıt şeylerle itham edilmesi gerekirdi.

Yeryüzünün adaletle dolacağına icma edilmiştir. Çıkışın manası için, zulmün adaletle değiştirilmesinden başka bir mana kalmamıştır. Asıl nüshada "Adalet çıkışıdır. Zülüm çıkışı değildir" demekle işaret ettiği şeyi anla...

Denildi ki, Bunu senin için açıklayacağız. **İşaret:** Çıkartma işini nasıl yapacağını sana kurallarına uygun ve en güzel şekilde tarif edeceğiz. Ayetten bir şey çıkarmak istediğinde her unsurun tabiatının harflerini müstakil olarak bir araya getir. Sonra bu toplamın sayısını al. Sayının miktarı üzerine bir cetvel hazırla ve onun konuşmasını iste. Ayetten kastedilen manayı sana konuşacaktır. Bu tüm vecihlerin (görüşlerin) en doğrusu olan vecihtir. Diğer bir vecih daha vardır ki o da şudur: adı geçen harflerden toplanan rakam bir çıkarmada çıkarılır veya sayıları bir toplamada toplanır. Üç kısma taksim olunur. İki kısma dağıtılır. Bir kısım alınır. Miktarınca onunla cetvel yapılır. Bundan 12'şer 12'şer toplanır (devşirilir). Sıraları tamam olunca sana istenilen anlamı söylediklerini göreceksin. Allah Tevfik edendir. Buna hiç şüphe yoktur.

Bil ki bu devletin asil bir soyu ve yüce bir mertebesi vardır. Bu asalet ayet-i kerimedeki şu bölümdedir: "**Sonra biz kitabımızı seçtiklerimize miras bıraktık.**" **(Fatır Suresi, 32)** Bu ayetin manasına onlarda girerler. Zira onlar da, ayetin işaretiyle ümmet-i Muhammed'dendirler. Şüphe yoktur ki onlar ayetin kapsamına girmektedirler. Zikredilen asalete şu ayette de işaret vardır: **"Andolsun, Zikir'den (Tevrat'tan) sonra Zebûr'da da, "Yere muhakkak benim iyi kullarım varis olacaktır" diye yazmıştık. Şüphesiz bunda Allah'a kulluk eden bir toplum için yeterli bir mesaj vardır." (Enbiya Suresi/105-106)**

Liyakat meselesine gelince Osmanlılar sahabe ve tabiinden sonra başka devletlere nispetle en layık olan devlettir. Zira haklarında övgü varid olmuştur. Şeriata uymaları, ibadet, hizmet, namaz, oruç, hac, cihad, cemaate devam, sünnete uyma ve güzel itikada sahip olma gibi hasletleri vardır. Onlardan önce geçen devletlerde bu özelliklerin tam olarak var olduğu çok az görülmüştür. Ayetteki "le belâğan" ifadesi beklenen vaktin bilgisine işaret etmektedir. Bu onlara şeref ve yücelik olarak yeter. Kim ki Allah onu uyandırır ve basiret gözünü açarsa görür ki; (salahiyyet) liyakatli olma özelliği onlarda açıkça görülmektedir. Bu Allah'ın izniyle ilerde ortaya çıkacaktır ve devletleri ortaya çıktığında bunu izleyeceksin.

Söylenmeden geçilemeyecek çok önemli bir şey daha vardır ki Sahibu'l Asl, Hutbetü'l Beyan'da bu devletin çıkacağını açık bir şekilde anlatmış ve işaret etmiştir. Bu

devletin tam olarak ortaya çıkışının başlangıcı, be kef zı'da, ortaya çıkışlarının sona ermesi de dal sin gayn'da olduğunu söylemiştir. Ve onların hızlıca dünyanın çoğuna hâkim olacaklarına, kendileriyle mücadele edenleri yeneceklerine, orduları büyük adaya kadar yürüyecek ve orda son bulacaktır. Allah, mim ve ha'nın eliyle işaret edilen manaya ait olan şehirlerden birisi olan o adanın fethini nasip edecektir. Mim, teslim alarak, diğerini büyük bir savaş ile, bir başkasını şefkatle severek ve ötekisini büyük bir korku salarak fetheder.

Denildi ki; dedi ki bu durum sarı kâfir ve sarı dağ ortaya çıkacağı zamana kadar devam eder. Orduyu nehrin kalesine toplar. Gemilerle ve Arap atlarıyla sadrın mim'i onun karşısına çıkar. Sarı kâfir boğulur. Ordusu helak olur. Allah mim'e yardım eder. Bunun doğrulaması ayet-i kerimenin düğümlerinden bir düğümde vardır. Bunun taksimi için yararlı bir diğer kaide daha söyleyeceğiz ki onda büyük bir belagat vardır. İyi bir şekilde bunu anladığın zaman onun sırlarını çözersin, manası ortaya çıkar, hakikatlarının vecihlerini keşfedersin. Her bir düğümde harflere yerleştirilen bir kısım sırlar vardır. Bu cümlelerden her bir cümlenin ifade ettiği şeyde olaylara delalet eden harfler vardır. Bu olaylar o zaman engelsiz bir şekilde ortaya çıkar. İşte şu taksimin sıfatları: elif lam mim, ğayn lam be te, elif lam rı vav mim fe ye, elif dal nun ye, elif lam elif rı dad, vav he mim mim nun be ayn dal, gayn lam be he mim, sin ye gayn lam be vav nun, fe ye, be dad ayn, sin nun ye nun, öncesinde de sonrasında da iş Al-

lah'a aittir. O günde müminler feraha ereceklerdir. **"Allah'ın yardımıyla. Dilediğine yardım eder." (Rum Suresi, 5)** Bu, kavrayan kimse için birinciden değişik bir yolla hususi sayıların hususi taksimidir.

Her bir cümleden daha önce zikredilmiş malum olan müddetlerden bir müddetin sayılarını alır. Avama bunların keşfini haram kabul etmişlerdir. Bu işin ehli olan kişilerden bunların açıklanmasının gerektiğini söyleyen hiç kimse olmamıştır. Bu müddetleri çıkarmak, olaylarını açıklamak için girişimde bulunanları görmüştük. Böylece, yeni başlayanın kaideleri ve usülleri anlamak için çaba göstermesine gerek bırakmamıştır. Ona (yeni başlayan için) her şeyden haber veren harflerin batınından acayip ve garip şeyler zahir olur. Bu konuda harika yazılar yazılmıştır. Onlarda takdir edilmiş dönemlerin müddetlerinde, şahısların isimleri zikredilmiştir. Ona tam olarak açıklığa kavuşur. Bu takdir edilmiş müddetten sonra sayılar tersine çevrilir. Şu kavl-i şerif ile işaret edilen amacın merkezine onu yoğunlaştırmıştır: **"Sûr'a üflenir ve Allah'ın dilediği kimseler dışında göklerdeki herkes ve yerdeki herkes ölür." (Zümer Suresi, 68)**

Sonra şu ayet-i kerimeyle ona işaret edilen amacın amacına geçiş yapıyoruz: **"Sonra ona bir daha üflenir, bir de bakarsın onlar kalkmış bekliyorlar." (Zümer Suresi, 68)** Bu ayet-i kerimenin sırrına vakıf olan kişi işi olduğu gibi anlar. İnsanlık çağının gizli ve açık tüm sırlarını keşfeder. O kişiye bu sırrı örtüp gizlemesi vaciptir. Çünkü bu örtüyü kaldırıp ortaya çıkardığı zaman hissiyat

dairesinde yaşayanlara (avama) zarar dokunmuş olur. Çünkü bu örtü onlar için bir rahmettir. Yoksa yaşantılarının işleri bozulur. Güçlerinin yetemeyeceği rüyalara gözlerini dikmeye başlarlar. Gizlemek açıklamaktan daha faziletlidir. Hakikat erbabı çeşitli yollarla bunları üstü kapalı olarak ifade etmişlerdir. Tabilerine sadece usûl bilgilerini aktarmışlardır, bu da anahtar bilgilerdir. Ve şunu öğretmişlerdir ki onları takip eden ve onların yolundan gidenler, basiret gözüyle baktığında bu usûllerin içeriğini rahatça görürler. Bu mukteza ile fertlerde hikmet ve marifet oluşur.

İnsanlar genel olarak kendileri hakkında daha yararlı olanla meşgul olurlar. Buna şu ayeti kerimede işaret edilmektedir: "**Birbirlerine iş gördürebilmeleri için...**" **(Zuhruf Suresi, 32)**[165] İçinde hayatları (kaim) olan kevnî maslahatlarda birbirlerinin işlerini yapmaları ve birbirlerinin hizmetlerini yapmalarıdır. Genel olarak cumhur insanları yöneten şey, himmetlerin-gayretlerin hareketlerini dürten emeldir. Bu da isteklerin değişik oluşuyla (insanlar arasındaki) sınıf-mertebelerin oluşturulması içindir. Zira öz bir olsa da hüküm farklı farklıdır. Burada saltanat emeldedir. Çünkü o mutlak olarak varlık mertebelerine hâkim olan vehim nuru ile onun değiştirme gücünü idare etmektedir. Emel, kişiyi dereceleri yaşatmaya yönlendirir. Vehim ise isteklerinin kaybolup gitmesinden korkan-

[165] Ayette suhriyyen kelimesi geçmektedir, burda aynı kökenden olan teshîr kasdedilmektedir. Teshîr kelimesi iş gördürme, hizmetine vermek, kullandırmak, yarayacak hale getirmek, işletmek gibi manaları ifade ediyor.

ları bir an önce elde etmeye sevk eder. Emel olmasaydı yeni hiçbir şey olmazdı. Vehim olmasaydı korku olmazdı. Bu ikisi birbirinden ayrılmaz iki büyük melekelerdir. İnsanlık ülkesinde, bu iki melekenin de ötesinde bunlardan daha büyük olan yakîn vardır. İnsanlık suretindedir. Yakîn, emel ve vehm'e galip gelir ve onları tamamen sarıp sarmalar.

Onun bu surette olması, büyük bir kaide üzeredir. O da zevk'e götüren imandır. Zevk, şevke götürür. Şevk de aşka götürür. Aşk keşfe, keşf sübuta (kuşkuya yer bırakmayacak şekilde olan), sübut rüsuha (kalıcı ve derin bilgiye), rüsuh da şu ayet-i kerimenin işaret ettiğidir: **"İlimde derinleşmiş olanlar, "Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır" derler." (Bakara Suresi, 7)** Bunun erbabı ehl-i temkin olanlardır. Onlar ki; işi olduğu şekliyle anlarlar. Mücmelini (kapalı olanını) açıklarlar. Açıklanmış olanını kısaltırlar. Onlar perdelerin arkasındakilere bakarlar. Sırlardan aşikâre olanı da gizli olanı da izlerler. Boş durmaksızın mutlak mertebeler ile kâimdirler. İsimlerin tecellilerinin sırlarına ulaşmışlardır. Büyük korku onları bu durumdan çıkarmaz. En açık kaygı ve tedirginlik de onların batınlarını (kalplerini) değiştirmez. Zira onlar kaderlerin meydana geldiği, karanlıklar ve nurların göründüğü mahallerdir. Hızır çeşmesine ulaşmışlardır. Ondan kana kana içmişlerdir. Olayların meydana gelme sebeplerinin sırları kendilerine yaratılış dairesinde açığa çıkmaktadır. Onlar bu yönden beka derecesindedirler. Onların dışındakiler onlara tabi oldukları derecede onlar kadar

olabilirler. İşte bununla farklı ayetlerde işaret edilen feleklerin değişmesiyle gerçekleşen iktiranların (yaklaşma makamı) hükmünce olayların ortaya çıkma sırrı sana aşikâr olmaktadır.

Bu konu burada bitince biz asıl konumuza dönelim. Konumuz Şecere kitabının remzlerinde işaret edilen olayları açıklamaktı. Allah'ın yardımıyla deriz ki -Allah seni ismet ile desteklesin- cifir hazinelerine ve hurufi sırlara vakıf olan fazilet sahibi bazı zatlar büyük külli olaylarla ilgili çok güzel kitaplar kaleme almışlardır. Bu kitaplar Ebu Câd'ın (Ebced) harfleri üzere telif olunmuşlardır. Dünyadaki olaylara mutabık olarak yazılmışlardır. Zira her bir kutr için Ebu Cad'ın harflerinden bir veya iki harf üzere bina edilmiş bir kaide ihdas edilmiştir. Her bir asır için görüntüsünün tabiatına ve o asrın aslının kabiliyetine uygun olarak bu 29 harften münasip olanı verilmiştir. Hiçbir devirde bir olay yoktur ki bu harflerden ilgili olanın sırrı tecelli etmeden gerçekleşsin. Bunun durumu daire olan değil de kare çizimde gösterildi. (aşağıda) içine bir çizim daha eklenerek altıgen yapılmıştır. Burada sadece olayların isimlerinin o zamanda yaşayan şahısların suretlerindeki tasavvuru gözetilmiştir. Sadece isimleri açıklamaktan kaçınılmıştır. İlgili iş hakkında çizilmiş daire diye adlandırmıştır. Bu çizim de şudur:
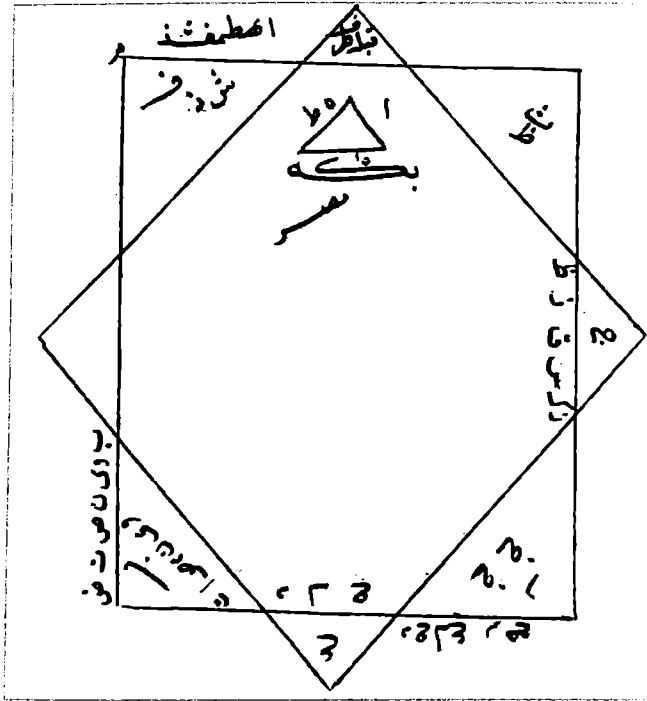
Her bir harfe tek olarak bak. Merkezini öğren. Her bir noktadan ortaya çıkan bir şeyin isminin noktasını al. Bunları yaptığında önünde harflerin ve sayıların duvarlarında anlatılan külli olaylardan bölümleri anlayacaksın. Bil ki işe başlamak mihraba (neticeye) ulaşmanın esaslarındandır. Elif, he, tı, mim, fe, şın, zel, sağa doğru zı'ya yönelir. Hareketin medarı olan hava unusurunda bu (zı harfi) ğaye (amaç) harfidir. Bu daireyi dörtgen ve sekiz köşeli olarak gördükten sonra, ben de aşağıda göreceğin gibi başka bir şekilde dörtgen olarak çizmeyi seçtim ve harfleri her dört köşelerine taksim ettim. Anla!
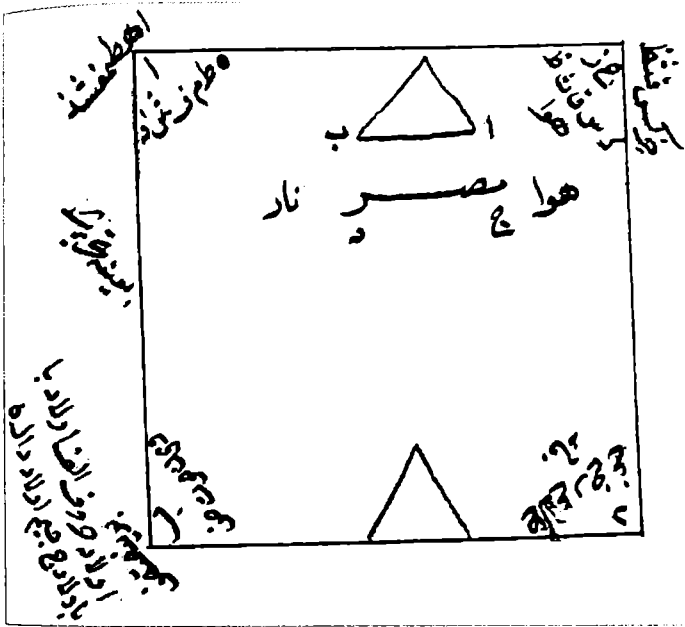
Bazı arif zatlar bundan haberdar olduklarında, bunda bulunan acayip ve değerli sırlardan dolayı şaşırmışlardır. Köşelerin her birinde 7 adet tabiî harfler vardır. Bunlara bağlı olarak doğanların sayıları alınır. Sonra bir seferde toplu olarak toplanır. Talip bununla uygun cetveli oluşturur. Cetvelin konuşmasını talep eder. O cetvel de, ona bu rükne (köşe) ait olan vakitteki olayı söyler. Bunu düşün. Gereğince amel et ki doğru yola erişesin.

Ey kemale ermek isteyen mürid! Bil ki ancak her kalbin takat getiremeyeceği bir geçit önünde bulunmaktasın. Bu geçit harflerin sırlarını anlamaya erişmek için engellerin en büyüğüdür. Buna "ortak geçit" denilir. Zira bazen kutrlardan (köşegen dairedeki çap veya bölge) bir kutur-

da iki harf arasında ortaklık gerçekleşir. Bu geçitten kurtulmanın yolu iki harfin sayılarını almak, misliyle çarpmak, sonra toplamı yine misliyle çarpmaktır. Ortaya camit bir toplam çıkacaktır. Bu toplamı 99'dan çıkar. İşte o kalan sayı ortaklığı kabul etmeyen sayıdır. Bununla onun kutrunun üzerine hükmet. Bu büyük ve kıymetli bir kuraldır. Bununla amel edersen doğrusunu bulursun.

Bil ki; Bir kaç senenin sayıları tamam olunca, he mim be ayn mim kapısı açılır. Bunun fethedilebilmesi için de malum vakte kadar peyderpey, daima artan bir takım sıkıntıların meydana gelmesi gerekir. Bunlardan birisi, Ze nun'un içindedir. İtaatsizliğin oluşmasıyla insanların birliğinin bozulması, özellikle sayıları 10 olan 4 harflerin içindedir. Çünkü bunlar işaretin zuhur etmesinin aslıdır. (Aralarında) Seçilmişler olmasaydı, şerliler helak olurdu. Yuvalardaki kuşlar olmasaydı gidecekler gider, yaşayacaklar yaşardı. Göçmüş olan Kaf evleri harab eder. Kaim (duran) Kaf ise onuru (asaleti) devam eder. İnsanlar serkeşlikten ve kadınların erkekler suretinde görünmesinden hüzünlendiler. Bu ne büyük vebaldir. Sihirli gemiler denizlerdeki adaları fetheder. Mısırlı ha, Rum ehline baykuş (uğursuzluk) ile beraber ortaya çıkar. Orada (savaşta) neler olduğunu bilmediği halde, Sin harfi cim'i savaşa sürer. Mim harfi ki bunun durumu yücedir. Mimin şahısları mim'de sayıldığında hayırlıların kuvveti artar.[166] Şerliler yok olur.

---

[166] Mehdi Aleyhisselam kastedilir.

Ey uyuyan, uyan, gafil olma. Ey bu işe merak eden kişi! Zira sana seslenilmekte. Öğretinin sırrınca mim ortaya çıkınca Kinane büyük bir sorunla sarsılır. Doğudaki şimşek çakması olayında, göz'ün kararıp söneceğinden şüphe olmadığı gibi gizli de değildir. Ha'nın mim'e karşı çıkması tarafları harekete geçirir. Han'ın Karaman mim'ine karşı çıkması da, sarayın sahibini Van'ı talep etmek için hareketlendirir. Malik olan ülkenin sahibidir. Onun vaktine zıt olan da haliktir (yok olur). Padişahlara ancak köleler hizmet eder. Kahire ancak zahir olan toplulukla imar edilir. Ey Hava'nın üçüncü unsuru, o yüksek ses olmasaydı sen aldananlardan olurdun. Ey Ateş unsurunun üçüncüsü sen utanç bir durumdasın. Ey su (unsurunun) dördüncüsü, muhakkak ki sema şöyle bildirdi: Haddini aşan kimse (hedefinin) zıddına ulaşır. Zalim kişi (kadın) ona hükmettiği zaman Kahire'ye yazık olacaktır.

Dabbetül arz'a gelince, o uzun ve geniş bir şeydir. Sersemlik varsa nasıl güzel bir hayat yaşanabilir ki? Kalpler dağılınca bedenler de dağılır. Hizmetçiler artınca şehirler de mahvolur. Hazineler çoğalıp dolduğu zaman memleketler harap olur. Kabirler (ölümler) çoğaldığı zaman olaylar hükmetmeye başlar. Nun ile sin arasında güzelleştirmeler çirkinleşir (aralarındaki iyi haller kötüye döner.)

Ancak biat anlaşması küçük bir yerde olması sahih değildir. (mal mülk ile beyat sahih değildir manası da muhtemeldir.) Eman (güven) ancak duru ve sakin bir zamanda olur. Fırkaların ihtilafıyla dağılmalar-kopmalar

başlar. Kıskançların çoğalmasıyla bozgunculuğun hükmü ortaya çıkar. Kinane ise hıyanetten salim olduğu takdirde güvenin yuvası-yurdudur. Zira oradaki adamlar hedefi vuran ok gibidir. Gözleri keskindir (uyanıklar.) Baykuşun fikrine muhalefet ettikleri takdirde zaman onların lehine olur. (İşlerinin) karışık olmasının sebebi ihmalkârlıklarıdır. Mimin sıcaklığı çok olursa her alçağı yakar. İstişareye gelince, onda (konuşulacak konularında) utanılacak bir durum yoktur. Zira ittifak dostların gücünü birleştirir. Uyuyan kişinin uyanmasıyla mutluluk daîm olur. Kinane'de olan her tahrik, Kaf harfinin yuvasının şerriyle, tarafları toplamasıyla, adaleti tesis etmeyi ileri sürmekle ve kuşatıcı olmak sırrıyla fitneci bir topluluk tarafından gerçekleşir. Kuşlar kafeste olduğu halde kurtuluş nasıl olabilir ki?! Hüküm gelince kurtuluş yoktur. Ey ayaktaki uyu. Ey uyuyan ayağa kalk! Ey kapının sahibi arkadaşlarından sakın. Muhafızlarına ikram et. Ey Mısırlı! Saraylılarla arkadaşlık yapma. Zira o vefasızdır. Amacı kaçmaktır. Döngü (zaman) onun aleyhinedir. İşte bunların tamamı divandaki iktiranın ve ayın durumu olduğu gibi Müşteri (jüpiter) yıldızının Keyvan (Satürn) yıldızıyla karşılaşmasıdır. İnsanlar istemediğini yapmaya mecbur olduğunda, (havasızlıktan veya suda) boğulmalar ve papazların vesveseleri çoğaldığında bunu gözetle. Ğaynın sayısı tamam oldu. Anla... Anladığında da gizle. Mim'in, kaideleri tamamlandığında, gücü tam olduğunda mim mim mim mim'e yardım ettiği zaman ona tabi olman gerekir.

Bil ki; bu işaretin tamamı nun'dan sin'e kadar olanların arasındakiler için (geçerli olup) iki büyük kavuşum arasında gerçekleşir. Sin'in elif'inde, yeşil dağın üzerinde kırmızı yıldızın ortaya çıkışı vardır. Sahradan ve şehirden bakan herkes onu rahatlıkla görecektir. (Şu var ki;) Bu yıldızın hizmetçilerinin bu sırları açıklamaktan kaçınmalarından korkulur. İki grup toplandığında, kargaların (şer odakların) fikirleri bir olduğunda, bedevi (araplar) zulüm yaptığında, Asvan kapısında kurbanlar kesilir. Kinane korunmuştur. Sırları gizlidir. Birisi oraya her girmeye çalıştığında veya bir fasık oraya yönelip elde etmeye giriştiğinde, doğunun ve batının rabbi tarafından delici ateşi olan bir yıldız üzerine atılır. Zira onun direkleri ayaktadır. Yardımları devam etmektedir. Orası mübarek bir beldedir ki ortaklık kabul etmez. Kafdağı onu her yönden kuşatmıştır. Orası şerefli nesilleri terbiye etmek için bulunmaz bir yerdir. Onun durumunu ifşa edecekler ve haberi (her tarafa) yayılacaktır. Kinane'nin ortasında onu gözetle. O orayı (tamamen) kaplamıştır (hâkimdir). Ancak onu tam olarak belirtmek gerekirse, Onun zamanı Sindir.

Amma ateşin dördüncüsüne gelince memleketleri koruma ona aittir. Nifakı terk etmek üzere bir ittifak gereklidir. Dal sin ğaynın sayısında yardımın sırrı ortaya çıkar. Bu da yardımın en doğrusu-yerinde olandır. Çünkü malum vakit ve vukuû vacip (kesin) olan kaderin zamanları yaklaşmıştır. Dal sin gaynın sayısı bitince mimin güzel kokusu yayılır. Onu ancak akl-ı selim sahibi iyi kişiler

koklayabilir. Emaneti korumak için hazırlandırılmış Kinane'nin oklarından başka daha layık olan yoktur. Ğayn'ın Ayn'ında matlub olan hazırlık ile yeryüzü düzeltilir. Her seveni sevilen hükmeder. Bu, harflerin sayılarına göre ve cumhurun üzerine ittifak ettiği kurallara göre bize haberler veren harflerin ifade ettikleri bir manadır. Allah'ın (celle celaluhu) kudretinin açığa çıkardığı harflerin ve sayıların sırlarına karşı uyanık ol ve anla!

Şecere-i Numaniyye dairesini anlayabilen bazı kimseler konuştular. Onun işaretlerini kaleme aldılar. Sırlarını Harf ilmi yoluyla izhar ettiler. Şöyle ki camit olan gayn hakkını alınca peşpeşe gelen olaylar nedeniyle Kahire'nin durumu değişecektir. Orada yaşayanların düzeni bozulacaktır. O zamanların kültürü değişecek. İhtilaf ağacı orada büyüyecektir. Her tarafı kapsayarak dalları yayılacaktır. Mücevherlerin ve sedeflerin arasında birlik olmama (ayrılık) meyvesini verecek. Bu hanzal ağacıdır ki nefisler[167] (insanlar) onu kerih görürler ve tiksinirler. Onun ortaya çıkışıyla zulümler ve vergiler de yayılır. Eşanlamlı olan Tı harfi (hükümde) çok kalmakla (olaylar) tekrar eder.

Sarsıntılar aynı, davranışlar-tutumlar ise birbirine (benzer) yakındır. Bu sarsıntılar öncekiler üzerine bina edilmiştir. (Yani bir önceki olay bir başka hadise doğur-

[167] Çirkinliğiyle meşhur olan ağaçtır. Edebiyatta kötü şeyleri ifade etmek için de kullanılır.

maktadır). Ayn mağlub olmuş,[168] Elif harfi de öldürülmüştür. Mimin kılıcı çekilmiştir. (Kavmin) Efendilerini ister. Onun emri geri çevrilmez. (insanların) sayılarının azalması onun eliyledir. Ayrıca babanın ve çocuğun burnunun sürtülmesi vardır. Bazı fırkaları fasit fikirlerinin uğursuzluğundan çıkarır. Mim ile Ya harfi kesin ve tartışmasız bir şekilde ona nasihat eder. O harab olacak ilk beldedir ve devir zincirleme şeklinde çıkan kavgalar ve bid'atların ortaya çıkma devri olacaktır. O "Evğad"lardan (alçaklar) dolayı Harem'in sarsıntısını unutma! Kinane'nin okları onları kıtad ağacının orda, vadide yakalar. Kinane'nin okları ancak şerefli adamların oklarıdır ve hiddetlidirler. Ordan ayrılacaklar (sonra) daha sağlam bir azim, izzetli bir galibiyet ve (olaylara) hâkim olarak geri dönerler. Bu hareketin temeli, Kaf'ın Cim ile beraber Ye'ye karşı olan kıyamıdır. Bu işler de büyük bir ihtilafın çıkışına kadar devam eder. Kaf cimden kaçar ve Kinane'yi arzulayarak daha kötü bir karşılık vermek üzere geri döner. Ardından ona baskın olan bir kişi yetişir ve onu (Kinane'nin) batısına doğru çekerek ordan alıkoyar. Uzun bir süre kaybolacak ve (bu iş böyle) bitecek. Bu durumda Kinane'nin yuvası Ayn'ın Ğayn'ına kadar onun civcivleriyle (nesliyle) imar edilmeyecek. Düşünürsen anlarsın. Onu izle karşılaşırsın.

---

[168] Burada kastedilen İkinci Abdülhamid Han'dır. Zira Kinane'nin ve Kahire'nin karışması ve hanzala ağacı teşbihi ile kötülüklerin artması onun tahttan hâl edilmesinden evvel vaki olan şeylerdir. Mim'in kılıncının çekilmesi ise, Mehdi aleyhisselam'ın gelmesinin yakınlığına işarettir.

Arabın kıyam etmesine gelince o hayret verici bir durumdur. Çünkü o, yıkım ve ciğer yiyici siyahilerin hilelerinden dolayı nüfûz'un (idare) ataletini netice verir. Kapıya dayananın tekrar gelmesi, yıkımın en büyük sebeblerindendir. Eğer (o) toplantı gerçekleşirse, halk helak olur.

Gaflet etme zira bu kabadayılıktan başka bir şey değildir. Sen (her zaman) çoğunluğun içinde ol. O zaman kesinlikle pişman olmazsın. Bilakis kazançlı çıkarsın. Beyt-i Mamur'a[169] dikkat et. Zira o nurla kaplanmıştır. Kinane'den ayrılma ki tek kalmayasın ve köleler sana hükmetmesin. Birinci kıranı gördüğünde bil ki bu açık bir alamettir. Gözlemlenemese de nurları parlıyor. Mukarene (karşılaşma) nerdedir diye sorma, zira o gözlemleneme-

---

[169] Ma'mûr, bayındır, bakımlı ev. Kâbe'nin üst hizasında bulunan bir yerdir. Diğer bir adı da "Durâh"dır. Beytü'l-Ma'mûr'dan Kur'an'ı Kerîm'de şöyle bahsedilir: "Tür'a, yayılmış ince deri üzerine satır satır dizilmiş Kitâb'a, bayındır eve (beytü'l-ma'mûra), yükseltilmiş tavan gibi göğe, kaynayacak denize andolsun ki, Rabbi'nin azabı hiç şüphesiz gelecektir" (Tur Suresi, 1-7).

Müfessirler bu ayet-i kerîmede sözü geçen Beytü'l-Ma'mûru genellikle, yedinci kat semada, Kâbe'nin üst hizasında bulunan bir ev olarak tefsir etmişlerdir. Onu günde yetmiş bin melek namaz kılmak ve tavaf etmek için ziyaret eder ve kıyamete kadar da bir daha geriye dönmezler. Beytü'l-Ma'mûr Kâbe'nin üst hizasındadır. (Muhtasar'u Tefsir-i İbn Kesîr, Nşr. M. Ali es-Sâbûnî, Beyrut 1401, III, 388-389; Muhammed Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, İstanbul 1936, VI, 4551; el-Hâzin, Lübâbü't-Te'vîl fî Maâni't-Tenzîl, IV, 242; el-Beydâvî, Envâru't-Tenzîl ve Esrâru't-Te'vîl, IV, 467; İsmail Hakkı Bursevî, Rühu'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'an, IV, 123).

yecektir. O, uyuyan Kürd'ün ortaya çıkmasına ve kaim olan mime kavuşmasına işarettir. Mim, ğayn sayısınca Kinane'den yardım ister. Ona göç ederler ve onun yanında toplanırlar. Kürd topluluğuyla birlikte yenilir. Mısırlı ise harpten sonra kendi yoluna döner. Recep ayında Kinane'ye girer. Onun tarafındaki insanlar ise müzmin bir hastalığa yakalanmışlardır. Zevra olayı ve sonrasındaki (olayları) unutma![170] Onun yedi saldırısı vardır. Farklı farklı şeyler bir araya gelir.

Danışmanına muhalefet ettiği zaman, Acem şahı koyun çobanına karşı zelil olur ve çocuğu esir alınır. Ye-

---

[170] Bu cümle, belki de bu eserin en belirgin ve en hayret verici kerametidir. Zevra nedir, evvela onun ile alakalı hadis-i şerifi verelim:

"Dani, Huzeyfe'den tahric etti. O dedi ki: Resullullah (sallallahu aleyhi vessellem) şöyle buyurdu: Zevra'da bir savaş olur, Huzeyfe ise, "Ya Resullullah Zevra nedir?" dedi. Buyurdu: Zevra doğu'da nehirler arasında bulunan ve ümmetimin en şerlilerinin yaşadığı bir şehirdir. Zalimler hep orada otururlar. Onlara dört çeşit bela musallat olur: Kılınçtan geçirilirler, yere batırılırlar, tufana maruz kalırlar ve hayvan suretine değiştirilirler." (Celaleddin Suyuti'nin Tasnifinden Hadisler, Ahir Zaman Mehdisinin Alametleri, El Muttaki, s.70)

Zewra kelimesi Kürtçedir ve Kürtlerin yaşadığı bölgeleri anlatmak için kullanılmıştır. Kürtçede Zewra kelimesi isim olarak kullanıldığı gibi ayrıca Kerkük'te Zewra adında bir Kürt kasabası ve futbol takımı dahi vardır. Allahu âlem burada PKK ifade edilmektedir.

dinci saldırının meydana gelişi, galaksideki yıldızların bir araya geldiği zamandır. Bir süre zamanın durulmasıyla Kinane'de sükûnet hâkim olur. Ta ki onların nehrin kalesinde (korunaklı yerinde) bir kişinin etrafında toplandıklarına dair Kinane'nin haberleri Rum diyarından gelir. O vakitte oranın maliki cömert olan mimdir. Onun yardımcıları da mim mim mim ha ve eski ye'dir. Aralarında bir süre savaş devam eder. Kargaşa, ateşi tutuşturacak, nehir de dalgalarla çarpışacak. Bir arada toplanmış yedi kişiyi, yüce sancağın sahibi, Osmanlı kalesinin Mim'i aynı zamanda Hakani makamının başı olan (zat) onları hezimete uğratacak. Yedincisi boğulur. Gemiler de ateşten dolayı yanar kül olur. Bu olay daha önceki asırlarda görülmemiş ne korkunç bir olaydır! (İsyan) Tuğyan ehlinin orduları o bölgenin civarında toplanmış iken, nasıl korkunç olmasın ki?! Muhakkak ki onların büyüğü en büyük topaldır.[171] Ve kötülüğü, özü olan haç'ın sebebiyle (sürekli) artmaktadır. Bunda ne şüphe vardır ne de gizli bir şeydir. Sonra onları ayakta tutan bir şey kalmaz. Hezimetleri belli bir vakit devam edecek.

O zaman Mim, Cim ile beraber hayretler şehrine ve altın kiliseye öyle bir girişle girecek ki; oranın kuşatması kısa bir sürede tamamlanacak ve vakitlerin en şereflisi olan en parlak günde, hatibin minbere çıktığı saatte fetholunacak. Mim ve ordusu, daha önce hiç elde edemedikleri ganimetler elde edecekler. Bu olay fars ve kirman

[171] Başka nüshada: Ğezal okunursa, en büyük ceylandır. Ğezzal okunursa, yün vb. eğiren-büken anlamındadır.

ordularıyla yapılan Isfahan savaşı hariç, yaşanmış ve yaşanacak İslami savaşların zirvesinde bir olaydır. Taylasan'ın[172] sahibi askerleriyle birlikte Nehrevan kıyısında yenilirler. Bu, (hükmü) mevcut olan mimin hareketlerinin sonudur. Kıran hükmünde, beklenen Merih (Mars) ve Keyvanın (Satürn) devri tamamlanmıştır. Keşke bilseydim o Mim'in kim olduğunu bilebildim mi acaba? O Osmanlı Sin'inin iktidarında öne çıkan Kinane'nin Semedani (İlahî) aslanından başkası değildir. Onun dönemi kesin te'yid edilmiş, akdi (biatı) de inkitaâ uğramamıştır. Ta ki şunu da bilesin, dairede meydana gelen hareketlerin esası ve çoğunluğu Kahire'nin Cim'idir. Bu (anlatılanlar) "Camid olan ğayn hakkını aldığı zaman olanlar olur." sözüyle verilen haberin manasından kastedilenlerdir. Anla...

Bil ki câmid olan ğaynın sayısı şemsî (güneş yılı) olarak bin senedir. Câmid olmayan ğaynın (başka bir nushada: camid olan ayn'ın) ziyadesi ise sîn sîndir. Hüküm hayret verici bir kavuşuma intikal eder. O kavuşumda bütün garip durumlar belirlenir. Onda hadiselerin hükmü, zaid olan kavuşumun tamamına doğru çekilir. O kavuşumun başında izzet ve şerefin zirvesi zahir olur ki; o da gerçekleşmesi kesin olan dehşetli bir durumu sona erdiren zamanın sahibidir.

Bazı sanat erbabı bu konuyla ilgilenmiştir ve harf ve sayılardan oluşan ferdlerin isimlerini sayı olan Dal Sin

---

[172] Taylasan: Baştan omuzların aşağısına kadar sarkan şal türünde bir örtüdür.

Ğayn'dan Ğayn'ın Kâf'ına kadar tek tek çıkartmışlardır. Ancak o harfleri mahsus bir zamana sınırlandırmadılar. Bilakis harfleri genelde ve özelde (umum ve hususta) mutlak olarak zikrettiler. Şu kadar var ki o, harfleri ard arda zikretti, tâ ki geneli (umum olanı) boş olarak bırakmasın. Dedi ki, Ğayn'ın Sin'inin Dal'ının yılı geldiği zaman (başka bir nüshada: Sin ve Ğayn'ın dal'ının yılı geldiği zaman), Kinane'de kuşatıcı olan harfin yuvası yedi güçlüler tarafından (sağlam bir şekilde) yapılır. O ferdler de, Mim, Mim, Sin, Sin, Hâ, Ye, Kâf'tır.

Onların (bahsi geçen 7 kişi) zuhur etme zamanı Dal Sin Ğayn'dan, Dal Fe Ğayn'a kadardır. Onlar mamur etmek için zuhur ederler. Bunları (benden) başka bir bilen sana haber vermez. Onlar hakkında yardım sahibine ve sütünları (temelleri) sağlam olana sor. O ki, şecere dairesinde onun takva ehlinden olduğu, yıldızının parlak olduğu, kadrinin yüce olduğu ve ilminin apaçık üstün olduğuna dair onun hakkında tenbihte bulunulmuştu. Geri kalan harfler ise onun dairesinin içinde ortaya çıkar. Onlar ondan yardım isterler ve ondan şeref alırlar. Onların her bir ferdi için sahibi olmaksızın onu has kılan bir sıfatı vardır. Tahsis sıfatı gördüğün gibi şunlardır: Sad (Salabet-Sertlik), Mim (Meded-Yardım), Sin (Seyyar), Sin (siyre), Kaf (Kuvvet), Hâ (Hilm), Ye (Yakîn) dir. Düşün, doğru yolu bulursun ve Allah hidayetini üzerine alır.

Bil ki, bu ferdlerin sıfatları aşağıda gördüğün gibidir:

ق ي ح س س م م[173]

Sonra onların mertebeleri dal fe ğayn'dan, tı mim ğayn'a kadar on mertebe elde eder. Ancak onlar tek bir on'dan (10) değildirler. Kinane onları içinde terbiye eder. Müşaviri (veya komutan) orda olmadığı zamanlar hariç onları izhar etmez. Onları gözetlersen ortaya çıkışlarının durumu, sena-şükür ve neşe zamanında olduğunu bulursun. Şunlar onların harfleridir: ha ha kaf mim mim mim sin sin ayn mim. Onlar şerefli olan ferdi hazırlayan kişilerdir. Sarayların imar edilmesi, zayıf alanların (cephelerin) kapatılması, malların toplanıp (fakirlere dağıtılması), insanların terbiye edilmesi, şehir ve dağların sakinleriyle savaşmaları, bu dairenin bela ve afetlerden muhafaza edilmesi, onların melikleri diyanet ile vasıflandırılmış olduğu halde Kinane'nin batısında bulunan şehirden uzak bir yerde; mağribin askerlerini def etmeleri, dalgaların dağlar gibi yüksek olduğu ve fırtınaların bir sağdan bir soldan estiği bir zamanda deniz binitlerini İskenderiye limanında almaları (tüm bunlar) onların eliyle olacaktır. Bunlar (iman ehli için) ne büyük ganimetlerdir ve ne bol nimetlerdir!

Hidayete tabi olmayan, (Hakk'ın) çağrısına kulak

---

[173] Tercüme ettiğimiz yazma nüshada bu tablonun ilk harfini mim olarak verir, ama doğru olan ص (sad) harfidir.

Sad: Salâbe (Katılık), Mîm: Meded, Sîn: Seyyar (Yürüyen), Sîn: Basiret, Kâf: Kuvvet, Hâ: Hilm, Yâ: Yakin.

vermeyen ve helak edici fiillerden korunmayan düşmanlara da ne büyük felakettir. Bu olay haçlıların şehirlerinin tahribinin ve Kalîb adası üzerine de (bazı) tarafların kıyamının sebebidir. Bu bir tarafı sabit olan bir kiranda olacaktır. Bunun korkunçluğundan dolayı (yüzlerin rengi) solmuştur. Ancak Kinane bölgesinde (dairesinde) böyle değildir. Zira oranın (yıldızının) yükseleni hususi olarak korunmaktadır. Orayı hiçbir düşman yenemeyecektir. Hiçbir facir oraya üstün gelemeyecektir. Oranın rükunları (bir şeyin dayanağı) korunmuş ve oraya eman (emniyet) ve iman tahsis edilmiştir. Ta ki; güneş, ruh'un kaynağından doğana kadar,[174] bu da, arube[175] gününde beyaz minareden onun nüzulü belirdiği zamandır. Nitekim bu az önce zikrettiklerimize işaret eden asıl kaynaklarda vurgulanmıştır.

Bazıları da der ki; karinelerin-bağlantıların işaretlerine göre kaideler, -Tı Sad Ğayn- yılına ve mührüne delalet-işaret etmektedir. Bundan sonra ona artık başka ne delalet edebilir ki? Bu görüşte bir sakınca yoktur. Zira olaylar, felekler hikmetle dönüp durduğu müddetçe birbirine benzer olacaktır. Hayali ve misali olan devre tamam olunca ve daha önce -kıyam- ve -yenzurun- lafızlarıyla işaret edilen sayı bakımından takdir edilmiş olan müddetin etkisinde haklarını alınca, durum tamamlanır ve hü-

---

[174] Burada Hz.İsa kastediliyor

[175] Arube günü, Arefe günü demektir. Aramice lisanındandır. Beyaz Minareden kasıt, Şam'da bulunan Emevi Camiinde yer alan ve İsa Aleyhisselam'ın nüzulünün gerçekleşeceği yer olarak bildirilen minaredir.

küm hikmet sırasından kudret sırasına intikal eder. Böylece hayali devrenin bitmesiyle hadiselerin de def'i tamamlanmış olur. Ancak bu durum Ğayn'ın Kaf'ının yılının sonrasından -yenzurun- sayısının nüfüzuna kadarına dikkat çekmeye ihtiyaç olunca; Biz deriz ki Kaf'ın ayları ve günleri tamam olduğunda -Allah en iyisini bilir- yeryüzü bütün bölgeleriyle, üstün gelen asiler tarafından padişahlar, ihanete maruz kalabilirler.

Kinane korunma kalesinde kalmaya devam eder. Oradaki insanların gücü artar. Oraya girmek isteyen hiç kimse giremez ve hiç bir alternatif (güç) oraya tasarrufta bulunamaz. Adamları seçilmişlerdir. Sayıları hareket etmeyen camit ğayındır. Onların zamanı gelince ve önde gelenleri belirince, oranın temellerini kuvvetlendirirler, seçilmişlerini de çoğaltırlar. Orada kaim olan kişi mimin oğlu mimdir. O hürlerdendir köle değildir, adamları da şerefli adamlardır. Ğaynın sayısında olaylar çok olacağından, olaylar cüz'idir (parça parçadır), külli (tek seferde olan bir bütün) olay değildir. Faidesi olmadığı için bunları zikretmeye gerek yok. Ancak onların reislerinin isimlerinin harflerine dikkat çekmekte bir sakınca yoktur. Onlardan bir diğerine de ismine bu dairede işaret edilmiştir:

والاوى منهم بالتنبيه على اسمه ما فى هذا الجدول كما ترى

ع ع ع م م ف س	وهم سبعة الائمة
٦٠١٠٠	
٤٠٤٠٠٦٨٧٠	رؤساء الجميع [illegible]

وعليهم المدار فى الخلافة والوفاق

فافهم الامام والولاة هذا ما دل عليه

İhtilafta da ittifakta da iş onlar üzerinde döner. Önünü arkasını sen anla artık. Bu cifrî kaideler ve harfî usüllere göre tekil ve çift sayılardan çıkarılan sayıların söyledikle-rinin delalet (işaret) ettiği şeydir. Bunu öğren. Allah ke-rem ve fazlı ile senin hidayetini üstlenmiştir.

Geriye dönüş ve düzeltme: Tekrar edilmesine ihtiyaç görüldüğü için camit (türememiş) ğayn ile camit olmayan ğayn arasındaki sürede ve artan müddet ile camit kafın sayısının tamamına kadarki olaylara tekrar tenbihte bulu-nuldu. Deriz ki muvaffakiyet Allah'tandır. Şecere kitabı-nı vazeden (yazan) kişi o kitapta ancak zamanın hükmü-nün mucibince (gereklerine göre) tenbihte bulunmuştur. Başka bir şeye göre değil. Şöyle ki; birinci kırandan baş-lamış, bunu şu sözüyle ifade etmişti: "Cim'in Kaf'ı bitti-ğinde Selim'in Mim'i ayağa kalkar." İkinci kırana kadar devam etmiş, buna da şu sözüyle işaret etmişti: "Ta ki; Mars ile Satürn mizanın son derecesinde karşılaşıncaya dek..." Bunun ötesinde küllî olaylara vâkıf olmayı da usullerden istinbat (bulup çıkarma) ilmine havale etti. (Bir nüshada: İstintak, yani harfleri konuşturma ve sorgu-lama ilmine havale etti.) Çünkü o hepsinin örnek (mode-lidir).

İbn Arabî hazretlerinin dairede şimdi ile geleceğe göre işaret ettiği şeylerin beyanına dikkat çektik. Bundan son-ra Ğayn ile Sin arasındaki isimlere dikkat çekmek gere-kir. Dikkat çekmenin mahallinde gecikme olduysa da bunda ayıplanacak bir şey yoktur. Bu gördüğün gibi onla-rın dairesidir.

Sonra gizli sırları kapsayan harfî olan yedi tabloya dikkat çekmek gerekir. İbn Arabi hazretlerinin zan (veya tahmin ettiği halde bilerek) üstünde durmadığı şeyler bu şemalarla anlaşılır. Tüm bilginlerin adeti olduğu gibi izzeti-nefs'ten (saygınlığından) dolayı o da açıkça zikretmedi.

Birinci tablo: İşaret edilen harflere tekabül (karşılaştırma) tablosudur. Bunlar iki yıldızın (Merrih-Mars ve Keyvan-Satürn) harfleridir. Bunlara şecerenin dairesinde "mizanın son derecesinde (bu iki yıldız) karşılaştıkları zaman olanlar olur" sözüyle işaret edilmişti. Bu gördüğün gibi onların doğal bir surette karşılaşma sıfatıdır.

ال م ر ر ى ع ك ى و ا ن

(Şema'da bulunan alttaki harfler) İki yıldızın altı

İkinci tablo: karşılaştırma tablosudur. Ancak burada, birinci nitelikten farklı olarak harfler vardır. Bu, ğayn ve sin harfleri arasındaki vaktin bireylerinin isimlerine işaret eden felekî (astronomi) bir karşılaştırmadır. Bunu anla ve düşün. Aşağıda görüldüğü gibidir: (Bu şemada, öncekinden farklı olarak direk merrih ve keyvan yıldızlarının harfleri karşılaştırılmıştır.) [176]

ال م ر ر ى ع

ك ى و ا ن
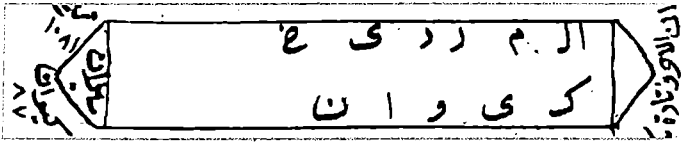
Harf, üçüncü unsurdan kendi rütbesinden olan biriyle değiştirilir. Ta ki harflerin tümü tasavvur edilip görülebilsin. Buradaki her bir harf, kendisine işaret edilen vaktin sahipleri olan fertlerin isimlerinden ilkidir. Çünkü burada Mars'ın Satürn gezegeniyle mizanın son derecesinde karşı karşıya gelmesi (olayı) vardır. Bunlar, efrad-ı butûn (birbirleriyle akraba oldukları kastediliyor) ve erbab-ı

[176] Yan kayıt: Çünkü harfler bazen denk gelme, bazen zıtlaşma halinde olur ancak doğal olmayan boş özel bir yol üzerine olur. İstibdal (değiş-tokuş) tablosu olan üçüncü tabloyu iyi anla. Bu tabloda aynısıyla Arapça harfler vardır.

medettirler (yardım sahibleri), himmetleriyle kılıç erbabını hazırlarlar ve yardım ederler. İş, bunların etrafında deveran eder. Bunu anla.

Üçüncü tablo: İstibdal (değiş-tokuş) tablosudur. Bu tabloda harfler ayanlarıyla (zatlarıyla) beraber Arapçadır.

ال م ر د ى غ ك ى و ا ن
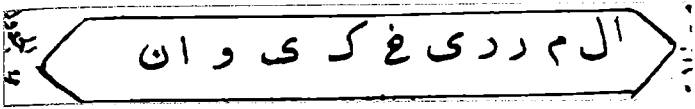
Dördüncü tablo: Ortaklık tablosudur. Harfler, toptan, sayıları ve yavruları ile beraber oraya konur. Bundan kılıç ve yardım (sahibi zatları) kapsayan harfler tasavvur edilir. Bunlar Kinane dairesinde zamana hükmeden kişilerin havaslarıdır. Özellikleri şunlardır:

ال م ر د ى ع ك ى و ا ن
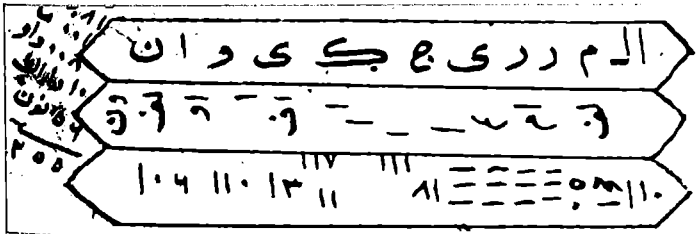
Beşinci Tablo: Doğal tablodur. Harfler, Arapça olarak sayıları olmaksızın yavrularıyla beraber konulur. Her harf doğal olarak başlı başına bir araya getirilir. Her bir köşeye harflerden olan hakkı verilir. İsimler gördüğün gibi harflerden tasavvur edilir. Böylece şahısların isimleri zahir olur ki onlar; Kinanede mertebe sahipleridirler ve Ayn'a kadar, Nun ile Ayn (bir nüshada Ğayn) arasında hükmederler. Bunu anlarsan doğruya ulaşırsın. Allah, ih-

sanıyla ve cömertliğiyle senin hidayetini üstlensin. Özellikleri şunlardır:

مشرق	بحري	مغرب	جنوب
نار	هوا	ماء	تراب
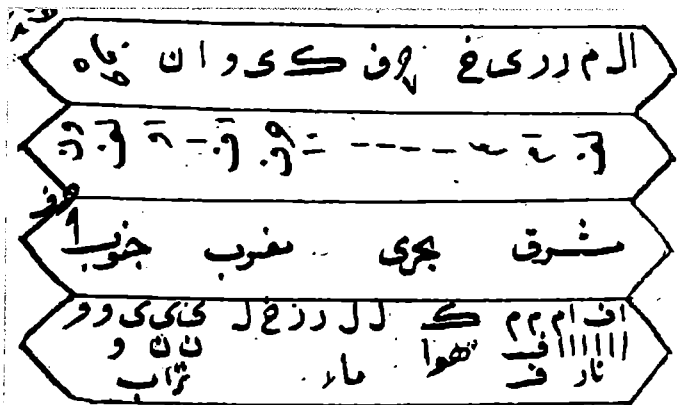
Altıncı tablo: Mutabakat (uyum, benzerlik) tablosudur. Bu tabloya harfler kendi miktarınca, Arapça ve camid (donuk) olarak birbiriyle iç içe girmiş bir halde tek satır olarak bulunur. Sonra kuyruk tarafı baş tarafa getirilir ta ki; en sondaki birincinin ta kendisi olsun. Daha sonra tamamının rakamları toptan (tek seferde) toplanıp eşit olarak iki cümleye bölünür. Fazla olan (rakamlar) bırakılır. Böylece, mesela her bir cümleden bir isim, iki isim veya üç isim tasavvur edilir. Bunu anla. Allah doğru yola ulaştırandır.

فاعلم ذلك وتدبره	اكلديم وراني كيوان
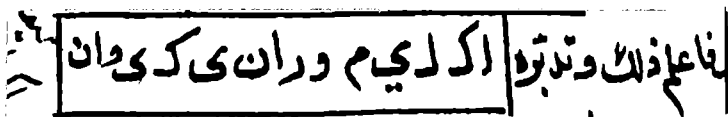
Bu şekilde, kontrolü eline alana kadar baş tarafını sonuna doğru çevirir ve daha önce geçtiği gibi bu yolu-

yöntemi takip edersin. Bunu anla.

Yedinci tablo: Sırlar tablosudur. Harfler, olduğu gibi (kendi miktarınca) kalıp doğuruldutan (türetildikten) ve onuncu ve onuncu alındıktan sonra en üstten en alta gelecek ve geriye hiçbir harf kalmayacak şekilde peşpeşe bu tabloya konur. Daha sonra onuncu ve onuncudan atılan harflere bakılır ve birbirine katarak bir isimle terkip edilir (birleştirilir.) Bu oluşturulan isimlerden hayret verici ve garip olayların isimleri meydana çıkacak. Bu yedi tablo ile amel et. İlginç şeyler ve garip işler göreceksin. Çünkü iki gezegendeki işaret dairenin sırlarını toplamıştır.

Bilesin ki; bunun vakti Nun'dan Sin'e kadar olan vakitlerin arasındaki vakitte ve **Ğayn**'ın sayısının nüfuzundan sonradır. **Ğayn**'ın **Sin**'inden sonra ise daha önce işaret edilen nifaktan (iki yüzlülükten) farklı bir hükümdür. Kim ki; daha önce işaret edilen iki gezegenin kötü-uğursuz şahıslarını öğrenmek isterse; iki gezegenden sadece bir gezegenin harflerinin adedini alsın, bu adedi kendisiyle çarpar ve bunun için camid (donuk) bir cümle tasavvur edilir. Bu cümleden zaruri olarak ismin harflerini terkip eder (oluşturur.) İkinci gezegenin harflerine de aynı şeyi yapar. Böyle yapınca iki ismin her birini ayrı ayrı bilir. Şayet (bu harfler) konuşamazsa (bir şeye işaret etmezse) o zaman o kişi muhayyerdir. Dilerse konuşma harflerini meydana getirir ve isim açıkça ortaya çıkıncaya kadar devam eder. Dilerse de üçüncü unsurda bulunan harfleri kendi rütbesinden değiştirir ve isim açıkça ortaya çıkar. Ben, açığı kapalısı ile bütün gizemlerini açıklaya-

cak bazı usullerde, dairenin tüm sırlarını içeren bir metoda işarette bulunmuş oldum.

Şöyle ki Şeyh Radıyallahu anh iki daire arasında bulunan dairenin harflerine işarette bulundu ama; "Mısır'ın küresinin dairesi ufku hala benzeri görülmemiş olan bir ölçektir, hâkimleriyle beraber aldatıcıdır, işlerin ağırlıkları ile barışıktır, ta ki Merih, Satürn gezegeni ile mizanın en son derecesinde karşı karşıya gelir ve Âl-i Osman'ın elinden çıkar" sözlerinde işareti gizledi

Bilesin ki **Dal'**dan **Nun'**a kadar olan bu harflerde gizlenen bu sırları ortaya çıkarmanın yolu bütün harflerin adetlerinin tamamının büyük cümleler ile tek bir dal olarak alınıp tek bir cümle olarak düğümlenir ve üzerine bir o kadarı da bir kere ziyade edilir ve onunla (o cümleyle) şartlarıyla birlikte **Kâf** harfine uygun bir şekilde oluşturulur. Sonra on iki on iki evreler halinde ondan atılır, tamamlanıncaya kadar bu devam eder. Atılan harflere bakılır ve her tabiata ait harfler tek başına çıkarılır.

Ateşe ait harflere gelince; bu harflerden silah erbabının isimleri oluşturulur. Havaya ait harflere gelince; bunlardan Merkür kısmının isimleri oluşturulur. Suya ait olan harflerden ise vaktin âlimlerinin isimleri oluşturulur. Toprağa ait olan harflerden ise vaktin adamlarının isimleri oluşturulur. Çünkü sübût ve istikrar onlarındır. Bizim 'Harflerden şöyle şöyle isimler oluşturulur' sözümüz, ilgili harflerden isimleri oluşturma sanatını bilmeye muhtaçtır. Çünkü bazen bir harf, Selim isminin **Sin** harfinde ya

da Dâvûd isminin **Dâl** harfinde veya Muhammed isminin ilk harfi olan **Mim** harfinde olduğu gibi ismin ilk harfiyle telaffuz edilebilir. Bu bir yöndür. Bazen de konuşan harf konuşmayan bir sayıda olur ya da onun yerine üçüncü unsurunda bulunur. Tüm bu anlattıklarımızla, harflerin daireye konmasının ve bu harflerin Mısır'ın küresinin dairesinin lafzından Osman lafzına varıncaya kadar konuşan kelimeler olarak terkip edilmesinin sırrını öğrenmiş olursun.

Bazı nüshalarda bunun üzerine ziyade edilenlere gelince bunlarda herhangi bir şifre yoktur. Âl-i Osman lafzından sonra 'Bu adalet çıkışıdır, zulüm çıkışı değildir' sözü gibi. Burada çıkışın göründüğü gibi olmadığına işaret edilmektedir. Nitekim terimlere dair bilgisi olmayanlardan bazıları bunun göründüğü gibi olduğunu zannetmişlerdir. Burada çıkış, hakiki anlamda zulümden adalete çıkıştır, başka bir şey değildir. Çünkü adaletin ortaya çıkması için kaim (hükümde mevcut) olan ve mühürleyen **Mim** iman ehli için nimet, küfür ve tuğyan ehli için felakettir. Onun kıyamı, şeriatın tecdidi ve (harama giden) yolların kapatılması içindir. Bunun en büyük yardımcısı izzet ve temkin sahibi **Sin**'in **Mim**'i olan ve Osmanlı sırlarının emini olan Sadru's-sudur el-Hankariyye'dir. Kapının sahibi geçtiğinde gözetlersen onu görebilirsin. O, Dârab yurdundadır.

Rum şehri olan Konya şehrinde aynı ismi taşıyan birinin etrafında toplanırlar ve kapının sahibinin beklediği/hoşnut olduğu şekilde ona biat eder. Bu biatı arkadaş-

ların sayısını tamamlayarak gerçekleştirir. Bu zaman sevinç anlarıdır, rıza ve neşe günleridir. Hitam (mühür) **Mim**'inin insanların hâkimlerinin sulh yoluyla İslama girdiği değil de üstünlüğü ele geçirme yoluyla ona taarruz ettiği nasıl söylenebilir? Haşa ve kella! Nasıl olur da adaletle nitelenen fazilet sahibi biri dosdoğru yoldan sapar ya da doğru çizgiden kayar? Özellikle Seyyidu'l-Kâinât ve Adnan oğullarının efendisi (olan Hz. Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem) onun sünnet ve farzı ihya eden ve yeryüzü ehline rahmet olduğunu bildirmişken. Hakikat uleması ve tarikat meşayıhı nezdinde sabit olduğu üzere o (Mehdî) ahir zamanda çıkacak ve onun sancakları Horâsan tarafından kabul edilecek. Onun sancaklarının siyahlığı sevad'dan (siyahlıktan) değil su'ded'den (egemen olma, saygınlık ve şeref) gelmektedir. Ordusunun komutanı fertlerin en büyüğüdür. Maverâunnehir'de durur. Hazır birliklerle beraber ve güçlü ve sert kimselerin arasında olur. Hatta Fırat kıyısına ulaşır ve kahraman savaşçılarla görüşür. Ne muazzam bir sevinç! Allah'ın ikram ettiği ne büyük bir bayram! En büyük mühür olan mim (Mehdî) Rükn-ü Şamî ve Makam-ı İbrâhim ile zemzem arasındadır.

İnsanlar malum vakti beklerler. Mevla'dan ferman çıkınca ayların en şereflisinde (Ramazan ayı) zuhur etmek için izin çıkar. Değerli ashabının havassıyla beraber Şam'ın Ğuta'sına (sulak ve ağaçlıklı yerine) gelirler. Sonra yolculukları Antep'e uzanır ve arap kabileleri orada toplanır. Korunmuş olan Konya'ya vardığında Osmanlı kapı-

sının başı, Rahim'in/Selim'in samimi **Sin**'inin izniyle kendi isteği ile gönül rızası ile onun huzurunda toplanır.

Orda yemin ehlinin fetihlerini mühürleyen feth-i mübin hususunda emirlerin ittifakı vardır. Asıl kaynaklarda vaat edilen bu fetih, Beyt-i Makdis'in azıklarının-hazinelerinin geri iade alınması, Roma'nın harap edilmesinden sonra nakledilen hazinelerin alınması ve altın kilisenin yıkılması içindir. Orası (Roma) Mim'in (Mehdi'nin) ordusunun ganimet olarak alacağı şehirlerin en büyüğüdür. Bu, (tablo) altın kilisenin sıfatı ve talîm (öğretmek) ve taksîm (kısımlandırmak) için beyanıdır.
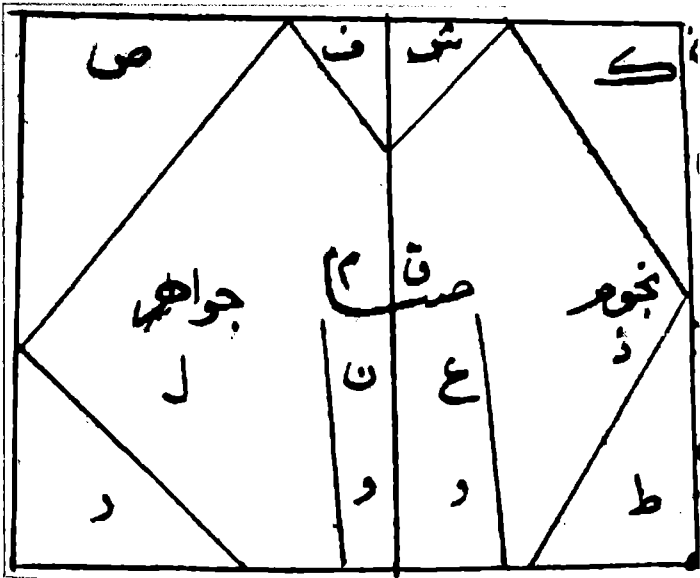
Öğretmeye gelince; bu açığa çıkmamış olan sırrı bildirmedir. Taksim ise eski kaynaklarda altı çizilmiş (veya rakamlandırılmış) harflerin erbabına beyan edilip taksim

edilmesi içindir. Kilise ismi tuğyan ehlinin, şeytan fırkasının ve haça tapanların heykeli (anlamındadır.)

Bu olaydan sonra onları ayakta tutan bir şey olmaz. Bu, mühür vuran olaydır. Bu olaydan hitâmın (mührün) mim'i (Mehdi) ve yürekli-atılgan başkan olan mim koruma altında olan bütün tarafları kapsayıcı kâf'ın kâf'ına (Kostantınıyye'nin kürsüsüne) döner. (Orası) Yüce dinin sığınağı, izzet ve şerefin makamıdır. Bu atılgan zat, kendisinin kapısında tam bir nizam ile duran vaktin Sin'i ile birlikte bu makamda bulunmakta diğerlerinden ayrılır. Divan sahibi, hakiki ismine hiç kimsenin vakıf olamadığı sırrının sahibi (sırdaşı) olan Yahya ile beraber yerleşeceği yere döner. Onun ikametgâhı, işaretleri tanımlayan âlimler nezdinde bilinen bir husustur. Bu esnada Mim Ayn'da (İsa ile Mehdî bir araya gelerek) birleşir ve mesafeler aradan kalkar. Ayn (İsa) tek başına hiçbir ortağı olmaksızın mülkün sahibi olur. Onun müddeti mübarek müddettir. Ben bu konuda bir kaside yazdım:

Şeytana rağmen yeryüzünde Allah'ın emrini yerine getirir, küfrü yok eder

Mustafa'nın şeriatını destekler, onun mührüdür o. Onun hükümlerini bilen **Mim**'e kadar devam eder.

Onun müddeti Musa'nın mikâtıdır, ordusu, vaktinin insanlarının en hayırlısı ve sayılmayacak kadar çoktur.

Onun elinde alçakların hepsi güçlü kılıçla yok olur. Umulurki bilirsin,

Bu kılıcın hakikatini ve dosdoğru din için belirlenmiş olan işe kıyam edeni...

Yemin olsun o öyle bir kişidir ki; onun her zamana yayılması alametlerinde görülür.

Bütün mertebelerin isimleriyle isimlenmiştir gizli aşikâr aynı şekilde haşre kadar

Gerçekte en mükemmel nur o değil midir? Mim'in noktası'nın yardımı ondan olur.

Arşın İlahı'nın zamanın ezelinden beri ona (hayırhasenattan) bol bol verdiği kadarını, o da; mevcudata bolca verir.

Mim'den başka tamam olan hiçbir şey yoktur bir de naiplerinden asrın biriciği **Ayn** sahibi

O ruhtur, onu tanı ve ona uy! Uzayan ömre ulaştığında

Sanki sen bu anlatılanlarla şeref ve asalete yükselerek (gerçek) değere nüzul ediyorsun.

Onun kıymeti ancak şeriatın emirle resmettiği sınırlarının hükmünde durmasıdır.

Ehli hal ve'l-akd[177] böyle hükmetmiş, kitaplarda kesin olan onların metinleriyle yetin.

Zuhur (ortaya çıkış) vaktini (öğrenmek) istersen şüphesiz o fecrin doğuşunu kapsayan bir dolunay olur.

Bir güneşle ki; nurunun ışığı her tarafa uzanır ve için-

[177] Burada kastedilen ulemadır.

de dolunayın da olduğu parlak yıldızların toplanmasıdır.

Öyleyse şüphe veren (bir şey zannediyorsan) şüpheye düşme! Muhakkak ki şüphe; evham, sezgi ve fikirlerle beraber dolaşır.

Zuhur eden harflerden sadece Hak olan ilmi al ve perdelenmekten (kurtulmak için) mağrur olan fertten sakın!

(O harfler) olgunlaşmada, yayılmada, çoğaltmada ve bize tekilden haber veren çiftlerde kurulmuştur.

Hâşim ailesinden gelen seçilmiş olana salat et, emir ve yasaklarla gönderilmiş Muhammed'e...

Öğlende doğmakta olan güneş dünyayı aydınlattığı ve havada şimşek çaktığı sürece

Allah'ın salatı ona olsun, takva ve şeref sahibi âl ve ashabına

Kıyamete kadar devam eden bir salat ve selamlama ile...

TENBİH VE İŞARET

Ey talip, bilesin ki işlerin hakikatlerinin izahı için hakikat erbabının ve tarikat sahiplerinin bir âdeti vardır. Bazı şeyleri öne alırlar ya da ertelerler. Bu hususta onlara herhangi bir ayıplama yapılamaz. Çünkü bu cumhurun ıstılahının temelinde uygulana gelen külli bir kaidedir. Zira güzel gelinin yüzüne (görünmesin diye) örtü sarkıtılır. Bunlar da hikmetin gereğidir. Bazı şeyleri peşpeşe zikretselerdi bu durum hikmeti zedeleyen bir şey olurdu. Ayrıca gizli ilimler sadece öne alma, geri bırakma ve mütehassıs olmayan âlimlerin (anlamaması için) kelamı karıştırma suretinde olurlar. Bunun faydası meçhul olan şeyleri araştırmaya dair arzu ve isteklerin zihinde devamlı olmasını sağlamaktır.

Nefisler gizli olan ilimleri talep etmeyi sevecek şekilde yaratılmıştır. Çünkü bu yöntemde gizli şeyleri kabul etme ve onlara hazırlık yapma vardır. Bu ve diğer sanatlarda (ilimlerde bu yöntemin kullanılmasındaki) has olan özel sebep budur. Bizim sözümüz burada bitince; bazı inceliklere ve aslî şecerenin iki dairesi arasında olan dâl'dan nun'a kadar mürekkep olan harflerin adetlerinin inceliklerine dönelim. Başarı Allah'tandır diyerek deriz ki:

Bütün sayıları saydığında ve daha önce anlattığımız ve ona dikkat çektiğimiz gibi, onları (sayıları) büyük cümlelerle birlikte tek cümle halinde Dal'dan Nun'a kadar topladığında, bu adedi ve o cümleyi dört doğru kısma ayır.

Bir kısmı al ve onunla Dâl tablosunu oluştur ve konuştur. Sen tabiî olan itidal ile beraber ıstılah (terim) terkibini oluşturduğunda; içinde garip ve ilginç olayların ve bazı adamların isimlerinin bulunduğu Arapça harfleri sana haber verecektir. Bundan daha hayret verici olan şey ise sen üç kısma birinci kısma girdiğin gibi giriştiğinde onları terkip etsen dahi sana konuşmayan bir takım harfler görünecektir. Ancak bunları oluşturduğunda tabiat hükmüyle onları değiştirirsen konuşacaktır. Bu ince bir nüktedir. Sayıların ondalıklarında ise, ondalık olarak taksim yaptığında bundan daha ilgincini göreceksin. Bunun tablosu ya tablosudur. Bu usullerin kıymetini bil ve bu sırrı ehil olmayanlara ifşa etme. Çünkü zikrettiğimiz atıf (bağlaç) harfleri sadece kevnî (varlıkla alakalı) sırlardan oluşan cümleler üzerine terkip edilir. Öyleyse bu usullere nisbeten harfler, sedeflerin cevherlere olan nisbeti gibidir, onlara ancak dalgıçlar ulaşabilirler. Onlara şu ayette işaret edilmiştir:

"Bu örnekleri biz insanlar için anlatırız. Bunu sadece âlimler akleder."(Ankebût Suresi, 43)

Onlar ki; tibyanın (açıklamanın) her türlüsüyle ilmin tadını alırlar. Nitekim şöyle denmiştir.

"Bırak beni işarette bulunayım. Açıklamaya ihtiyaç duymaz tadını alan kişiler. Açıkça söylemek inatçılar içindir."

Çünkü inatçı kişiler sadece açıkça söylenmesini isterler. Açıkça söylemek bazen haram olur, bazen küfür olur

bazen caiz olur ancak sadece şeriatın methettiği yerlerde helal olur, başka türlü helal olmaz. Her yerde açıklama isteyen kişi işi bilmeyen (cahil kişidir) ve bizim onunla konuşacak durumumuz da yoktur. Bu açıklama ile anlaşıldı ki sırlı ilimler gizlenme üzerine kuruludur, muayyen usulleri kitap-makalelerde ifşa edilmesi için değil. Bunu anla.

Allah Teâlâ en iyi bilendir. Belki bazıları şöyle diyebilir: Kitapların ve risalelerin yazılmasının faydası nedir? Siz gizlemenin gerekli olduğunu, ifşa etmemenin lazım olduğunu söylediniz ve işi zevk-i selim sahibi olan usulü bilen kişilere havale ettiniz:

Cevap: Muhakkak ki; basiret sahibi âlimler ve asırların kutupları hala kitap ve risale yazımında birbirleriyle yarışırlar, bu kitapların içine nefis ilmî cevherler bırakırlar, bunların esasını ise bilmece, işaret, remz ve mecaz kaideleri üzerine kurarlar. Bu ilimlerin anahtarlarını erbabına bırakırlar. Bunların tamamı sırları korumak ve haberlerin (zahirelerini) azıklarını muhafaza etmek içindir. Gizlemek en evla olan, işarette bulunmak en açık olan, telvihte (ima-göndermede) bulunmak en üstün olandır. Ta ki yeterli ve değerli olan belirlensin. Bu, rumuzları ve bilmeceleri inkâr edenlere ve hakikati mecazsiz bir şekilde açıklanmasını isteyenlere karşı verilen cevaptır.

Allah Subhanehu, en iyi bilendir. Bu risaleyi veciz ve icmali bir hatime (sonuç) ile tamamlayalım. Bu hatimede

Ğayn'ın sin senesinde belirlenen ve uzun bir süre birçok kez tekrar eden kiran'ın (gezegenlerin birleşmesi-kavuşum) sırlarını zikredelim. Bu (sırlar) da, semâvî alamet olan parlak bir kırmızılık meydana geldiği zaman, gezegenlerin bir merkezde toplanmasıyla bu kiran'ın neticesi olarak ortaya çıkar. Bu (alamet), açık bir işarettir ve bedevilerin ayaklarının üstünde doğrulması ve rustâk (düzen) sahibinin ortaya çıkması da, bu alametin (ortaya çıkaracağı) hükümlerinden bazılarıdır. Onların sayısını bitirir ve yardımlarını keser. Sonra Kinane'deki evine geri döner. Bu, kuşatıcı harf'in evini imar eden kişidir. Bu zaman görüşlerin tek bir çatı altında toplandığı zamandır. Bu görüş, öyle bir akidle gerçekleşir ki; Kahire dairesinde çözülüp bozulmaz. O, apaçık bir alamettir. Bunun sonrasında yaşanacak olaylara dair konuşma, risalenin sonunda gelecek. Bunu anla. Allah Teâlâ en doğrusunu bilendir. Her şeyin evvelinde ve sonunda Allah'a hamdolsun.

Geride Geçenlerin Uyarısı ve Takriri

Bilesin ki Kinâne'de olan olayların büyük çoğunluğu, Ğayn, Ya tamam olduktan sonradır. Zira o günah-sapkınlığın kapısını açacaktır. Hadiseler orada Fe, Ra, Dat senesine kadar birbirine benzer şekilde devam eder. Bu olaylardan bir tanesi Tâ hadisesidir ve bu defalarca tekrar eder. Küçük kiran meydana geldiği zaman, Kinane'nin Racîm'i (lanetlisi) sapkınlık kapısının bir tarafını açar. Racim'in kötü bir Kaf'ı vardır ve onun ardından bir kaç sene içinde mim gelir. Nefsi emmare ile kalkıp

saldırı gerçekleştirir. Emirlik sahiplerinin kırıp geçirilmesi onun eliyle olacak. Onun tarihi, Zeyn, Ya, Ğayn'dır. Ondan sonra Nun, Zeyn, Ğayn (bir nüshada Ayn)' da (sapkınlık-haddini aşmanın) kapısının diğer tarafı açılır. Zulüm karada ve denizde her yeri kaplar.

Eş-Şecere kitabının kenarlarında şöyle demiştir: Asvan imar edildiğinde, kadınlar hükmettiğinde, hizmetçiler (köleler) çoğaldığında ve kargalar (uğursuzlar) büyüdüğünde Sultanın hâkimiyeti zayıflar. Osmanlı ailesinin başındakilerinin (Sadrazamlarının) görüşleri ihtilaflı olmaya başlar. Bu durum, uzun yıldız ortaya çıkıp doktor hasta olduğunda gerçekleşir.

Miftâh şârihi şöyle demiştir: Asvân, eski Mısır'dan olan Berberilerin kalesidir. Daha sonra Asvan'ı Rumilerin en büyüğü (bir ihtimal şu mana da verilebilir: Rumi olan en büyük Fe, Kaf,Tâ,) ele geçirmiş ve Asvan'ı kendisi ve ordusu için kale haline getirmiştir. Kiran, mizanda olduğu bir zamanda İslam milleti zuhur edince, Mısır memleketinin fethedilme zamanı geldiğinde Asvan, Müslümanların fethettiği kaleler cümlesinden olmuştur. Mısır valisi o zamanlar Amr b. el-Âs hazretleridir. Mısır memleketinde ve çevrelerinde kavmin emiridir. Mısır ve çevresindeki köy ve şehirlerin fethedilmesi tamamlanınca Müminlerin emiri Ömer b. el-Hattâb'a (Radıyallahu anh) mektup yazarak gerçekleştirmiş olduğu fethi müjdelemiştir.

(Mektupta) Asvân'ın özelliklerini ve kalesinin kuvvetini belirtmiş, daha sonra tekrar ele geçirilmemesi için

Sahabelerin (Radıyallahu anhum) oranın surlarını yıktığını haber vermiştir. Müminlerin emiri mektubu okuyunca; mektubu İmam Alî Radıyallahu anh Efendimize göndermiştir. Hz. Ali de mektubu okuyup bitirince şöyle demiştir: "Evet, Asvân'a dair benim bilgim vardır. Bunu bana Adnân oğullarının efendisi (Hz. Peygamber Aleyhisselam) haber vermişti. Oranın ahir zamanda harap olacağını haber vermiştir." Ta ki; hareket etmeyen (Ğayn'ın sayısı değil), camid olan Ğayn'ın sayısı tamam oluncaya kadar... Ondan sonra on (10) tamamlanınca Mısır sahibi tarafından turabî (toprağa ait olan) Ya harfi ortaya çıkar. Orayı (Asvan'ı) mamur eder ve oraya dikkatini verip ilgilenir ancak imarı tamamlanmaz. Bunun (hükmü) son bulur. Bir müddet sonra Ayın (bir nüshada Ğayn) kıyam eder. Oranın (Asvan'ın) imarı tamamlanır ve orası büyük bir sığınak haline gelir. Asvan, deniz kenarında ve Kinâne'nin (Mısır'ın) güney tarafındadır.

İbn Arabî'nin mezkûr şartlandırma yoluyla söylediği "Asvân imar edildiğinde olanlar olur" sözü Hak Teâlâ'nın kâinatta gezegenlerin kırânı (birleşmesi-kavuşması) esnasında meydana getirdiği (halk ettiği) olaylara göre söylemiştir. Çünkü kudreti yüce olan Bârî Teâlâ sırlarını gezegenlerin kırânına koymuştur. Onların en büyüğü kendilerine işaret edilen yedi gezegendir. Bu gezegenler; Zuhal, Müşteri, Merih, Güneş, Zühre Utarid ve Aydır. Allah Teâlâ bunlardan her birine sırlarından birini koymuş ve o sırrın eserini, o gezegene has olan bölgede göstermektedir. Bu, astroloji âlimleri nezdinde şahit olunmuş ve

meşhurdur. İbn Arabî'nin haber verme yöntemlerinden olan, "olanlar olur" sözü, yıldız ilmine de uygundur. Bu sözünden; "erkeklerin mertebelerini kolaylıkla istila etmeleriyle kadınların yükselen gezegenlerinin ortaya çıkması ve oraya tahakküm etmeleri" manasını elde etmiştir. Bu yüzden, şartlandırma (ifadesiyle) "Kadınlar ortaya çıkar, hizmetçiler çoğalır" demiştir. Bu sözü, Utarid'in Zühre gezegeniyle birleşmesine-kavuşmasına göre söylemiştir.

"Sultanın galebesi (gücü) zayıflar" sözü, tasarruf etme (yetki kullanmaya) seviyesi yetmeyenlerin tasarruf etmelerinden dolayıdır. Bunda kâinattaki durumların bozulmasına ve (bir yandan da) bozmaya ve tesis etmeye dair bir ikaz vardır. "Ğirban (Kargalar)" sözünün zahirinden anlaşıldığı üzere kargalar yana fitnelerin geleceğine mi işarettir yoksa kargalara benzeyen bir kavme mi işarettir, bilmiyoruz. Hakiki durumu en iyi bilen Allah'tır.

İbn Arabî'nin işaretinde "malum olan delil ile Rûm'un kıyam edeceği mevcuttur." sözü ise; İmam Safedî risalesinde bunu zikretmiş ve Ğayn'ın Nun'unun sayısının tamam olmasından sonra olacağına dair tenbihte bulunmuştur. Sihirli bineklerle deniz adaları fethedilir. Kadınların hapsedilmiş olanı akşam üzeri ortaya çıktığında, bu da; matlub olan, hazfedilen ve geri kalan harflere atfedilen Elif'dir. Mim'den sonra bir kıyam vardır. O samimi kardeş, sıfatı ise Rahim'dir. Malum olan bir delille öyle bir meziyet gerçekleştirir ki; bunda umuma yorgunluk vardır. Onun eliyle cezire (ada) fethedilecektir. Onun em-

riyle Mim, Sâd, ve Cim kulların ve orduların işlerini görür. Zeyn'in ya'sının Ğayn'ı adedine kadar devam eder. Kinâne'de şiddetli sarsıntılar, yeni olaylar, felaketler ve çalkalanmalar meydana gelir.

Necde'nin hamiyetli adamları olmasaydı; halk helak olurdu. Nun ile Sin arasında bir belirleme oluşur. Necde'nin adamlarından maksat; Kinâne'nin sakinleridir. Çünkü orası (Kinane), cifir işareti ve gezegenlerin yükselenleri ile tahsis edilmiştir. Ayrıca şecerenin daire düğümünün oranın üzerinde olup başka bir yerin üzerinde olmaması sebebiyledir. Terazinin son derecesinde kendisine işaret edilen son kırânı Fa, Ra, Dat sayısında bekle! Bu işi gizlemek ise farzdır. Çünkü bunların arasında çokluğundan dolayı sayılamayacak kadar olaylar olur. Bunu iyi düşün ve haberleri cifir kaidelerinden ve harf kurallarından çıkar. Mizan şârihi, "terazide Merih Satürn'le karşı karşıya geldiğinde" (bahsinde) bu kiran'ın haberini zikretmiştir. Ayrıca çıkışı da zikretmiştir ancak geride belirtildiği üzere anlaşılan zahiri mana üzere değildir.

Bu çıkış, adaletin çıkışıdır, zulmün çıkışı değildir. Bunu da, "şeriatın yenilenmesini ve kötülüklerin önlenmesini" göz önünde bulundurarak (zikretmiştir). Bu durum, kendisine işaret edilmiş medet sahibi olan mühr'ün sayı olan dal sin ğayn'da ortaya çıkışı esnasında olur. Osmanlı Devletine gelince; o hicrî (tarihe göre) değil; cifrî olarak Eykeğe (Elif, Ya, Kaf, Ğayn) tamamlanmayana kadar yıkılmayacaktır. Bunu anla. Allah en iyi bilendir

İlginç Sırlara Dair Tenbihte Bulunma

Nun Hâ'sının senesinin aylarında kırân meydana geldiğinde acayip sırlara dair bir ikazdır. Bilesin ki, Kinâne'de sarsıntılar ve ürkütücü (olaylar) meydana gelir. Terazi burcuna kadar bu olaylar sık sık tekrar eder. Bu arada bunların arasında (belirlenen) vaktin tamamına kadar Cim'in hareketi vardır. Zafer, suya ait olan harflere aittir. Çünkü su ile hava arasında münasebet vardır.

Ateşe ait olan harflere gelince; onlar zorlukta, darlıkta ve zayıflıkta gezegenlerin yükselenlerindeki tabiatlarının hükmünün içindedirler ve diğerleri (diğer harfler) onlara katılmazlar. Bu, nu'nun ha'sı senesinin sonuna kadar devam eder. Daha sonra hapsedilmiş yıldız ortaya çıkar. O, korunmuş sırrın sahibidir. Bu da, Rahim isminin sonlayıcısı olan Mim harfidir. Onun ortaya çıkmasıyla Kinâne'nin sakinlerinin Sa'd (saâdet) yıldızı zuhur eder. Hareketler bir süreliğine durur. Orası (artık) güvenlidir. Fertleri de sayı olan Dal Sin Ğayn'da, başka bir kırana kadar gizlenir. O halde yardım talep et. Hiç kimseye meyletme! Ğayn'ın Ayn yılından sor; o sana içindekilerinden haber verecektir. (Ancak şunu da bilmelisin ki) "Kişinin kendisine fayda etmeyen şeyi terketmesi Müslümanlığının güzelliğindendir." Daha önce özet olarak geçen olayların hükmü, Eykeğe'de (Elif, Ya, Kaf, Ğayn'da) tahakkuk eder. Tekrar etmeye gerek yok.

Şecere-i Numaniyye'nin dallarına geride tenbihte bulunmuştuk. Burada ise tam anlamıyla tamamlanmış oldu.

Geriye sadece Eykeğe (Elif, Ya, Kaf, Ğayn) tamamlandıktan sonra en büyük kırânın hükümleri kalmış oldu. Biz bunun için özel bir risale yazdık. Risaleye el-İhtimam bi Emri'l-Hitâm ismini verdik. Allah Teâlâ gaybı en iyi bilendir. Hükmünü hiç kimse geri çeviremez. Hükmünü sorgulayabilecek hiç kimse yoktur. O, hesabını çabucak görendir. Dönüş sadece O'nadır. Allah bize yeterlidir ve O ne güzel vekildir. Yüce ve Azamet sahibi Allah'tan başka hiç bir güç ve kuvvet yoktur. Allah, Efendimiz Muhammed'e, âline ve ashabına salat ve selam etsin. Âmin.

KAYNAKÇA

Eserler

*Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî, *Lisânu'l-Mîzân*, Haydarâbâd, 1331/1912.

*Aksaraylı Kerimeddin Mahmut, *Selçukî Devletleri Tarihi (Musâmeret el Ahyar)*, terc: M. Nuri Gençosman, Ankara 1943, s. 200-201.

*Ali b. Muhammed el-Bağdadî Hâzin, *Lübâbü't-Te'vîl fî Maâni't-Tenzîl*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmîyye, Beyrut, 1995.

*Ali Bin Hüsameddin El Muttaki, *Celaleddin Suyuti'nin Tasnifinden Hadisler - Ahir Zaman Mehdisinin Alametleri*, terc: Müşerref Gözcü, Kahraman Neşriyat, İstanbul 2002.

*Claude Addas, *İbn Arabî, Kibrit-i Ahmer'in Peşinde*, çev.: Atilla Ataman, Gelenek Yay., İstanbul 2003.

*Ebubekir Sifil, *Hikemiyat,* Rıhle Yayınları, İstanbul 2015.

*Ebû Yahya Zekeriya el-Ensârî, *Esna'l-metâlib şerhu ravzi't-tâlib*, tahk.: M. Muhammed Tamir, Dârü'l-Kütübi'l İlmiyye, Beyrut 1422/2001.

*Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, haz: Seyit Ali Kahraman, 10. Cilt, YKY, s. 108-109, İstanbul 2011.

*Haccâc (Muhammed Fevkî Haccâc), *Mevâkıf mine't-Tasavvufi'l-İslâmî,* Dirâse tahlîliyye li-Tefsîri'l-İnkâr ala's-Sûfiyye, Kahire; 1404/1984.

*Hâfız Şemseddin Muhammed b. Ahmed ez-Zehebî, *Mîzânü'l-i'tidâl fî nakdi'r-ricâl*, tahk.: A. Muhammed Muavvaz, A. Ahmed Abdülmevcûd, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1995.

*Harun Çetin, *İttihatdan İhtilafa*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2017.

*İbn Arabî, *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*, el-Hey'etü'l-Mısriyyeti'l-Amme li'l-Kitab, Kahire 1991.

*İbn Arabî, *Füsûs,* Müessesetü't-Tarihi'l-Arabi, Beyrut 2006.

*İbn Teymiyye, *Mecmûu Fetevâ*, Mektebetü'l-Meârif, Ribat 1981.

*İbnü'l-İmâd, *Şezârâtü'z-zeheb fî ahbâri men zeheb*, tahk.: Abdulkâdir Arnaut, Mahmud Arnaut, Dâru İbn Kesîr, Beyrut 1991.

*İmam Rabbânî, *Mebde ve Meâd*, trc., Süleyman Kuku, İstanbul 2002.

*İmam-ı Rabbani, *Mektûbât*, Fazilet Neşriyat.

**İslâm Âlimleri Ansiklopedisi,* Türkiye Gazetesi Yayınları, c.9.

*İsmail Hakkı Bursevî, *Rûhu'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'an,* Dâru'l-Kütübi'l-İlmîyye, Beyrut 2009.

*Kâtip Çelebi, *Mizanü'l-Hak fi İhtiyari'l-Ehakk*, (AÜİF Ktp).

*Kadı Beydâvî, *Envâru't-Tenzîl ve Esrâru't-Te'vîl,* Dâru'l-Kütübi'l-İlmîyye, Beyrut 2011.

*Lâmii Çelebi, *Nefahat Tercemesi*, İstanbul 1289.

*Müneccimbaşı Ahmed İbn Lütfullah, *Camiü'd-Düvel (Osmanlı Devletinin Kuruluş Tarihi,)* terc: Ahmet Ağırakça, Akdem Yayınları, İstanbul 2014.

*Muhammed b. Şakir b. Ahmed el-Kutubî, *Fevâtu'l-Vefayât*, Kahire, 1299/1881.

*Mikail Bayram, *Sadru'd-din-i Konevî*, Hikmetevi Yayınları, İstanbul 2012.

Muhtasar'u Tefsir-i İbn Kesîr, Nşr. M. Ali es-Sâbûnî, Beyrut 1401.

*Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul 1936.

*Ralph W. Austin, *Endülüs Sûfileri*, çev.: Refik Algan, Dharma Yay., İstanbul 2002.

*Taşköprülüzade Ahmed Efendi, *Mevzuatu'l-Ulum*, Üçdal Neşriyat İstanbul 2013.

*Seyyid Şerif Cürcani, *Tarifat,* Litera Yayıncılık, terc: Abdülaziz Mecdi Tolun-Abdurrahman Acer, İstanbul 2014.

*Şihabeddin Ahmed bin Muhammed Makkarî, *Nefhu't-tıyb min Ğusni'l Endülüsi'r-Ratib*, Beyrut 1986.

*Şeyh Mekki Efendi-Ahmed Meyli Efendi, *İbn Arabi Müdafaası*, derleyen: Halil Baltacı, İlkharf Yayınları, İstanbul 2011.

Makaleler

*Abdürrezzak Tek, "İbnü'l-Arabi'yi Savunan Afrikalı Bir Sufi: Ali B. Meymun el-Mağribi", *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 297-329.

*Abdürrezzak Tek, "İbnü'l-Arabi'yi Müdafaa Amacıyla Kaleme Alınan Fetvalar", *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-2),* [2009], say : 23, ss. 281-301.

*Ahmed Ateş, "Muhyiddin Arabî", *İA*, VIII, 533-534.

*Ali Kozan, "Bir İbn Arabi Portresi: En Büyük Şeyh mi? En Kafir Şeyh mi?", *Beyaz Tarih.*

*Ethem Cebecioğlu, "Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (560/1165-638/1240), Hayatı ve Eserleri", *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl:

9 [2008], sayı: 21, ss. 9-25.

*Ekrem Demirli, "Sadreddin Konevî", *DİA*, yıl: 2008, cilt: 35, sayfa: 420-425.

*Ferzende İdiz, "İmam Suyuti'nin İbn Arabi'ye Dair Bir Risalesi: Tenbihü'l-Ğabi bi Tebrieti İbn Arabi", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 14, say:1, s. 329-356.

*Hür Muhammed Yücer, "Bir İbn Arabi Müfaası: Çerkeşizade Mehmet Tevfik Efendi ve Levayıhu'l-Kudsiyye fi fedaili'ş-Şeyhi'l-Ekber Adlı Eseri", *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 331-351.,

*"İcazetname", Muhyiddin İbn Arabî, çev: Veysel Kaya, *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 525-539.

*İrfan Gündüz, "Sadreddin Konevî'nin Eş-Şeceretü'n-Nu'maniyye Fi'd-Devleti'l-Osmaniyye'ye Yaptığı Şerhin Değerlendirilmesi", Selçuk Üniversitesi, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi,* sayı:4, 1989, s.101.

*Mustafa Tatcı, "Şair Nabi'nin Muhyiddin-i Arabî'ye bir Medhiyesi", *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-2)*, [2009], sayı: 23, ss. 413-423.

*M. Erol Kılıç, "İbnü'l-Arabî", *DİA,* İstanbul 1999, c. XX, s. 493.

*Ömer Yılmaz, "İbnü'l-Arabi Hakkında Yapılan Eleştirilere İbrahim Kûranî'nin Yaklaşımı", *Tasavvuf | İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1)*, yıl: 9 [2008], sayı: 21, ss. 363-388.

*http://www.ekrembugraekinci.com/makale.asp?id=555.

EŞ-ŞECERETÜ'N-NUMANİYYE Fİ'D DEVLETİ'L OSMANİYYE

ESERİN SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ'NDEKİ NÜSHASI

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي بين البيان لاهل العرفان في كل زمان وآوان بما اودع في القرآن
من اسرار حركات الاقتران الدالة على حوادث الاقاليم والبلدان بحكم ما قدره
الباري سبحانه واراده من غير زيادة ونقصان احمده وهو الحنان واشكره
وهو البديع المنان واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له الملك الديان
واشهد ان سيد الخلائق محمد المصطفى من خاص خواص خلاصة نسل عدنان
صلى الله عليه وعلى اله واصحابه الذين جاء بمدحهم القرآن في قوله تعالى يبتغون
فضلا من الله ورضوانا صلاة وسلاما يدومان بدوام الملوان الى يوم
الفوز والغفران اما بعد فان الحروف الاولى هي الكاف والنون قال الله تعالى انما
امرنا لشيء اذا اردناه ان نقول له كن فيكون وقد اراد بما كان في غامض
علمه من ايجاد الكائنات وخفض الارضين ورفع السموات واستخلاف خليفة
جامعا لمفترقات المكونات سماه آدم وعلمه اسماء ما تأخر وما تقدم
فمن جملة ما علمه به ما تختص به ذريته جيلا بعد جيل الى حصول نفخة اسرافيل
وامره باعلام خواص بنيه بذلك النبأ العظيم فتلقى عنه ولده شيث عم
ثم انوش ثم الاخنوخ فلا اخنوخ الى ادريس عم وهلم جرا الى ان تمت الادوار

٨٥ النبا
٥١ أنبا العظيم
١١٣٠٦

١١٣٠

وبعد

ودرت الاكوار وانتهى الامر الى الدورة السيادة المحمدية فاعطى فيما اتاه الله
الاول والآخر والظاهر والباطن قال الله تعالى ما فرطنا في الكتاب من شيء وشيء
انكر الفكرات فالكتاب المبين حاو للعلوم الخفية والعلوم الخلقية ما شذ عنه
شيء فهو الامام المجز لكون ام السبع المثاني حوت علوم المحسوسات والمعاني
اذا تأملها الحاذق النحرير والعلامة الخبير وجدها الانموذج الجامع والنور
الساطع اللامع في اول اية منها جميع معاني ما انطوت عليه من الاسرار ونقطة في
الباء منها جميع حقايق الادوار فهي كالاس للبناء وفيها ينبوع للبنا لكونها
نقطة الدائرة الوجودية ولمعة الانوار اللاهوتية والدائرة بطرفيها قد
دارت عليها ظاهرة بمراتبها كما رتبه العزيز الحكيم من عرش وفرش ونحو
ونقش وتخطيط اقاليم وتقدير اقانيم فمن ذلك ما اشار اليه الكتاب العزيز
بانواع البيان وضروب التبيان في الاخبارات التي ظهرت في الايات الشريفة
والاحاديث المنيفة وكتب الشرع مشحونة بذلك وصدور عظماء الصحابة
1012
مملوة من علوم اخبار الممالك ولم تزل الكمل من الصحابة والتابعين يعظمون
قدر هذا العلم ويعلون مناره ويجلون مقداره كالامام علي رضي الله عنه
وكابي هريرة وحذيفة بن اليماني واضرابهم ممن سمع ووعى حتى انتهى
الامر الى قطب دائرة المحققين وارث علوم الانبياء والمرسلين الشيخ الاكبر
والكبريت الاحمر سيدي محمد محيي الدين بن محمد بن العربي الحاتمي الطائي الاندلسي
رضي الله عنه وعنا به فنظر في العلوم الحرفية والاسرار الجفرية نظر منصف
غير متعسف واورد لكل قطر من الاقطار ما يليق به من الاخبار التي عليها
المدار في سائر الامصار في كل الاعصار فمن اجل ما استخرجه الامام المذكور
من الجفر الجفور دائرة شريفة سماها الشجرة النعمانية في الدولة العثمانية تكلم فيها

برموز جلية واسرار خفية علية خصص بهما مصر وبلا غيرهما من الامصار ونبه
على ما يتصل بها وما ينفصل عنهما من اخبار الادبار وما يرد عليهما من السيارات
والمصار جعل الابتداء فيهما من قران النحسين وبال الاثنين في القوسين
والانتهاء الى مقابلة المريخ بكيوان في آخر درجة من الميزان ولم يسمح الزمان
بمثل تلك الدائرة لكونها اكمل الدوائر قاهرة باخبار القاهرة ولما اطلعني الله
تعالى على ما فيهما من الرموز والاشارات احببت ان اشرحها شرحا كافيا
يحل مشكلاتها ويوضح مراداتها فاستخرت الله تعالى مستخيرا وما خاب من استخار
على ما جرت به عادة كل مستمد من الامداد الرباني والفيض الصمداني وا[ستعنت به]
تعالى وتوسلت اليه بخير خليقته واشرف بريته محمد صلى الله عليه وسلم
في اتمام ذلك انه ولي التوفيق واقتفيت اثر السلف الصالح في تكثير السواد
بالمحبة التي هي غاية المراد او بالتشبه وهو من الاسباب الموصلة الى طريق
الرشاد وبنيت اساس هذا الشرح ورتبته على مقدمة وثلاث فصول
وخاتمة والله تعالى المرجو والمأمول من لطفه ان يسهل ايراده ويجعله
خالصا لوجهه الكريم وان ينفع به محبيه وسامعيه كما يسر تحصيل جوامعه انه على ما يشاء
قدير وبالاجابة جدير المقدمة اعلم ايها الخل الوفي والاخ الصفي ان شرف
كل علم بشرف موضوعه وموضوع هذا العلم الدلالة على قدرة الباري جل وعلا
لكونه من جملة العلوم السرية الباحثة عن اسرار القدر بما تشير اليه من الودايع
المخزونة في كنوز الحروف التي عليها المدار فمن وفقه الله تعالى لفهم ثلاث
الرموز الحرفية عرف جميع الاصول الجفرية المرتبطة بدلالات الاقترانات
الفلكية المسلطة على اقطار الدائرة الكونية وحصول تاثيراتها في
اركان الدائرة بالحوادث والوقايع المؤثرة في اجناسها واناتها كاينة مكانات

ومن لا

ومن لا فلا ولما كان الامر على ما بيناه نقول وبالله التوفيق ان الامر
في نفسه مبني على الكواكب السبعة وعلى البروج الاثني عشر وعلى المنازل الثمانية
والعشرين منزلا والجميع على الاسم الاعظم الذي هو نقطة الدائرة المحرك للكل
بتقدير العزيز العليم المريد القادر الحكيم هذا هو التأصيل الصحيح الحقاني فافهم
والله سبحانه وتعالى اعلم الفصل الاول في معرفة المفاتيح الغيبية المشار اليها
بقوله تعالى وعنده مفاتح الغيب لا يعلمها الا هو اعلم ان غالب الناس
قد اشتبه عليه معرفة تلك المفاتح وحصل التفاوت في فهم معاني هذه الآية الشريفة
فمن قائل لا مطمع لبشر في فهم علم تلك المفاتح الغيبية ومن قائل بامكان الفهم
من حيث النسبة الاضافية المنوط بها على حكم تخصيص الارادة الازلية
لخلاصة خواص العبيد فالقائل بعدم المعرفة ظاهري وعلى مذهبه جمهور العلماء
واستنادهم الى الاسم الهوي حيث استناده الى المسمى عزت عزته فهم
يقولون لا يعلم هذه المفاتح الا هو سبحانه وتعالى فلا قدم فيه لمخلوق اصلا
والقائل بامكان حصول العلم باطني وعلى مذهبه خواص اهل التحقيق من الورثة
واستنادهم الى التخلق بالاخلاق الالهية بعد التصفية الكاملة والتخلص
من عوائق البشرية بالرياضات القلبية والتقرب بالنوافل المشار اليها
بحديث ولا يزال عبدي يتقرب الي بالنوافل حتى احبه فاذا احببته كنت
الى آخره فمن كان الحق سمعه وبصره لا يحجبه شيء عن خفيات السرائر لانه بصير
بتجلي جملة الاسماء الالهية ومن جملة الاسماء الاسم الهو فالعالم بالمفاتيح
اذ ذاك هو الاسم الهو لا الصورة العبدية فافهم هذا اعتقاد الفريقين
والكل مصيب في معتقده الفصل الثاني في معرفة تلك المفاتيح وتمييزها
اعلم ان مفاتيح الغيبية تنحصر في خمس مفاتيح لا غير منها ما هو عظيم كل

١٠٨٠

١٣٣٩

شريفين هما اعظم المفاتيح المفتاح الاول منهما هو الوحى بواسطة الملك
للانبياء والمرسلين وقد سد بابه مطلقا بخاتم المرسلين محمد المصطفى
صلى الله عليه وسلم بقوله انا لبنة التمام والمفتاح الثانى الالهام الرحمى
وهو لكل الورثة اذا بلغوا مقام التمكين الكلى وبشروط معلومة لهم وما عدا
هذين المفتاحين ينقسم الى ثلثة اقسام القسم الاول يؤخذ من الاحاديث
النبوية والاخبارات المصطفوية التى اخبر بها المصطفى صلى الله تعالى عليه
فى عقود حديثه واسرارها الى خواص اصحابه رضوان الله عنهم كسيدنا الامام
على رضى الله عنه واضرابه من الصحابة وهى كثيرة جدا قد دونوها ورووها
واتقنوها غاية الاتقان واستنبطوا منها جملة من العلوم السرية
بحسب الوقت والقابل فاول من شرح مضمونها واظهر مكنونها سيدنا
على رضى الله عنه وسماها بالجفر الجامع وجعل الابتداء من وفات الرسول
صلى الله عليه وسلم لكون باب الاختلاف كان مقفولا فى ايام حياته وفتح فى
يوم قالت الانصار منا امير ومنكم امير وقفل الاتفاق على بيعة الصديق
رضى الله عنه وفى النفوس ما فيها حتى افضى الامر الى خمس الخلفاء الثلثة وكاما كان
وقصتهم مشهورة ثم لم يزل هذا العلم ينفرد به الواحد بعد الواحد من بعد الامام
على رضى الله عنه الى يومنا هذا والى اخر وقت فهذا هو القسم الاول من الثلاثة
اقسام التى ذكرناها والقسم الثانى هو معرفة حركات الافلاك واحكام الكواكب
السبعة المسخرة المرتبة فى مراتبها ومعرفة طلوعها فى شروقها وغروبها
واقترانها واجتماعها وافتراقها ومواصلتها وسيرها فى مراتبها وما
يحدثه الحق سبحانه فى العالم بموجب حركات سيرها كالرياح والامطار والرعود
والبروق والزلازل والفتن والرخاء والغلاء والوباء وحدوث الامراض على اختلاف

انواعها

انواعها على الامزجة والطبايع في الفصول الاربعة وتأثيرات العناصر وبذلك
يعرف ما اودع البارى سبحانه فيها من الاسرار الالهية اذ لا تأثير لشيء فيها
الا باذنه وارادته ومشيته خلافا لمن زعم انها فعالات بالاستقلال حاشا
وكلا فهو سبحانه وتعالى بالاختيار ان شاء وان شاء كما خلق سبحانه الاحراق في النار
وابطله في قصة سيدنا ابراهيم عم وخلق الاغراق بالماء وابطله في قصة موسى عم
وخلق القطع في الحديد وابطله في قصة اسمعيل بن ابراهيم عم فهو سبحانه النفع والايلام
ومن هنا كذب المنجمون من الفلاسفة والحكماء ومن عرف الطوالع والغوارب
واحكام الحركات الفلكية واتقنها الاتقان الثاني بمعرفة الدرج والدقايق
والثواني والثوالث والروابع والخوامس وجميع الاصول المتنوع عليها في
الاصطلاح عرف بعض ما يليق بمعرفته والا فلا القسم الثالث من المفاتيح
يؤخذ من طرق الحروف ومعرفة طبايعها وحارها وباردها ورطبها ويابسها
وجمعها وتوليدها وكسرها وبسطها وتكعيبها واعدادها واسقاطها
ومزجها وتعديلها واستنطاقها بعد توزيعها في الجداول الحرفية والاوفاق
العددية ونقطها واخراج ازمتها ويسمى هذا القسم بالزايرجة وتلك الحروف
المذكورة هي حروف ابجد وهي ثمان وعشرون حرفا يجعلها اهل الفن مقسمة
على الطبايع الاربعة لكل قسم سبعة احرف فالنار لها ا ه ط م ف ش ذ
والهوى له ج ز ك س ق ث ظ والماء له د ح ل ع ر خ غ والتراب له
ب و ي ن ص ت ض واللام الف فيه جميع الضدين الماء والنار كما هو
مشهور عند كل عارف وهذه الحروف المذكورة موزعة في كامل الدائرة الفلكية
لكل برج حرف وهي ومنطقة والارض بنفسه على هذا المنوال ما ترى في خلق الرحمن
من تفاوت واعلم ان الاسماء والمسميات كلها تحت ضبطة هذه الحروف

والنار لها
ا ه ط م ف ش ذ

والهوى لها
ج ز ك س ق ث ظ

والماء لها
د ح ل ع ر خ غ

والتراب لها
ب و ي ن ص ت ض

فالالف القائم هو كآدم اذ افراد النوع الانسانى وبقية الزوج كالولادة والنقطة
اصل الجميع والكل فى قبضة قدرة القدرة الازلية لا يتحرك ذرة فى الكون الا باذن
الحق تعالى وما اشكل حركة الا باذنه ايضا فجميع ما فى الكون من الحوادث اعيانها الا انا
والاسماء الالهية ظهرت فى صور المخلوقات على طبق مراد الحق سبحانه وتعالى
ونحن نسميها حوادث ووقايع تتنوع لكثرتها وكثرة مظاهرها واختلاف
مقاصدهم هذا هو المتفق عليه فافهم والله يتولى هداك ولما كان الامر على ما قررنا
نقول ان هذه الاقسام الثلثة التى هى علم الجفر وعلم الفلك وعلم الحروف
معلومة باصول وضوابط لا ينفك عنها انها علم غيب اذ علم الغيب شرطه ان يكون
مجردا عن المواد والوسائط الكونية وهذه العلوم الثلثة ليست كذلك لانها مرتبة
على قواعد معلومة عند اهلها لولاها ما علمت تلك العلوم واما العلم بين السابقات
فمن طريقة الوهب والفيض الالهى من قبيل الاعلام بالوحى فغير مكتسب بل الله يختص
برحمته من يشاء والعلم بالالهام لا مادة له الا الوهب الالهى فاعلم ذلك وتدبره
ترشد الى سواء السبيل وحيث انتهى بناء البحث الى هنا ونبهنا على الاقسام الخمسة
لخبرنا بينها وبين بعضها فلنرجع الى ما نحن بصدده من شرح دائرة الشيخ الاكبر
رضى الله عنه التى هى الشجرة النعمانية فى الدولة العثمانية والتنبيه على رموزها
واشاراتها والغازها وسبب عقدها على دائرة كرة مصر دون غيرها من البلدان
والامصار فنقول وبالله التوفيق اما سبب تخصيص مصر بهذه الدائرة لكونها
مصر محل كرسى صاحب الوقت المشار اليه دون غيرها والامصار المتعلقة
تابعة لها فلا يصح التخصيص الا لها وايضا لكونها نقطة حسن على جزء ملاحة
فى مطلق اقاليم البسيطة بما اختصت به من الاوصاف الكمالية هذا هو سبب
التخصيص وسببه واما الرموز والاشارات والالغاز فهى بحكم اصطلاح القوم

اذا اسميل

وفي تغلب هذا السين على مصر يكون له الاستيلاء على كامل جزيرة العرب الى
تخوم المغرب مع اطراف اليمن والاقطار الحجازية دولة اصلح الدول في القران
العاشر حتى تتم القرون بعينه العدد في اشارة المريخ تكون اشارة الخروج
المنبه عليه في دائرة الشجرة عند قوله حتى يقابل المريخ كيوان في اخر درجة من
الميزان تخرج من يد آل عثمان اعلم وفقك الله لفهم المعاني ولمشاهدتها
في المباني ان قوله تخرج من يد آل عثمان يعني لا ينفردون فيها بحكم الاستقلال
بوجه من الزمان وذلك يكون بظهور صاحب القران الذي تقلب له الاعيان
في ارض خراسان وينتشر جنده ما بين كرمان الى ارض نعمان ذاك هو الذي يكون له
البيعة عند الغلبة وثاني رايات صاحبه من وراء النهر وهو الذي يشارك سلطنة
الختم العثماني ظاهرا وينفرد بالحكم والتصريف باطنا فهذا معنى الخروج المشار اليه
في القران الذي يكون في اخر درجة الميزان وتبقى مدة الختم وبينه مدة اخرى الف
ونون وينصر اسم قائم لال في عدد هذا الاسم ظهور داعي العجم في فلاة من
الارض عند النبأ الحديد من ارض المشرق عزة جيشه كاسمه ينتهي امره الى نحو ارض
كرمان ويريهم خوف صاحب النبأ فيتفرق جيشه من حوله ويهلك في قرش
فافهم والله الموفق لا رب غيره قوله لا تزال بادعة يعني تحدث فيها
الحوادث ومع حكامها مخادعة يعني بالخديعة ولا تنال الامور بوادعة
يعني لا تدوم شدتها الا ان الموادعة مفارقة حتى يقابل المريخ كيوان في اخر
درجة من الميزان بالقران لانهما طالما اقترنا في غير اخر درجة من الميزان
وما وقع ذلك الخروج فافهم والله اعلم الفصل الثالث في بيان رموز الشجرة
وما في ضمن الدائرة المذكورة من التنبيه على الحوادث الكونية اعلم ايدك الله تعالى
بالتأييد اعتصامي ان الشيخ رضي الله عنه لما عقد الدائرة على نقطة بيكارها

قال

للابهام وذلك سنة القدرية حتى تخلص السر الى الجهر هذا هو السبب فاقول

ما نبه عليه الشيخ رضي الله عنه قال خيانة لاحرف خا وحرف عين من باحث سلاد الفهم

على قاف الجيم لامر عظيم وخطب جسيم باشارة حال الحال اذا ظهر شجرة عند

الدولة فاصحه بها اشارة واضحة في عام والتبيين عند القاف عم كربته كظ

فافهم ثم قال في ذكر الدائرة مضر عاف على قاف منها في بكظ اولا وفي ظغ والآخر

قسم لان القاف الاحاطية جنة الكنزانة في كل سور حتى يقتضي والقاف ظهور

بالكتابة في واو ونون الفهي اذا تقارب الزمان الى نزغ وقوله حركة اخرى ترجحا

مصر تعوس الجوى في ليح ونحس الزهرة بعد ذلك اذ قد كان تقدم سر العدد

في المدد باشارة انا قابلت الزهرة وجه زحل حال الكتابة بالكتابة وغيرها

فقد تقع المقابلة مرات عديدة منها حركة قيام الجيم على ميم وعلى خاء

وعلى عين وعلى الف وحركة كبرى وعلى ميم وميم وميم في احايين مختلفة

كلها بمقتضى مقابلة الزهرة وجه زحل وبها رمزه الشيخ وقت على حركات الاقترانات

الا لكمال الرمز وصيانة لمقام الكشف وقوله تزود اهل الزيغ في زيغ يشير الى

فتنة عظيمة في حكم العدد في الاشارة الثانية وقوله اذا قابل عطارد المشتري

كثرت العوائد وقلت الفوائد لجيم للجند وراء الرعية وقوله اذا دخل كيوان

بالميزان نفخ الشيطان وضعفت عليه السلطان واستدار الزمان الى

س وقوله اذا شرعت الناس في المخاصمة بطلت المحاكمة برهة ثم ينتظم الامر

الى عام س يشير الى تمام سير الجنود الى المشرق فان الشين ليس للعدد

هنا وقوله ظهور دال النون بضد الجيم بعد هياج عظيم يتوالى بها الى عام

س هذه كلمة والاشارة الى رجفات درجات تتوالى برهة على الجند

والضد هو النزاع والهياج معلوم وقوله اذا ظهر النجم واراد لوح بهره

جركات

فتح من باب الملك بيا قتال ارباب الاعلام بالنقض والابرام عزل وتولية واقال

واخراج وحل وربط وذلك في عقد الوسطى من الاية الشريفة ثم يأتي الى الكنانة

وعلى يده فتح باب الخاء فتدبره قوله قيام السين لفتح ارض الروم الى قيام السين

المعاهد بقوته يبشر الى سين الفتح وسين الختم الذي يظهر في رابع الميم سلالة

قومه من ارض الروم قوله اذا رجع الامر الى واد البطون هناك حادثة البكى

وقيامه من ماء واد النهر يقصد الباب فلا بد حله وعلته ضيق وغير يشير

الى حادثة تكون في اوايل ظهور الميم الخاتم من ارض بلخ وما وراء النهر وهو السين

الموعود به وهو سفيان في الاصل فاعلم قوله في اشارة البلاغ والاعلام

رجال النجوم ليسوا من جنس واحد صدرهم الاعظم سيم سليم رومي الاصل

وهو المنعوت في جفر الامام بالدين وهو صاحب التمكين ما بطا سره مرة ذكره في

عقود الاية الشريفة من اولها واخرها تركيب حروف الضابط الاسم فتدبره قوله

في بعض النسخ نسخ الدائرة من الشجرة نسخ الجزيرة ذكر ذلك على صيغ شتى

وفي مواضع متعددة لكن اصحها ما وجدناه مقابلا على نسخة الاصل نبه

على ذلك في حل قيام الروم عند صكة الختم في جلوس رحيم وفي تمام

الفتح اقوال لعدم ارتباط الاعداد في عقودها والاصح في تمام واو نون

المبين فافهم قوله المزيح في ذلك اشارة العدد الموجب للقران الموعود لذا

كانت الراء تاهج بتكرارها لان القرانين حرفنا فالثاء مع الخاء غيابه وبقية

الاحرف تطلب تكميل اعدادها من الاية من عقودها لان الاية الشريفة اذا انت

امعنت النظر في اعدادها وعرفتها بالجملة او في التفصيل عرفت جميع ما تضمنته

من الاسرار وما اشتملت عليه من حوادث الامصار والاقطار من المشايخ

من جمع اعدادها واسقط وابقى ما ناسب التاريخ ومنهم من نقضها عقودا

واعدادا

واعدادا وجعل الكل منهما عددا او للتعلق بينهما لكن بطريقة التوليد او المحض
او الكسر او البسط او صيغة من صيغ الفن حتى ان في ذلك كثير جدا وسنوضح لك
فيما بعد ان شاء الله تعالى وفي قوله قائم بجثة الكنانة اشارة عظيمة سرانية
صاحبية ظاهرها الاضم قائم حتى يقتضي بظهور حروف عدد اسمه في حكم الضدية
يقتضي ذلك ان اول اسم الضد الظاهر بعده يكون عدد كامل حروف اسمه ومعنى
ظهوره بالضدية يعني نقيض ما كان عليه حرف القاف واني اظهر هذا
النقيض ينتهي امره في عدد اسمه فتدبر ذلك وقوله في دائرة الكبرى [illegible]
[illegible] في هذه الاعوام اشارة بليغة لافراد من قطان الكنانة
لانه ذكرهم بين الاركان والاضلاع من داخل الدائرة يشير الى ثمانية افراد
فضلت من كسر الاية وبسطها ستظهر في العقد الاخير من الاية اذا قام
بالكنانة الحرف الاخطي المسلط على بقية العناصر تكون تلك الافراد حمدية
واركان سيدنا ان ساعده القران في قبة الميزان فافهم وقوله اذا نبتت
شجرة الحنظل بالكنانة تثمر النفاق وتورث الشقاق وتمزقا بين الرفاق
ويسري شؤمها في الافاق ففي ذلك اشارة بليغة تعلم لطالبها علما شخاص الشجرة
وفيه من تخصيص الحنظل دون غيره لانه مقصور النفع على بعض امراض ليست
على حكم الاطلاق لان الحنظل تمقته نفوس الحيوانات الناطقة والصامتة
ثم والاشارة للذم لا للمدح ولاجل ذلك يكون ما ذكر من النفاق والشقاق
والتمزق بين الرفاق وسريان ذلك في الافاق فلا حول ولا قوة الا بالله العلي
العظيم وقوله فتمزق عدد لا خروج جوهر ولا زوال وفي ذلك اشارة الى تمييز
الدولتين الاولى والثانية وقد تقدم ذكر معاني الجنية على ما زاد على اسم الشين
القالع وسنزيد لمعنيها ثانيا اعلم ان الشين القالع جعلت المدة الاولى

القافية في عدد اسم من عام تفتح فيه القاهرة الى تمام خروجها من يد

ذلك الوقت ومن عام الخروج المشار اليه الى الغاية عدة الف ودون الف

ودون جامديتين اي هي تمام المدة الثانية وقد صورناها في اسم جامع بينهما

ولد سليم لانا ما وجدنا الواحد وعشرين الزائدة الا في اسم سليمان

والمدتين ١٩١ منها الاولى ١٤٠ والثانية ٥١ اما المدة الاولى فهي

الصافية دون مشاركة والثانية يدخل فيها تصرف الغير الذي هو ختم

الختم الميم الاكبر فاعلم ان ذلك الخروج ليس على ظاهره كما يظنه من لا اطلاع

له بعلوم الاسرار الجفرية ولهذا قال في الدائرة خروج عدل لا خروج

جور وزوال لان خروج الزوال لا يبقي ولا يذر وخروج العدل يبقي ويذر

لانه يبقي التصرف على حاله لكن تغير النعوت الجورية بالنعوت العدلية والى ذلك

الاشارة بقوله في ميم الختم يملأ الارض عدلا كما ملئت جورا وظلما واقول اما

قيام العدل فعلى قواعدها الاصلية من رجال الدولة العثمانية لان دولتهم باقية

برجالها الى ظهور المهدي فان قيل ان هذا هو العهد عليه في الاصطلاح وهو المشهور

عند ارباب الجفر فلو كان خروج جور لكان يلزم منه الانقراض بالكلية ولكان

الميم القائم بتهم في ظهوره بما يليق من النعوت التي هي ضد العدل وقد انعقد

الاجماع على انه يملأ الارض قسطا وعدلا فلم يبق للخروج معنى الا تغيير الجور

والظلم بالقسط لا غير فانهم حاشا راعد في الاصل لعلة خروج عدل لا خروج جور

قوله وسنوضح لك ايضا نوعا من كيفية الاستخراج منها بوجه لا يبعد من

وجوه الفن الذي عليه الاصطلاح حتى اردت الاستنباط لشيء من الآية

ان صف الطبايع كل عنصر على حدة ثم خذ عدد ذلك المجموع وعبر به جدول

على قدر العدد واستنطقه ينطق بالمقصود هذا الوجه اصح الوجوه كلها

وثم وجه

١٥

دلهم وجه آخر وهو ان الجملة المجتمعة من الحروف المذكورة متوالية وتواليها وايضا تجمع
اعدادها جملة واحدة وتقسم ثلاثة اقسام فيطرح قسمان ويؤخذ
القسم الواحد ويضرب بجدول بعدده ويلقط منه ١٢ و ١٢ فالاعم اذ ذاك
تجده ناطقا بالمطلوب والله الموفق لا رب غيره واعلم ان لهذه الدولة تأصيل
نسب وعلو رتبة باصل صحيح يعلم منه شرف مقاماتهم العلية وذلك التأصيل
في الاية الشريفة قوله تعالى ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا فقد دخلوا
في ضمن الاية الشريفة لكونهم من امة محمد عليه السلام مع ما من اشارة الى الاية
فلا شك انهم في سلكها ومن التأصيل المشار اليه ايضا قوله تعالى ولقد كتبنا
في الزبور من بعد الذكر ان الارض يرثها عبادي الصالحون ان في هذا
لبلاغا لقوم عابدين اما الصلاحية فهم بالنسبة الى غيرهم من اصلح
١٠٦٤
الدول بعد الصحابة والتابعين لوجود النعت فيهم وباعتبار انقيادهم
للشرع الشريف وتحكيمهم من رتبة العبادة والخدمة كالصلوة والصيام
والزكوة والحج والجهاد وملازمة الجماعة واتباع السنة وحسن
العقيدة وقل ان يوجد ذلك بكماله في دولة من الدول الذين تقدموا
واما لفظة لبلاغا فهي اشارة تفيد العلم بالوقت المنتظر المعلوم وكفى
بذلك شرفا ورفعة في ايقاظ الله تعالى ونبه على بصيرة رائعة
الصلاحية فيهم ظاهرا وسيظهر ذلك انشاء الله كما نشاهد عند ظهور
دولتهم فافهم فائدة عظيمة لا يستغنى عنها اعلم ان ظهور هذه الدولة
قد حكاه ونبه عليه صاحب الاصل في خطبة البيان باشارة واضحة
وذكر ان ظهورها الاما في بكظ وانتهى ظهورها في دسع وانها
١٩٤ ٩٢٢
ستظهر على غالب المعمورة رجب البسيطة ويقهرون من ناواهم دائما

الاعداد الى ما طرء المدة المقدرة واركزه على مركز الغاية المنبه عليها
بقوله ونفخ في الصور فصعق من في السموات ومن في الارض الا ما شاء الله
ثم الى غاية الغاية المنبه عليها بقوله ثم نفخ فيه اخرى فاذا هم قيام ينظرون
فمن وقف على سر هذه الآية الشريفة عرف الامر على ما هو عليه وكشف
اسرار الدائرة الادمية جليها وخفيها ووجب عليه الستر بالكتم لما في
اظهار ذلك من الضرر اذا اميط عنه حجاب الستر كان الحجاب رحمة لاهل
الدائرة الحسية والا تعطلت امور معايشهم وتصير ابصارهم طامحة
الى رؤية ما لا قدرة لهم عليه فالكتم افضل والستر اولى وارباب الحقايق
ما اصطفاهم الله على النبيين بانواع البيان واحالوا اتباعهم على معرفة
الاصول التي هي معرفة المفاتيح لا غير وعرفوا ان من حذا حذوهم واقتفى
اثرهم يلحظ بعين بصيرته ما تضمنته تلك الاصول وبهذا المقتضى صارت
الحكمة والمعرفة في الافراد واشتغل الناس في العموم بما هو الاولى والاحرى
في حقهم والى ذلك الاشارة بقوله تعالى ليتخذ بعضهم بعضا سخريا من التسخير
في المصالح الكونية التي فيها خيرتهم وسلطان الجمهور هو الامل الباعث
على حركات الهمم لتعمير المراتب باختلاف المرادات اذ الحكم مختلف وان
كانت العين واحدة بالاتفاق فالامل هنا السلطنة لقوة تقريره
بنور الوهم الحاكم على مطلق مراتب الوجود فالامل يحمل صاحبه على تعمير
الرتب والوهم يحمله على تحصيل ما يخاف من فوته من المرادات اذ لولا
الامل ما احدث احد شيئا ولولا الوهم ما خاف الفوت فهما ملكان عظيمان
لا غنى لاحدهما عن الآخر وثم وراء هذين الملكين من هو اعظم منهما
في المملكة الانسانية يسمى العقل يقوم في الصورة الانسانية فيغلب

الامل والوهم ويطويهما فيطويهما طيا كليا وقيامه في الطورة على قاعدة عظيمة
هي الايمان الباعث على الذوق والذوق يجر الى الشوق والشوق يجر الى
العشق والعشق يجر الى الكشف والكشف يعطي له التقرب والقرب
يعطي له الرسوخ والرسوخ هو المشار اليه بقوله والراسخون في العلم يقولون
آمنا به كل من عند ربنا وأربابه هم اهل التمكين الذين عرفوا الامر على ما هو
عليه وفصلوا مجمله واجملوا تفصيله فهم ناظرون الى ما وراء الاستار
مشاهدون لما بطن وما ظهر من الاسرار قائمون بحقوق المراتب من غير تعطيل
قد فازوا باسرار تجليات الاسماء من غير تمثيل لا يحزنهم الفزع الاكبر ولا
يغير بواطنهم الهلع الاظهر لانهم محل جريان الاقدار وتجلي الظلمات والانوار
قد عثروا على العين الحضرية فشربوا وطابوا كلما لاح لهم في الدائرة الخلقية
بارق حادثة حملوها على ما كشف لهم من اسرار اسباب حدوثها فهم بهذا
الحكم في عين البقاء وما سواهم بالنسبة لهم على قدر رتبتهم وبهذا يتضح
لك سر ظهور الحوادث كائنة ما كانت ووقوعها في الآنات المختلفة
بحكم اختلاف الاقترانات الفلكية كما قررناه سابقا وحيث انتهى البحث
الى هنا فلنرجع الى ما نحن بصدده من بيان الحوادث والوقائع المودعة
في رموز الشجرة التي نحن بصدد بيان اسرارها فنقول وبالله التوفيق
وهو الهادي الى سبيل خير طريق اعلم ايدك الله بتأييد العمران ان
بعض الفضلاء من المطلعين على الاسرار الخفية والكنوز المجوهرية ألف
ورقات لطيفة فيما يتعلق بالحوادث الكليات الكبار واسس
تلك الورقات على حروف دائرة هجائية مطابقة لحوادث الربع المعمور
من البسيط لانه جعل لكل قطر من الاقطار من الاقطار قائمة مبنية على حرف او

من حروف

٢٩

من حروف ابجد واعطى لكل قرن ما يليق به من تلك الحروف بحسب طبيعة
ذلك الفعل وقابلية اهل ذلك القرن فلا تكون حادثة في قطر من الاقطار في
قرن من القرون الا بسر قيام ما حصه من تلك الحروف وجعل سر ذلك في دايرة
مربوطة الاركان غير مستديرة الشكل بل مسدسة على التربيع لم يبق
فيها الا ذكر اسماء الحوادث في صورة الاشخاص القائمة في الوقت وعدل
عن بيان الاسماء المجردة وسماها دايرة الخطوط في الامر المربوط فافهم وتدبر
ترشد والله يتولى هداك وهذه صفة رسمها كما ترى على هذا الوضع من الصور
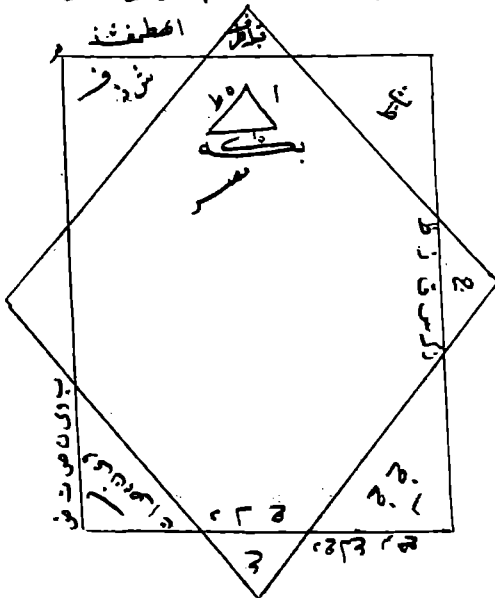
فانظر في كل حرف على انفراده واعرف ركنه وخذ من نقطة نقطة اسم شيء
يظهر لك عند خفضه وتوليده يتصور بين يديك علم من الحوادث الكائنات المودعة
في جدران الحروف والاعداد واعلم ان المبتدأ في العمل من ركن الجواب حروف الالف
والهاء والطاء ثم الميم والفاء والشين والذال المعجمة ويمشي على اليمين الى
الظاء وهو حرف النار من عنصر الهوى الذي عليه المدار في الحركة ولما اطلعت
هذه الدائرة المربعة ووجدتها متممة الاركان اخترت ترتيبها في صورة
اخرى وقسمت الحروف على اركانها الاربعة كما ترى

ا ب
هوا ص نار
ح د
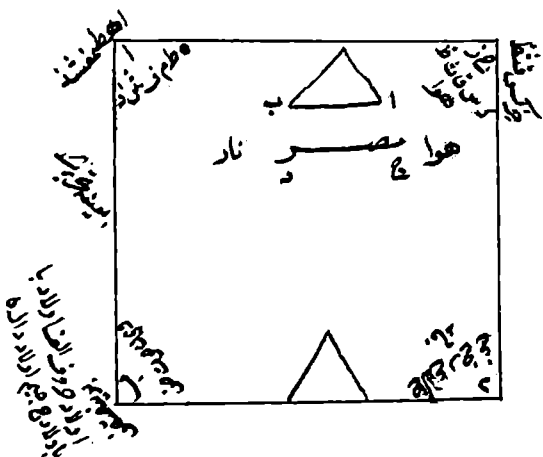
وقد اطلع عليها بعض العارفين فاعجبته لما في طيها من الاسرار العجيبة والامور
الغريبة فكل ركن من الاركان سبعة احرف طبيعية تؤخذ اعداد اولادها
المخفوضة منها وتجمع جملة واحدة ويدخل بها الطالب الى جدول مناسب ويعزم بها
ويستنطقه ينطق بحادثة الوقت الذي تحصل في ذلك الركن فتدبر ذلك وتعقلها

واعلم

واعلم ايها المريد المسترشد ان بين يديك عقبة كؤود لا يقطعها الا الكمّل منّا
وهي اعظم العقبات المانعة عن الوصول الى معرفة اسرار الحروف يقال لها
عقبة الاشتراك بين حرفين لانه قد يتنوع الاشتراك بين حرفين في
فعل من الافعال ووجه التخلص من هذه العقبة ان يؤخذ عدد الحرفين
ويضرب في مثله ثم يضرب المجتمع ايضا في مثله فتظهر جملة جامعة فتسقط تلك
الجملة ٩ و ٩ والباقي بعد الاسقاط هو الحرف الذي لا يقبل الاشتراك
فاحكم به على فطرة وهذه قاعدة عظيمة فاعمل بها ترشد الى الصواب
واعلم انه اذا تمت اعداد بضع سنين يفتح بابهم ب ج م يلزم
١٠٤٢
في نحو حصول جملة من المتاعب لا تزال تزداد وتنمو شيئا فشيئا الى
الميقات المعلوم فمنها في زمن شق العصا وتفريق الكلمة عند من عصا خصوصا
٥٨
في الحروف الاربعة التي اعدادها عشرة فانها اصل ظهور اثر الاشارة لولا
الاخيار هلكت الاشرار ولولا الاشرار الاعتاش طائش من طائش و على
من عاش فالكاف الداخل بحرب المنازل والقاف القائم بحد ملازم وهزك الناس
على صعب الناس وظهور النار في الصور الرجال وبالكاف وبالجزيرة
البحرية يغتنمها المراكب السحابية وللحاء المصري يظهر مع اليوم لاهل الروم
وحرف السين يعود الجيم للراك دهو لا يعلمها هناك انا حرف الميم فامره
عظيم اذا تعددت اشخاص الميم في الكيم قويت شوكة الاخيار وذلت
الاشرار تنبه يا نائم للامر القائم ولا تغفل يا مطلوب لانك المطلوب
اذا باح الميم بسر التعليم ارتجت الكنانة بخطب عظيم لا شك ولا افتخار
ان الطرف عفا عن حادثة البرق في الشرق قيام الميم بنعت الخلاف
يوجب تحريك الاطراف عن وجه الكائن على ميم قرمان يحله صاحب اللواء

على طلب وأين وربت الممالك مالك وصند وقته ياكل لا يخدم الملوك الكل
مملوك ولا تقر القاهرة الا بالغيبة الظاهرة يا ثالث الهوى انت ممن غوى
لولا الاوى يا ثالث النار ركبك العار يا رابع الماء قد بلغت السماء من تعدا
حتى يجاوز الحصده ويح القاهرة اذا حكمت القاهرة واما دابة الارض
فهي صاحبة الطول والعرض كيف يطيب العيش مع وجود الطيش اذا تفرقت
تفرق القلوب تفرقت الاجساد اذا كثرت للخصيان خربت البلدان
اذا عمرت للخزاين خربت المداين اذا عمرت الاجداث بين النون والسين
بفتح النخسين اما عقد البيعة فلا يصح بالضيعة لا تصح الامامة الا في
صفا الزمان باختلاف العرفة تكون الفرقة بكثرة الحدثان يظهر حكم الافشا
اما الكنانة فانها عش الامانة ان سلمت من الخيانة لان رجالها ينال
راشقة واعينهم رامقة يصغوا لهم الوقت المعلوم ان خالفوا زي الروم
اما التخليط فمن علة القمر يطان قويت حرارة الميم لحقت كل ذميم اما المشورة
ليس فيها مشيرة لان الاتفاق يجمع شمل الرفاق والفرح الدائم عند
النبأ الناجم كل حركة تكون في الكنانة من الغيبة الفتانة بشر عشر الثمانين
بجمع الاطراف على شرط الانصاف بسر الابتلاف كيف الخلاص والطور في
الاقفاص ولات حين مناص يا قائم نم ويا نائم قم يا رب الارباب
احزم من الاصحاب واكرم للحجاب والنواب يا مصري لا تواخي العقرب لانه
غدار وعليه المدار بهذا جميعه حال الاقتران والقمر في الدبران ومقابلة
المشتري كيوان ترقب ذلك اذا زعمت المعاطس وكثرت الافاطس ووسوسة
الشاق وانتهى عدد عين فافهم واذا فهمت فاكتم وعليك باتباع الميم اذا
ترتبت قواعدها واشتد ساعدها واعطت المدد م م م م واعلم

انتهى

ان هذه الاشارات كلها بين قرانين كبيرين منحصر فيما بين الترك الى الاثنين

وفي الثاني ظهور النجم الاحمر فوق الجبل الاخضر يراه كل ناظر من كل باد

وحاضر ويجتني على حزام ذلك النجم الفرادر من كشف الاسرار وتدبيح القربان

على باب سوان اذا اجتمعت الفتيان واتفقت اراء الوزراء وجارت العربان

فالكنانة مصونة واسرارها مكنونة كلما طرقها طارق او قصدها مارق

رمي بشهاب ثاقب من رب المشارق والمغارب لان عدتها قائمة وامدادها

دائمة وهي الربوة المباركة التي لاتقبل المشاركة قد احاط بها جبل قاف من جميع

الاطراف جبل قاف محيط بالاكناف فهو على الذر الترابية امجاد الورى فسبحان

امره ونزاع خابره نرقبه في جوف الكنانة وهو محيط بها لكن مقاتها الثين لكمال

التعيين اما رابع النار فعليه المدار في حفظ الديار لابد من الاتفاق على ترك

النفاق وفي وسع العدد يظهر سر المدد وذلك عدة المدد لقرب الوقت

المعلوم وحضور الختوم اذا انفذ عدد الوسع فلا ع شذا طيب النسيم فلا يتمه

الا كريم ذو عقل سليم وليس احرى بذلك الاسهام الكنانة المصون لحفظ الامانة

وفي عين الغين يتضح وجه البسيطة بالتمهيد المطلوب لحل جيب حكم المحبوب

هذا ما دلت عليه الحروف من حيثية اعدادها واستنطاقها بحكم الاصطلاح

المتفق عليه عند الجمهور فانتبه لما ابرزته قدرة الباري بحكمة وتجلى من اسرار

الحروف والاعداد فافهم ترشد قال بعض من اطلع على دائرة الشجرة النعمانية

ومن اشاراتها واظهر مكنوناتها بالصناعة الحرفية انه اذا اخرجت الفاين

الحادث استحقاقها تختلف احوال القاهرة من الحوادث المتواترة ويختل

نظام قطانها وتتغير احوال ازمانها وتنبت فيها شجرة الخلاف ثم وتتفرع

اغصانها في الاطراف وتثمر عدم الائتلاف بين الجواهر والاصداف فتلك الشجرة الحنظل

التي تقدر في النفوس وبظهورها تفنى الظالم والمكوس ويتكرر حروف الطاء
المترادف بالمكوف فالرجاني مترادفة والحركات متقاربة وهي مبنية على
الثالوثة فالقيان لحرود وحروف الالف معبود والميم سفينة مسلول ينقض الاسوع
وامر غير مردود وعلى يديه نقض العهود وارغام انف الوالد والولد واخراج
فرقة بعض التواجد من شؤم رأيهم الفاسد وبيا صحيح الميم والياء بلا امراء
او احزاب القرا ويكون الدور والتسلسل في النزاع وظهور الابتداع ولا تنفس
رجة للحرم من الاوعاد وسهام الكنانة تأخذهم بالواد عند شجر القتاد وهل سهام
الكنانة الا رجال النجدة وارباب الحرب يستطعنونه منها اليها يعودون
بعزم متين ونصر عزيز وتمكين آمين تلك الحركة تمام القاف بالجيم الى الياء
يفضي ذلك الى اختلال عظيم في الامور ويعني القاف من الجيم ويرجع بالفتح رد
يريد الكنانة فيدركه من يرهقه ويصده عنها الى مرتها نطول غيبته برهة
ويفوز فلا يعرعشرها فراحه الى عين العين تأمله تراه وترقبه تلقاه اما قيام
من العجب لانه ينتج النصب وتعطيل النقود من مكر السواد كالين الكبود ذكر
من اعظم الاسباب المجزاب ان صحت الجمعية هلكت الرعية اياك والغفلة فانها
رفلكون في السواد الاعظم فانك لا تندم بل تنعم عليك بالبيت المعمور فانه مغشى
بالنور لا تنافي الكنانة تبغي وحيد وتتحكم فيك العبيد واذا رأيت القران الاول
فاعلم انه علامة واضحة انوارها لا اقول الا لا تعقل بين المقارنة فانها غير معانيه
هو علامة ظهور الكردي الناس دولا قائد لهم قائم سيد الميم من الكنانة بودة
فيستطعنون اليه ويجتمعون عليه وينهزم الكردي يخرج به ويرجع للمصري عادة
بعد حرب يدخل الكنانة في رجب الاسنة وصبر ولا ينتفس حادثة الزوراء
ومابعدها فان لها سبع كرات حتى يجتمع الشتات وسيد شاه العجم لراعي الغنم
ويومئذ

ويؤخذ ولده اسيرا اذا خالف المشتري سابع كره عند اجتماع نجوم المجسد
وتسكن الحركات بالكلية بعض الوقت برهة حتى ترد اخبار الكفار من
الروم بقيامهم على ساق واجتماعهم على حصن الكهر ومالكه اذ ذاك ميتم
كريم ونصرته فيهم وفيهم وفيهم وحاويا نديم ويستمر الحرب بينهم مسافة النار
يصطلي بها المهاجع والنهر متلاطم بالامواج والسعة المجتمعة بهذه الهم صاحب
الراية المرتفعة فيهم الحصن العماني وصدر للمقام الخاقاني والسابع منهم
وهلاك السفن من الجانب بانها عن وقعة تامة ما شوهد مثلها في القرون
الخالية الزائلة كيف لا وجنود اهل الطغيان من خلف جيحان لا ينكر ولا فنا
ان عظيم القرال الاكبر وعساكره مرتفع بصليب الجرص ثم لا تقوم لهم بعدها
قائمة وهو فيهم لك الميقات ذلك عند طالع الملك بالحمل دخولا الى مدينة العجب
وكنيسة الذهب فيهم حصارها بيعات وكلمح في اشرف الاوقات الذي
هو اليوم الازهر في ساعة صعود الخطيب على المنبر ويغنم الملك وجنوده
غنيمة ما غنموها قط تلك الواقعة غاية الوقايع الاسلامية وما بعدها
الا واقعة اصفهان مع جنود فارس وكرمان وينهزم رب الطيلسان بجنوده
على شط النهر وان تلك نهاية حركات الملك صاحب القايم وقديم دور المريخ
وكيوان المنتقل في حكم الزمان ليت شعري هل علمت من يكون ذلك الملك هل هو
الا ليث الكنانة القهرماني المنتقد في سرة النبي العثماني فهل من بروت
وعقده غير مبتوت لنعلم ان الحركات التي تحصل في الدائرة اسهاها وبعظمها
فيهم القاهرة هذا غاية ما نصه ذلك الحبر في معنى قوله اذا حزت الغاية الجامع في
استحقاقها كان وكان واعلم ان النبي الجامع عدتها الف سنة شمسية
والفوق على الجامعة زيادتها ستمائة سنين ونبتني الحكم لا اظهار من عجيب يحتفي فيه

كلام غريب ينسحب حكم الحوادث فيه الى تمام القرن الزائد الذي على رأسه
يظهر المجدد الماجد صاحب القران الخاتم للامر المهول اللازم وقد تصدى
بعض ارباب الفن واستخرج اسماء الافراد من الحروف والاعداد من وسبع
العدد الى نهاية قاف الغين فردا فردا لكن ما قيد الحروف بزمان مخصوص بل
اطلقها في العموم والخصوص غير انه ذكرها على التوالي حتى لم يدع عامة قال
اذا كان عام دال التين والثاني لم عشر الحرف الاحاطي في الكنانة بالسبعة
الشداد الذين هم اعيان الافراد م س س ح بحف دورة ظهورهم من وسبع
الى دفع يظهرون للتعمير ولا ينبئك مثل خبير سل عنهم صاحب الامداد دون الاوتاد
المنبه عليه في الدائرة الشيخ بادم البردة بجمه اذهرو وقدره للخرو علم اظهر
وبقية الاحرف في ضمن دائرة تظهر يستدلون منه وياخذون الجد عنه لكل فرد
منهم نوب يخصدون صاحب وهذا نعت التخصيص كما ترى س سلامه م س
س ق ح ى فتامل ترشد والله يتولى هداك واعلم ان هؤلاء الافراد يتبعهم هكذا
م م س س ق ح ى ثم يرث مراتبهم عشرة من دفع الى طصغ لكنهم ليسوا
من عشر واحد من سهم الكنانة في ضمايرها فلا تظهر هم الاعدم مشيرها رتبهم بحوم
حال الظهور في الجد والجنود وهذه احرفهم كما ترى ع ع ق م م س ع م هؤلاء
رجال التمهيد للفرد المجدد والجيد وعلى ايديهم عمارة القصور وسد الثغور وجباية
الاموال وتربية الرجال وحرب قطان المدن والجبال وحفظ الدائرة من الاهوال
ورد جيوش المغرب الاقصى من المدينة الحادثة غربي الكنانة وملكهم المنعوت
بالديانة واخذ المراكب البحرية في عتبة سكندرية والامواج قائمة كالجبال
والارياح تختلف على اليمين والشمال يا لها من غنيمة ما اكثرها ونعمة ما اغدرها
ونعمة على الاعداء العدا الذين لا يتبعون الهدى ولا يسمعون الندا ولا يتقون الردى انك
الواقع.

الواقعة بسبب تخريب بلاد الصليب في قيام الاطراف على جزيرة [illegible] هذا وان
نابت الطرف من حولها بلغت الآفاق في تغير الكائنات فان طالعها اذ حصن بالصيانة لا يتهم [illegible]
تامر والظهور عليها فاخرجهم ضخور الاركان لحصونه بالامان والايمان حتى
يشرق الشمس من عين الروح اذا تعين نزوله في يوم الرؤية من المنارة البيضا
كما هو منصوص عليه في الاصول المشيرة الى ما ذكرناه آنفا ورب قائل يقول قولي
الاصول بالقوانين الى عام طمسخ وختمه فاذا نزل عليه بعد ذلك وهذا مما لا يأتي
لان الحوادث لم تزل مترادفة ما دامت الافلاك دائرة بالحكمة فاذا تمت الدورة الخيالية
المثالية واخذت استحقاقها النفوذ المدة المقدرة العددية المشار اليها
بلفظ قيام ينظرون تم الامر وانتقل الحكم من ترتيب الحكم الى ترتيب المقدرة
وينقضي طرف طول الحوادث بانقضاء الدورة الخيالية لكن لما كان الامر محتاج
الى التنبيه على ما بعد عام قائم الغين الى نفوذ عدد ينظرون نقول ان القاف
اذا تمت شهورها وايامها دارت والله اعلم تنحاز الممالك في ايدي ملكها من المتغلبين
في كامل اقطار البسيطة وتستتر الكنانة في حصن الصيانة فتقوى شوكة قطانها
حتى لا يدخلها دخيل ولا يتصرف فيها بدل رجالها الاعيان عدة الغين الجامدة
غير المتحركة اذا آن اوانهم وتعينت اعيانهم شديدة اركانها وكثروا اعيانها
فالقول التام اذ ذاك هو اليم من اليم من الاحاد لا من العبيد رجال رجال
النجدة عدة الغين كما تقدم حوادث زمانهم جزئيات غير كليا لكونها فلا حاجة
الى ذكرها لعدم فائدتها غير ان التنبيه على الاوصاف لاسماء الرؤساء منهم لا بأس به
والاولى منهم بالتنبيه على اسمه ما في هذا الجدول كما ترى

دعم سبته [illegible] — ٤٤٤ ٣ م ف س
٦٠١٠٠
رؤساء [illegible] — ٤٠٤٠٠٦٨٧٠

ودعليهم المدار في الخلاف والوفاق
فانهم الامام والولاة هذا ما دل عليه

نظم الاعداد المستخرجة من الازواج والافراد بالاعداد الحرفية والقواعد
الجزئية فاعلم ذلك والله يعطي هذا الرجوع ويستدرك لما اليه الحاجة الدم
التنبيه على حوادث الوقت الذي هو بين بيانى الغين على الجامرة ولليبي غاير
الجامرة وللدة الزائدة الى تمام عدد القاف الجامرة فنقول وبالله التوفيق
ان واضع الشجرة لم ينبه فيها الا على مقتضى حكم الوقت لا غير وذلك من القران
الاول الذي نص عليه في قوله اذا انقضت قاف الجيم قامت ميم سليم الى القران
الثاني المشار اليه بعود حتى يقابل المريخ كيوان في درجة من الميزان واطال الاطلاع
على وراء ذلك من الحوادث الكلية على فن الاستنباط من الاصول لكونه الموقف
الجميع وقد نبهنا على بيان ما رمزه الشيخ رضي الله عنه في دائرة الشجرة بحسب الوقت
والقابل فلا بد من التنبيه على اسماء رجال بعد بين الغين والسين وان تأخر محل التنبيه
فلا عجب وهذه دائرتهم كما ترى

جملة باعدادها واولادها ويصور منها الاحرف الجامعة للسيف والمدد هو فوق الافراد بحكم الوقت في دائرة الكنانة وهذه صفته كما ترى

ا ل م ر ر ى ع ك ى و ا ن

١١٠ ٨١ ١٣ ١١ ١١٠ ١٠٦
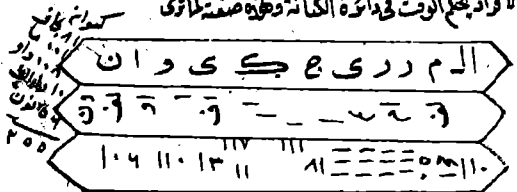
والاسقاط ٩ و ٩ والفاضل نثبت عن ذلك وهو الحرف الاول من الاسم فتدبره ترشد والله اعلم الجدول الخامس جدول طبيعي توضع فيه الاحرف عربية باولادها دون الاعداد ويجمع كل احرف طبيعية على حدتها فتعطي لكل ركن حقه من الاحرف وتصور الاسماء من الحروف كما ترى فتظهر اسماء الافراد ارباب المراتب في الكنانة بحكم ما بين النون الى الميم فافهم وتدبر وهذه صفته كما ترى

ا ل م ر ر ى غ ح ف ك ى و ا ن ه

مشرق بحرى مغرب جنوب

نار هوا ماء تراب
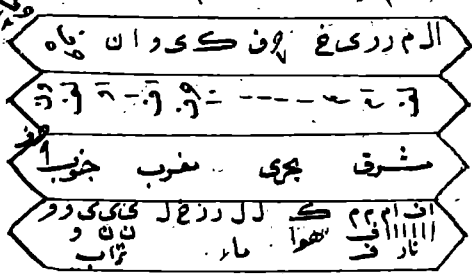
حرف	عدد	حرف	حرف
١٦	٣٠ / ٢١	١٠٩٠	١٤٨

الجدول السادس جدول المطابقة توضع فيه الاحرف عربية جارية ممتزجة ببعضها واحدا وترد العجز على الصدر حتى يصير الاخير هو الاول بعينه وتجمع اعداد الجميع جملة

واحدة

واحدة ونقسم جملتين بالسوية وما زاد يترك فيصور من كل جملة اسم او اسمان
اوثلاثة منها كما ترى فاعلم ذلك وتدبره | اك لي م وران ى ك ى دان |
لا تزال تردد صدرها على عجزها حتى يظهر زمانه بعينه شيئا بشيء كما تقدم فافهم
جدول السابع جدول الاسرار وهو جدول توضع فيه الاحرف كما هي بعد رفعها بعد
توليدها والاخذ منه العاشر العاشر وابدا والمشي فيه على التوالي من اعلاه الى اسفله
حتى لا يبقى فيه حرف ثم ينظر في الاحرف الملقوطة من العاشر العاشر وتضم الى بعضها
وتركب اسما فيظهر من تركيبها اسماء حوادث عجيبة ووقايع غريبة فاعمل
بهذه الجداول السبعة وتعقلها ترى عجبا عجيبا وامرا غريبا لان الاشارة
في الكوكبين جمعت اسرار الدائرة واعلم ان الكوكبين اشارة الى رجلين نحسين
يظهر لهما من صفة المصادرة والمباينة والصورة صورة المصادقة وذلك هو النفاق
القبيح وظهوره هو النعت القبيح واليه الاشارة في دائرة الشجرة بقوله ويظهر
الشقاق بين الرفاق واعلم ان مبقات ذلك ما بين النون الى السين بعد
نمو عدد غين اتا بعد سين الغين فحكم امر غير النفاق المشار اليه فمن اراد
ان يعرف شخصين الكوكبين المشار اليهما فليأخذ عدد آخر الكوكب الواحد
دون الآخر يضرب العدد في نفسه يتصور له جملة جاردة يركب منها احرف الاسم
مزوجة ويفعل باحرف الكوكب الثاني كذلك فانه يعرف الاسمين كل واحد على حدته
وان نمو النطق فهو في الخيار ان شاء ولدا احرف النطق واستنطق حتى يظهر
الاسم صريحا وان شاء ابدل الاوفق العنصر الثالث من رتبة يظهر له صريحا وكان
تلمحت طايفة في بعض الاصول تجمع اسرار الدائرة كلها جليها وخفيها ونعم مع
مكنونها وذلك ان الشيخ رضي الله عنه رمز حروف الدائرة التي بين الدائرة
اعظم الرمز عند قوله دائرة كرة مصر ومقرا رافعها الا انزال بادعة والحكام منها

يخادعه ولا تغالا الامور موادعه حتى يخابل المريخ كيوان فى درجة من الميزان

تخرج من يد ال عثمان اعلم ان السر المكشوف المكتوم فى هذه الاحرف من الدال الى النون

فطريقة استخراج ما فيها من الاسرار الخفية ان تؤخذ اعداد الاحرف كلها

جديدة واحدة بالجمل الكبير وتعقد جملة واحدة ويزاد عليها قدرها مرة واحدة

ويعربها وفقا للكاف بشروط ويلقط منه ٢ او ١٢ ادوارا حتى يتم كلفظة فينظر

فى الاحرف الملقوطة فتفرد احرف كل طبيعة وحدها اما الاحرف النارية فيركب

منها اسماء ارباب السلاح واما الاحرف الهوائية فيركب منها اسماء قسم

عطارد واما الاحرف المائية فيركب منها اسماء علماء الوقت واما الاحرف

الترابية فيركب منها اسماء رجال الوقف لان الثبوت والرسوخ لهم وقولنا

يركب من الاحرف اسماء كذا فيحتاج الى معرفة صناعة التركيب للاسماء من الاحرف

المذكورة لان تارة ينطق الحرف باول حرف من الاسم كالسين مثلا من اسم سليم

او الدال من اسم داود او الميم من اسم محمد هذا وجه وتارة يكون الحرف الناطق

فى عدد غير الناطق او فى بدله من ثالث عنصره وبهذا يتضح لك سر وضع

الحروف فى الدائرة وتركيبها كلمات ناطقة من لفظة دائرة كرة مصر الى لفظة

عثمان واما ما زاد على ذلك فى بعض النسخ كقوله بعد لفظة ال عثمان خروج عرج

لا خروج جور فذلك ليس فيه رمز بل فيه اشارة الى ان الخروج ليس على ظاهره

كما يظنه من لا معرفة له بالاصطلاح فالخروج هنا على الحقيقة من الجور الى العدل

لا غير لكون الميم الخاتم القائم ظهوره رحمة على اهل الايمان ونقمة على اهل الكفر

والطغيان قيامه لتجديد الشريعة وسد الزندقة واعظم انصاره بهم السلطان

صاحب العز والتمكين صدر الصدور العسكارية وامير الاسرار العقابية

ترقبه تراه اذا سبق رب الارباب وهو بارض داراب يجتمع على تسميه بلدة

قونيه

في تبه الرومية ويبايعه بيعة يرتضيها رب الارباب ويحققها بتكميل عدد الاصحاب
ذلك اوان السرور وزمان الرضاء والحبور كيف يقال ان يوم الختام يتعرض بطرائف
المقتبس لاصلح حكام الانام في الاسلام حاشا وكلا ان المنعوت بالفضل الموصوف
بالورع تعدل عن الصراط المستقيم او يميل عن الخط القويم سيما وقد نعت بسيد
الاكوان واشرف ولد عدنان بانه محيي السنة والموضح وانه رحمة لاهل الارض قد
ثبت عند علماء الحقيقة ومشايخ الطريقة بانه يظهر في آخر الزمان ويقتبل رايات
من بلاد خراسان وسواد رايات من السود دلائم السواد وقايد جنده اعظم الاوتاد
يقوم من وراء النهر في عدة سنوية والجاد اهل قوة وشدة حتى يوافي شغل
المرابط ويقابل ابطال الروم باثقالها من فرط ما اعظمها وجملة اعيادها ماكرمها
هذا والمهدي الخاتم الاعظم بين الركن والمقام وزمن ينتظر الوقت المعلوم وان
يبرز له من الحضرة موسوم بأتيه الاذن بالظهور في اشهر الاشهر فيأتي بخواص
اصحابه الكرام الى غوطة الشام ثم ينتهي سيره الى عين تاب ويجتمع عليه قبائل
الاعراب فاذا وصل قونية الحضرة يجتمع به صدر الباب العثمانية على الرضا
والتسليم عن اذن سيدي رحيم حليم هنالك اتفاق الاراء على الفتح المبين الخاتم
لفتوحات اهل اليمين ذلك هو الفتح الموعود به في الاصول للاعادة في بيت المقدس
وكنوزه للمقتول بعد خراب رومية وهدم البيعة الذهبية وهي اعظم رومية يقيمها
جند المهدي وهذه صفة البيعة وسماها للتعليم والتقسيم اما التعليم فهو الاعلاء
بالسر المكنوز والتقسيم لبيان الاموال المدفونة لاربابها في الاسلام القديم ورسم
البيعة هيكل اهل الطغيان وجند الشيطان وعباد الصلبان يودعون الواتهم
لا تقوم لهم قائمة وهي الوقعة الخاتمة يرجع منها يوم الختام ويوم الصدر
المقدام الى كافة الكتاب الجامع للاطراف المحفوظ الاكناف سعد الدين المنيف

٢٥

بنصّهم المثبوت في الصحف والزبر . فان نبع ينبوعات الظهور فانه . يكون
بدور جامع مطلع النجوم شمس يمدّ الكل من ضوء نورها . وجمع دراري الاوج
فيها مع الندر . فلانك في ذيب ريب لريبة تتدرع الاوهام والحدس
والفكر وهذا حصن علم الحق من احصن كاتم الفريد للمرموز للتحجب في حذر بنية
في حصنها وانبساطها . وتوكيدها والشيخ يخبرنا بالاوتو . وصلى على المختار
من الهاشم محمد المبعوث بالنهي والامر . عليه صلاة الله ما لاح بارق . وما
اشرقت شمس الغزالة في الظهر والاصحاب وآله الجود والتقى . صلاتا
وتسليما يدومان للحشر تكميه . واشارة اعلم ايها الطالب لايضاح
حقايق الامور انه قد جرت عادة ارباب الحقايق واصحاب الطرايق بالتقديم
والتاخير والتقدير ولا عيب عليهم في ذلك لانها قاعدة كلية عليها اصطلاح
الجمهور لاسبال الستور على البدور وذلك من مقتضيات الحكمة فلو ذكروا
الاشياء على التوالي لكان ذلك قادحا في كونها حكمة والكون السلام المسيح
لا تكون الا هكذا بالتقديم والتاخير وخلط الكلام على غير العالم النحرير وفائدة
ذلك دوام تعلق الخواطر والامال بالبحث عن مجهولات الامور والتشوق لحصوله
على حب طلب العلوم الخفية لما فيها من الاستعداد والقبول لذلك الامر الخفي
فهذا هو السبب الخاص بهذا الفن وغيره وحيث انتهى بنا القول الى هنا فلنرجع
الى رقايق دقايق اعدادنا الاحرف المركبة من الالف الى النون التي بين الدائرتين
من الشجرة التي هي الاصلية فنقول وبالله التوفيق انك اذا احسبت الاعداد
كلها وجمعتها بالجمل الكبير جملة واحدة من الالف الى النون كما ذكرناه وبيّناه لكم
عليه فاقسم ذلك العدد وتلك الجملة اربعة اقسام صحيحة وخذ القسم الواحد
منه هو دال الدال واستنطقه ينطق لك باحرف غريبة فيها غرائب

وعجايب تخبرك بحوادث ووقايع واسماء رجال اذا ركبتها تركيب
الاصطلاح بالاعتدال الطبيعي ومن اعجب العجب انك اذا عالجت الاقسام
الثلاثة بما عالجت به القسم الاول تظهر لك الاحرف غير ناطقة ولو
ركبتها الا اذا ابدلتها بحكم الطبيعة فانها تنطق وهذه نكتة عجيبة وفي
عشر العدد اذا قسمت اعشارا ما هو ابلغ من هذا وجد وجود لاليا
فاعرف قدر هذه الاصول ولا تفشها لغير اهلها فان حروف النسق
الذي ذكرناه ما تركبت الا على جمل من الاسرار الكونية فالحروف لها كالاصداف
للجواهر لا يبلغها الا الغواصون المشار اليهم بقوله تعالى وتلك الامثال نضربها
للناس وما يعقلها الا العالمون الذين يذوقون حلاوة العلم بانواع التبيان
كما قيل شعر وعني بالتلويح يفهم ذائق ∴ غني عن التصريح للمتعنت
لكون المتعنت لا يطلب الا التصريح بالامر والتصريح تارة يكون حراما وتارة
يكون كفرا وتارة يكون جائزا ولا يكون حلالا الا فيما اباحه الشرع لا غير
فمن طلبه في كل المواطن كان جاهلا بالامر ولا كلام لنا معه فقد تقرر في هذه
البيان ان علوم الاسرار مبنية على الكتم دون الافشاء في الاصول المقررة
في الانشاء فافهم والله سبحانه وتعالى اعلم ورب قائل يقول اما فائدة تاليف
الكتب والرسائل وتصنيفها وقد قلتم بالكتم وعدم الافشاء واطلعتم على موقع
الاصول والذوق الصحيح فالجواب انه لم تزل علماء الامصار واقطاب الاعصار
يتنافسون في تاليف الكتب والرسائل ويودعون فيها جواهر العلوم النفيسة
ويقيمون اساسها على قواعد الرموز والالغاز والايماء والتلويح والمجاز
ويبعثون مفاتيح تلك العلوم لاربابها كل ذلك صيانة للاسرار وحفظا للاذهان
الاخيار فالكتم اولى والرمز اجلى والتلويح اعلى حتى يتبين لكم وكريم هذا

جواب

جواب من انكر على الرموز والالغاز وطلب بيان الحقيقة من غير المجاز فاعلم
والله سبحانه وتعالى اعلم ونختم هذه الرسالة بخاتمة وجيزة اجمالية نذكر فيها
سر القران الذي يتعين في علم سنين النبي وتكرر بشواهده مرات عديدة
الى مدة مديدة وذلك باجتماع اعيان الكواكب في مركز واحد نظرى نتيجة ذلك القران
اذا ظهرت العلامة السماوية في الجهة وهي اشارة واضحة من احكامها قيام الامر
على سان وظهور صاحب السنان يعني عددهم وينقطع بعددهم ويرجع الى عينه
بالكتابة ويكون هو عام عشر الهجرة بالاحاطة وذلك لوان اجتماع الادوار على
رأى واحد يستعد ذلك الرأى عقدة لا تنحل في دائرة القاهرة وهي الاية الباهرة
يأتي الكلام على حوادث ما بعدنا في مختصر الرسالة فافهم تنبيه وتقرير لما سبق
اعلم ان معظم الحوادث بالكتابة بعد تمام عمر كونها تفتح باب الكفي وتترادف
الحوادث بها الى العام فمن فيها حدوث الطاعون بتكراره مرات وتفتح نرده
باب النبي برقيم الكتابة اما حصر القران الاصغر فرقيم لد تاقه فيهم يتلونهم
في عدد ذي سنين يقدم بشق النار بالنفس الامارة وعلى ابيه فتنك بارباب
الامارة نار عجز زبع وبعده تفتح الفردة الاخرى من الباب فتخرج فيه للحور برا
وبحرا قال في اصلاح الشجرة اذا عمرت اسوان وهلك النسوان وكثرت
للغضبان وكثرت الرهبان ضعفت عليه السلطان واختلطت اراء صدر
العثمان هذا اذا ظهر النجم الطويل وبها الطيب عليل قال شارح المفتاح
اسوان من بحر مصر البر قديما تم ملكها نفط الاكبر الرومي وجعلها حصنا لها
ولجنده ولما ظهرت الملة الاسلامية وكان القران في الميزان وان اوان فتح
البلاد المصرية كانت اسوان من جملة الحصون التي فتحها المسلمون وكان عامل
مصر اذ ذاك عمرو بن العاص على مصر ابن الزبير العوام فلما فتح بحر وما حولها من المدن

والفزى كتب الى امير المؤمنين عمر بن الخطاب رضى الله عنه يبشره بما فتح عليه
وذكر اسوان بصفتها وقوة حصنها وان الصحابة رضى الله عنهم هدموا سورها
حتى لا تؤخذ مرة اخرى فلما قرا امير المؤمنين الكتاب دفعه الى سيدنا
الامام على رضى الله عنه فقراه واستوفى قراءته ثم قال نعم عندى علم اسوان
اخبرنى سيد ولد عدنان واخبر انها تصير خرابا الى اخر الزمان حتى يتم عدد
غين الجاردة دون المتحركة بتمام عشرة بعدها يظهر حرف الياء التوامى من قبل
صاحب صرفيرها ويجعل بها لكنه لا يتم تعميرها ويمضى ثم يقوم غين بعد
برهة من الزمان فيتم تعميرها وتصير معقلا عظيما وهى على جانب البحر
بالوجه الجنوبى من الكنانة وقوله فى الشرط المذكور اذا عمرت اسوان كان وكان
نظرا الى ما يحدثه الحق سبحانه حال الاقتران فى الاكوان ان البارى عزت عزته
وجلت قدرته اودع اسراره فى اقترانات الكوكب واعظمها الكواكب السبعة
المشار اليها وهى زحل والمشترى والمريخ والشمس والزهرة وعطارد والقمر اذ
قد اودع البارى سبحانه فى كل منهم سرا من اسراره يظهر اثره فى ظهوره وبطونه
المخصوص به وذلك مشهور مشهور عند ارباب الفلك وقوله يكون ويكون من
طريق اخباره طابق ذلك العلم النجومى واستنبط منه ظهور طالع النساء با
الاستيلاء على مراتب الرجال والتحكم فيها بلا محال فلذلك قال فى الشرط تظهر النسوان
وتكثر الخصيان نظرا الى قران الزهرة بعطارد وقوله فتضعف علية السلطان
ذلك من تصرفه ليس له رتبة التصريف وفى ذلك اختلال امور الكون واشعار
بنقض وابرام انتهى وقوله الرهبان فلا ندرى اهى اشارة الى كائنة المفاسد
من الرهبان كما هو المفهوم من ظاهره او تكون اشارة الى قوم نعوتهم كالرهبان
تشبيها بهم والله اعلم بحقيقة الحال وقوله فى رمزه قيام الروم بدليل معلوم قد ذكره

الامام

الف سنة

الامام الصفدي في رسالته ونبه عليه انه يكون بعد تمام عدد نون الغين
فتح الجزيرة البحرية بالمراكب السحرية وذلك اذا ظهر سين الفاء من كن عيسى
في المسمى لكن الالف المطلوب المحذوف المعطوف على بقية الحروف فيأتيه نون الميم
وهو الامر الحكيم فعند رهيم بقوم بمنقبة فيها منقبة للعلوم بدليل معلوم على يد
فتح الجزيرة العزيزة بقهر بأمره وصاد والجيم القائم لمصالح العباد والاضعاف
بسم الى العدد غاية بارين وبالكنانة رجفات وتجديد حوادث وانا
ورجات لولا رجال النجدة والحمية هلكت الرعية وفيما بين النون والسين
يظهر التعيين ورجال النجدة قطانها اعني الكنانة لتخصيصها بالاشارة
الجفرية والطوالع الفلكية وكون دائرة الشجرة عليها دون غيرها وانما القرآن
الاخير المشار اليه في الشجرة بحصوله في حفظ درجة من الميزان فانتظره في
عدد فرض واكتم هذا الامر من الغرض وفيما بين ذلك من الحوادث ما لا يحصى
لكثرة فتدبره واستنبط خبره من الاصول الحرفية والقواعد الجفرية وقد ذكر
شارح الميزان خبر هذا القران اذا قارن المريخ كيوان في اخر درجة من الميزان
وذكر الخروج لكن ليس على ظاهره كما تقدم ذكره بل هو خروج عدل لا خروج
جور بالنظر الى تجديد الشريعة وسنة الاذرعية وذلك عند ظهور الختم الثاني
في سني العدد وهو صاحب المدد واما الدولة العثمانية فلا انقراض لها
الا بعد تمام ابجع الجفرية للهجرية فافهم واذا علم تنبيه على اسرار عجيبة
عند ظهور القرآن في اشهر عام ها النون واعلم انه سيحصل في الكنانة رجات
ورجفات يشكل حدوثها الى برج الميزان وفيما بين ذلك تحريك الجيم
مرات الى تمام الميقات والظفر المعروف لا ثابتة للمناسبة بين الماء والهوى
واما الاعوف لنارية فيعكم طبائع الطوالع في فلك وسنة ودوهم لاباركهم

غيرهم ويستمر الى غاية العام عام ها النون ثم يظهر نجم المسيحي وهو
صاحب السر المصون ذلك حرف الميم الخاتم لاسم رحيم بظهوره يظهر نجم شعلة
قطان الكنانة وتسكن الحركات برهة وحينه ٢٠٨ وافرادها كامنة الى قرن
آخر في دستج العدد فاطلب المدد ولا تركن الى احد وسل عن عام عين الغين
ينبئك بما فيه ومن حسن المرء تركه ما لا يعنيه وقد تقدم حوادث اجمالية
ينسحب حكمها الى انقضاء فلا حاجة الى تكرارها وتقدم التنبيه على فرع
الشجرة النعمانية وهي ناظرة بتمامها ولم يبق الا احكام القرانات الاكبر وبعد
تمام انقضاء وقد افردنا له رسالة عجيبة سميناها الاهتمام بامر الختام
والله سبحانه وتعالى اعلم بالمراد لا امر ولا معقب لحكمه

وهو يرجع الحساب واليه المرجع والمآب
وهو حسبنا ونعم الوكيل ولا حول
ولا قوة الا بالله العلي العظيم
وصلى الله على سيدنا محمد
النبي الامي وآله
وصحبه وسلم
تم

MUHYİDDİN

İBN-İ ARABÎ

EŞ-ŞECERETÜ'N-NUMANİYYE Fİ'D

DEVLETİ'L OSMANİYYE

Elinizde bulunan *eş- Şeceretü'n-Numaniyye fi'd-Devleti'l Osmaniyye* isimli eseri hem Osmanlı Devleti'nin manevi manada ne kadar büyük ve kıymetli olduğunu göstermeye ve hem Allah dostlarının nasıl ihsan sahibi kullar olduğunu ifadeye kâfidir. Zira Hazret-i Peygamber (sallallahu aleyhi vessellem) Efendimiz buyurdular ki; **"Müminin ferasetinden sakının! Çünkü o Allah'ın nuruyla bakar."** (Tirmizi, Tefsiru'l-Kur'an, 16, Suyûtî, el-Câmiu's-Sağir, 1, 24).

O, Cenab-ı Hakk tarafından kendisine ilham olunan gaybi haberleri bu eserine yazmış ve hatta kendi kabrinin kaybolacağını, asırlar sonra Yavuz Sultan Selim Han tarafından keşfedileceğini ima ile ifade etmiştir.

İbni Arabî hazretleri ayrıca Hilafet mührünün sahibi Osmanlının kuruluşunu, kudretini, Mısır ve Bağdat gibi diyarların fetihlerini, padişahların isimlerini, yıkılış sürecini anlatmıştır. Türkiye için mühim, Müslümanlar için ise sevinç vesilesi olacak müjdeler vermiştir.

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

ISBN 978-975-255-465-8
9789752554658

IQ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK
www.iqkultursanat.com
E-mail: bilgi@kitapyuvasi.com